

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
GIDA TARIM ve HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ

2010 YILI

FAALİYET RAPORU

ÖNSÖZ

İlimiz nüfusunun yaklaşık yarısının istihdam ve gelir kaynağı olan tarım, İlimizde son yıllarda hızla gelişen sanayi sektörü ve turizm sektörü ile birlikte ana sektörlerin başında gelmektedir. Sakarya İli iklim ve toprak özellikleri itibari ile tarımsal üretime uygun bir yapıya sahip bulunmakta, büyük yerleşim birimlerine yakın coğrafi konumunun getirdiği ulaşım imkanları ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Uyguladığımız başarılı projelerin üreticilerimizin gayretleri ile birleşmesi sonucu tarımın GSH içindeki payı ülke ortalamasının yaklaşık 3 katı büyüklüğüne ulaşmıştır.

Ülkemizde yetiştirilen subtropik meyveler hariç tüm ürünlerin yetiştirilebildiği İlimizde toplam alanın yaklaşık %51'ini kaplayan 245.356 hektar tarım alanı yaklaşık 60 bin aile tarafından kullanılmaktadır.

İlimizde 125.218 adet büyük baş hayvan mevcut olup 1.006 işletme ıslah ve soy kütüğüne, 19 bin 294 işletme ön soy kütüğüne kayıtlı bulunmaktadır. 2010 yılında 47.811 suni tohumlama yapılmış olup büyükbaş hayvan varlığımızın %91 i kültür ırkı ve melezleri, %9 u yerli ırk konumundadır.

İl genelinde yaklaşık 60.000'e ulaşan tarım işletmelerinin çoğunluğunun karlı üretim yapılamayan küçük ve parçalı işletmeler olduğu görülmektedir. Böyle bir yapı içerisinde birim alandan daha yüksek gelir sağlayan, modern sebzeçilik, seracılık ve hayvancılığın yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması gerekmektedir. Bu amaca hizmetle; hayvan ıslahı, yem bitkileri üretiminin artırılması, hayvan bakım besleme ve yetiştirme şartlarının iyileştirilmesi, mera ıslahı, arıcılık, meyvecilik ve süs bitkileri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi gibi projeler İl Özel İdaresince desteklenmektedir.

Başta hayvancılık olmak üzere tarımsal üretime Devletimizce uygulanan desteklemeler faydalı olmuştur. Üretimden pazarlamaya kadar karşılaşılan sorunların çözümünde sivil toplum örgütlerinin rolü anlaşılmış, üreticilerimiz arasında da hızla yaygınlaşan örgütlenme bilinci; Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin yanı sıra Tarım İl Müdürlüğümüzün teşvik ve destekleri ile arıcılık, hayvancılık, tavukçuluk, süs bitkileri dallarında üretici birliklerinin kurulması sonucunu getirmiştir.

İlin tarımsal ekonomisinde fındık ve mısır önemli bir yere sahiptir. Alternatif ürünlerin üretim desenine dahil edilebilmesi, sözleşmeli üretim modelinin ilimizde uygulamaya geçmesi ve yaygınlaşması ile mümkün olacaktır.

Sakarya Tarım Master Planında ön görülen stratejilere dayalı projelerin uygulamaya aktarılması, tarımsal faaliyetlerde verimliliğin sağlanması ve kaynakların en uygun kullanımı açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan Aşağı Sakarya Ovası Arazi Toplulaştırma Projesi, Mer'a Islah Projeleri, Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi gibi projelerin hızla uygulanıp sonuçlarının alınması İlimiz tarımını daha da ileriye taşıyacaktır.

Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi kapsamında 44 grup oluşturulmuş ve 22'sinde ziraat mühendisi, 14'ünde veteriner hekim ve 1 Balıkçılık Teknoloji Mühendisi olmak üzere 37 sözleşmeli personel istihdam edilerek yerinde eğitim ve yayım hizmeti vermeye başlamışlardır.

Tarıma Dayalı Sanayi; fındık, mısır ve hayvansal üretim öncelikli olmak üzere İlimiz tarımsal üretim projeksiyonuna uygun şekilde bir an önce geliştirilmeli, sadece ham madde üreterek değil, mamül ve yarı mamül ürünler haline getirerek katma değer yaratılmalıdır. Tarım ürünlerinin zamanında ve uygun fiyatla pazarlanması ve serbest piyasa ekonomisi içerisinde değerini bulmasını sağlayacak "Ürün Borsaları"nın kurulması ve mevcutların geliştirilmesinin yanında "Lisanslı Depoculuk" uygulamaları teşvik edilmelidir.

Bu raporda İlin tarımsal yapısı ile Tarım İl Müdürlüğünün 2010 yılı faaliyetleri özetlenmiştir. İlimizin tarım sahasında daha ileriye götürülmesi için var olan araştırma-yayım-çiftçi işbirliğinin daha da geliştirileceği inancıyla bu çalışmalarda emeği geçenlere teşekkür eder, üreticilerimize bol kazanç dilerim

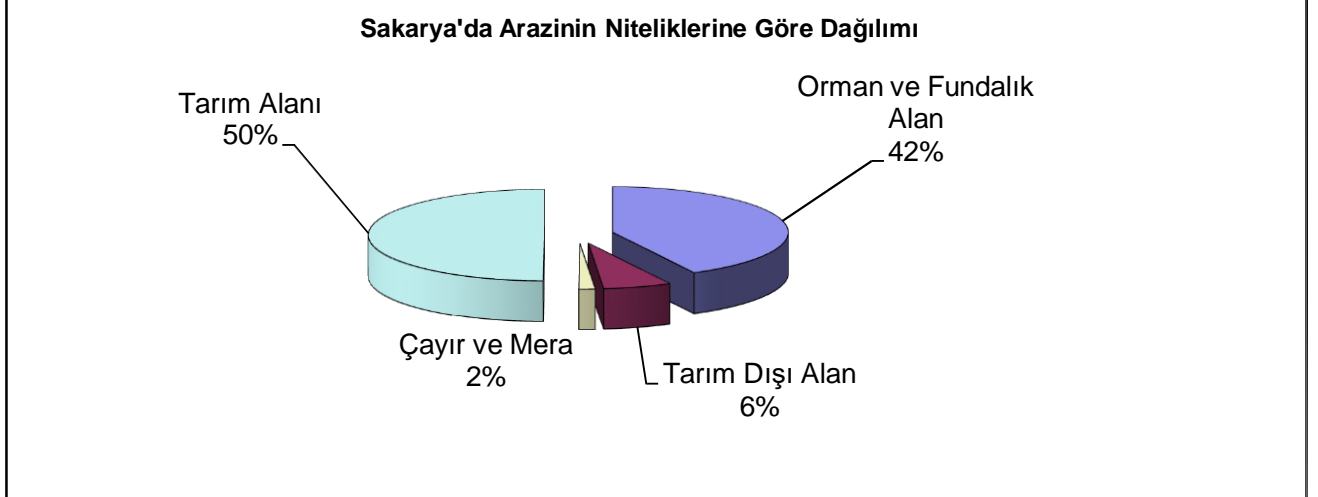
Abdullah KESKİN
Tarım İl Müdürü

ÖNSÖZ	2
İLİN ARAZİ VARLIĞI -TOPRAK VE SU REJİMİ.....	4
TARIMIN İLİMİZ EKONOMİSİNDEKİ YERİ.....	5
Tarla Bitkileri Üretimi	7
Sebze Üretimi	11
Meyve Üretimi	12
Tarımsal Destekleme Ve Teşvikler	15
YEM BİTKİSİ DESTEĞİ.....	18
SU ÜRÜNLERİ DESTEĞİ.....	18
4342 SAYILI MERA KANUNU ÇALIŞMALARI.....	22
MERA BİLGİ SİSTEMİ GELİŞTİRME PROJESİ (MERBİS-GEP).....	30
TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE KULLANILMASI VE 5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMALARI.....	30
Genel Bütçeden Uygulanan Projeler	37
Hayvansal Üretim	40
Hayvansal Üretim	40
HAYVANSAL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI.....	43
Suni Tohumlama Çalışmaları	43
Sakarya Damızlık Süt Sığırı Yetiştiricileri Birliği	43
HAYVAN SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI.....	46
Hayvan Mevcutları:	46
Hayvan hastalıkları ile mücadele:	47
İthalat-İhracat:	53
BİTKİ KORUMA VE KARANTİNA ÇALIŞMALARI.....	61
Devlet Yardım Mücadeleleri (Süne Mücadelesi)	61
Tahmin Ve Erken Uyarı Çalışmaları	61
Entegre Mücadele Çalışmaları;	63
İç Ve Dış Karantina Faaliyetleri	65
KONTROL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	67
1.Yürütülen Projeler Ve Denetim Programları	68
2.Yürütülen Çalışmalar	74
2.3.Et Ve Et Mamulleri Tesisleri	79
DESTEKLEME ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNÜN YÜRÜTTÜĞÜ GÖREVLER.....	85
Teşkilatlanma Çalışmaları	85
Kooperatifçiliğin Tanımı Önemi Ve Sakarya'da Genel Durum	86
2.Bakanlığımızın Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Uyguladığı Projeler	88
3.Sakarya Da Kooperatif Bazında Proje Çalışmaları	90
Sakarya'da Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi	96
5.Tarım Sigortası (Tarsim) Uygulamaları	99
ÇİFTÇİ EĞİTİMİ VE YAYIM HİZMETLERİ	104
2010 Yılı Kadın Çiftçi Faaliyetlerimiz	105
Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Çalışmaları	105
Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı	106
Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi	107
ÖNEMLİ HEDEF VE ÖNERİLER.....	108

SAKARYA DA TARIM

Ülkemiz ve Bölgemiz ekonomisinin temel taşlarından birini oluşturan tarım, İlimizde de ekonomik ve sosyal hayattaki yeri ile önemli bir sektördür. Sanayi ve hizmet sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmeye rağmen tarım, ekonomiden önemli pay almayı sürdürmektedir.

İlin Arazi Varlığı -Toprak ve Su Rejimi

Sakarya İlinde tarım yapılan topraklar 245.356 hektar genişlikle ilin yaklaşık %51'ini kaplamaktadır. Sulanabilme kabiliyetine haiz 93.000 hektarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık (toplam alanın % 8'i) bölümünde sulama ünitelerinden fiilen yararlanılarak sulu tarım yapılmaktadır.

İl toprakları içinden geçen en önemli akarsu Sakarya Nehri'dir. Bunun dışında diğer önemli dere ve çaylar şunlardır: Çark Suyu (45 km), Mudurnu Çayı (65 km), Dilsiz Çayı (34 km), Darıçayırı Deresi (33 km), Maden Deresi(30 km), Melen Deresi(30 km), Karaçay (29 km), Akçay Deresi, Yırtmaç Deresi.

İklim

Sakarya havzasında yer alan ilimizde Marmara ve Batı Karadeniz iklim bölgesinin özellikleri hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve yağmurlu, kışları ılık ve yağışlıdır. Karadeniz ve Marmara Denizi arasında yer alan, bu denizlerden yüksek dağlarla ayrılmış olan il toprakları üzerinde iklim sert değildir. Uzun yıllar ortalamalarına göre yağışın mevsimlere dağılışı, ilkbahar aylarında 179,2 mm, yaz aylarında 148,4 mm, sonbahar aylarında 279,1mm, kış aylarında ise 233,8 mm şeklinde olmak üzere yıllık yağış ortalaması 840.5 mm dir.

Uzun yıllar ortalaması nispi nem ise % 72dir. Son yıllarda görülen yüksek sıcaklık ve yaz aylarında yağışın yetersiz kalması sulama ve sulama projelerine olan ihtiyacı gündeme getirmiştir.

Tarım Arazilerinin Dağılımı

Sakarya İli Tarım Arazilerinin Kullanım Amacına Göre Dağılımı, (2009-2010)

Tarım Alanlarının Dağılımı	Hektar 2009	%	Hektar 2010	%
Tarla Arazisi	106.005	43.20	105.476	43,0
Sebze Arazisi	9.326	3.80	7.999	3,3
Meyve Arazisi	7.031	2.87	7.055	2,9
Fındık	69.276	28.23	69.192	28,2
Bağ	3.489	1.42	3.609	1,5
Zeytin	419	0.17	438	0,2
Kavak	9.500	3.87	9.500	3,9
Diğer Kullanım Amaçlı Arazi	46.423	18.92	42.135	17,2
Toplam	245.356	100,00	245.356	100,00

Bu alanlar yaklaşık 60 bin aile tarafından kullanılmakta ve işletme başına ortalama 41 dekar arazi görünmesine rağmen, işletmelerin ancak % 18'i 50 dekarın üzerinde arazi varlığına sahiptir. Ayrıca yıllar göre değişkenlik gösterse de yaklaşık 15.000 - 20.000 Ha alanda ikinci ürün ekilişleri yapılmaktadır.

Tarımın İlimiz Ekonomisindeki Yeri

Ülke genelinde tarım sektörü; 2009 yılı verilerine göre GSMH içinde %8'lik payla inşaat, ticaret, sanayi sektörleri arasında üçüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da ise %24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İlimiz ekonomisi içerisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir.

Tablo 1 : Tarımsal GSH'nın Alt Sektörlere Göre Dağılımı, 2010

Üretim	Üretim Değeri (TL) 2009	% Oranı	Üretim Değeri (TL) 2010	% Oranı
Hayvansal Üretim	920.418.179	48.9	934.748.785	44,3
Meyve Üretimi	551.682.858	29.3	689.310.800	32,7
Tarla Bitkileri Üretim	292.095.170	15.5	340.700.280	16,2
Sebze Üretimi	114.791.830	6.1	136.328.400	6,5
Su Ürünleri Üretimi	3.775.000	0.2	6.697.120	0,3
Toplam	1.882.763.037	100.0	2.107.785.385	100,0

2010 yılında bir işletme başına düşen GSH 35.412 TL.'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 6.439 TL olmaktadır.

Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 2 milyar 107 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu değerın sektörlere göre dağılımına baktığımızda %44,3'lük bir payla

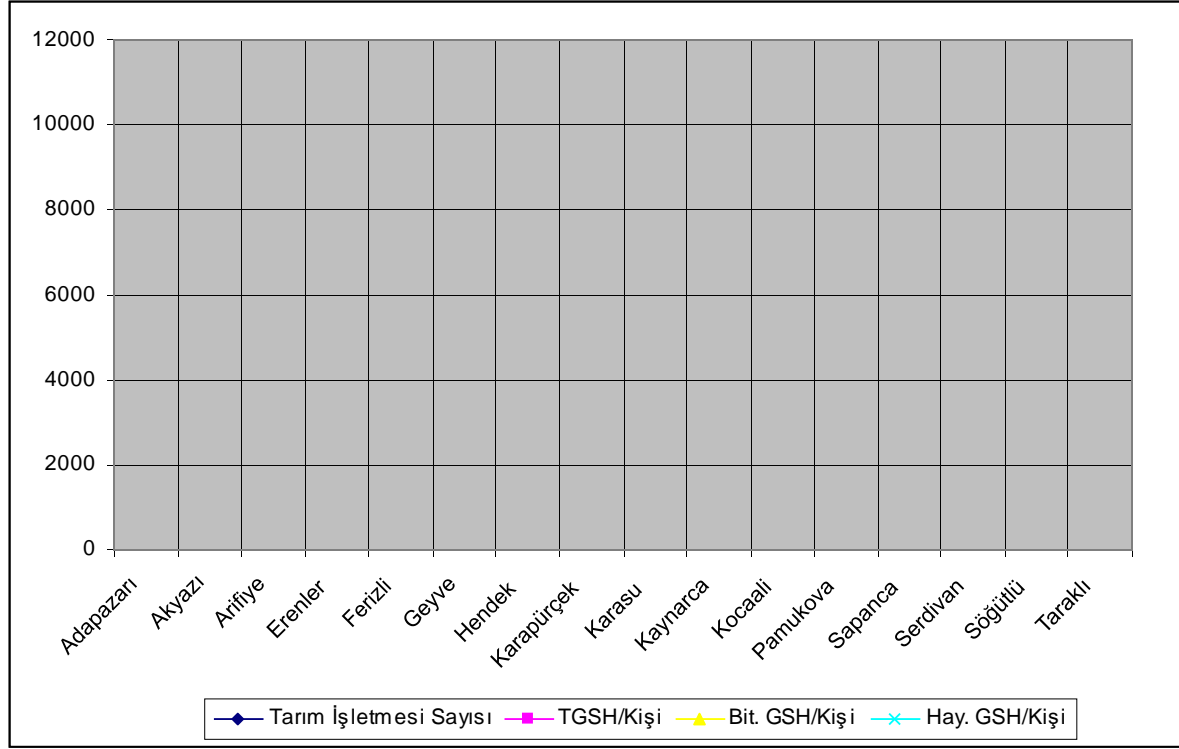
hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %32,7'lik oranla meyve üretimi, %16,2'lik oranla tarla bitkileri üretimi ve %6,5'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere tarımsal üretim değerinde 2009 yılına göre %12'lik bir artış olmuştur.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındığın öne çıktığı görülmekle birlikte il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır.

Bazı tarımsal istatistiklerin ilçeler üzerinden dağılımını aşağıda görülmektedir.

İlçelerde Tarımsal İşletmeler, Kişi Başına TGSH, TL, 2010

Tarım işletmelerinin dağılımına bakıldığında en fazla işletme sırayla Karasu, Akyazı ve Hendek ilçeleri ilk sıralarda yer almaktadır. Kişi başına tarımsal GSH değerlerine bakıldığında, il ortalaması 6.439 TL' nin üzerinde değere sahip ilçeler Pamukova, Taraklı, Kaynarca, Arifiye ve Söğütü olarak sıralanmaktadır. Bu değerlerin sektörel dağılımı incelendiğinde özellikle Kaynarca ve Taraklı İlçelerinin hayvansal üretimden elde edilen GSH değerinin bitkisel üretime oranla daha yüksek olduğu görülmektedir, Pamukova, Geyve, Kocaaali ilçelerinde ise tam tersi bir durum söz konusudur.

BİTKİSEL ÜRETİM

Arazilerin küçük ve parçalı olması ilin tarımsal geleceğinde sebzeçilik sektörünü ön plana çıkarmaktadır. 1995 yılından bu yana uygulanan projeli faaliyetlerle yoğunlaştırılan eğitim ve yayım çalışmaları sonucunda üreticilerde açık ve örtü altı sebze kültürünün gelişmesi; ekim alanları, çeşitlilik ve üretimde kayda değer artışlar getirmiştir.

Tarım alanlarının % 43'ünde tarla tarımı yapılmakta, bu alanın % 46,7'sinde üretilen mısır, ekim alanları açısından olduğu gibi endüstride kullanımı açısından da önemli bir yer almaktadır.

İlimizde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28'sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %21'i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %64'ü kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

İl genelinde üretim payı olarak % 3,5 gibi küçük bir paya sahip olan bağcılık sektörü, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır.

İlimizde toplam tarım yapılan alan 245. 356 hektar olup tarla tarımından geriye kalan 7.999 ha. alanda sebzeçilik, 7.055 ha. alanda meyvecilik, 69.192 ha. alanda fındık yetiştiriciliği ve 3.609 hektarlık alanda bağcılık, 9.500 ha. alanda kavakçılık, 438 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlimizin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, işlenen tarım alanlarında en fazla tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tarla Bitkileri Üretimi

İlimizde uygulanan tarla tarımında ağırlıklı olarak yer alan ürünler arasında, mısır ile münavebe bitkisi olarak buğday, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ile ayçiçeği, yumrulu bitkilerden patates ve yem bitkilerinden yonca sayılabilir. Buğday, mısır, şekerpancarı ve ürünlerde ilimizdeki verim, Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tarla bitkileri üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımını incelediğimizde %17,83'lük pay ile birinci sırada Adapazarı ilçemiz, %14,92'lik pay ile Akyazı, %11,89'luk pay ile Karasu ve %9,92'lik pay ile Söğütli İlçelerimiz sıralanmaktadır.

İlimizde Önemli Tarla Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları, dekar, ton, kg/dekar,2009- 2010

Ürünler	2009			2010		
	Ekim Alanı	Üretim	Verim	Ekim Alanı (da.)	Üretim	Verim
Mısır	472.915	512.486	1.084	492.331	507.111	1.030
Buğday	202.960	78.787	388	186.402	56.732	304
Arpa	53.162	17.106	322	43.688	12.250	280
Ş.pancarı	48.620	300.710	6.185	39.751	209.763	5.277
Fiğ	53.874	25.687	477	51.308	26.680	520
Yonca	38.798	64.220	1.655	32.955	45.132	1.369
Ayçiçeği	39.413	7.740	196	32.050	5.640	176
Patates	3.563	6.970	1.956	1.805	4.913	2.722
Kuru fas.	2.990	1.017	340	1.650	430	261
Tütün	1.616	436	270	1.695	331	195
Korunga	941	894	950	620	600	967

Mısır

Hasat öncesi mısır görünümü

Mısır ekim alanı 2009 yılında 472 .915 dekar olup üretim miktarı 512.486 ton'dur, 2010 yılında ekim alanı 492.331 dekar, üretim miktarı ise 507.111 ton olarak gerçekleşmiştir. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, irmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır. Mısır ekimi Adapazarı, Akyazı, Söğütü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve ikinci ürün şeklinde yapılan mısır üretiminde, ağırlığı ilk ürün ekilişlerinin teşkil ettiği görülmektedir. İkinci ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

Buğday

İlimizde taban arazilerde olduğu gibi meyilli arazilerde de üretimi yapılabilen buğday münavebede yer almaktadır.

Buğday ekilişlerinin tamamı ekmeçlik çeşitlerdir. Üretici, sertifikalı tohumluk kullanımı ile birlikte ekim, dikim, bakım, mücadele ve hasat teknikleri gibi pek çok konuda yeterli bilgiye sahiptir. Kullanılan buğday tohumlukları ortalama üç yılda bir değiştirilmekte ve yenilenmektedir. 186.402 dekar alanda ekilişi yapılan buğdaydan 2010 yılında 56.732 ton

üretim sağlanmıştır. Buğday ekilişi Geyve İlçesi başta olmak üzere sırasıyla; Kaynarca, Adapazarı, Taraklı ilçelerinde yapılmaktadır.

Şeker Pancarı

Şeker pancarı tarım ürünleri içinde birim alandan fazla gelir getiren bitkilerin arasında yer alır. Ayrıca önemli bir ön bitki (münavebe bitkisi) etkisine sahip olması nedeniyle toprak verimliliğinin yükselmesini dolayısı ile kendinden sonra ekilecek bitkilerin veriminin artmasını

sağlar. İlimizde şeker pancarı tarımı Adapazarı Şeker Fabrikası'na bağlı sözleşmeli üretim şeklinde yapılmaktadır. Şeker pancarı, yan ürünlerinin tamamı değerlendirilen bir bitki olmasının yanı sıra, üretim ve işleme periyodu içinde kullanılan girdiler ile birçok sektörde dolaylı olarak katma değeri artırıcı önemli bir rol oynamaktadır. Şeker pancarının yan ürünlerinden yaş küspe hayvan yemi olarak değerlendirilirken melas da yem sanayinde ve diğer sanayilerde (gıda, ispiroto, beton) kullanılmaktadır. Şeker pancarının yan ürünü olan yaş pancar posası ve melas ile pancarın baş ve yaprak kısmı, hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Bu yan ürünlerin kolay temin edilebilir ve ucuz olması, hayvancılığın gelişmesine yardımcı olmakta ve bu kesime ek gelir kaynağı yaratmaktadır.

İlimizde şeker pancarı 2009 yılında 48.620 dekar alanda, 300.710 ton ürün alınmıştır. 2010 yılında 39.751 dekar alanda, 209.763 ton ürün alınmıştır. Şeker pancarı ekilişi Adapazarı ilçesi başta olmak üzere sırasıyla; Akyazı, Söğütlü, Ferizli, Pamukova, Erenler ilçelerinde yapılmaktadır.

Ayçiçeği

İlimizde 32.050 dekar alanda ekilen ayçiçeğinden toplam 5.640 ton ürün elde edilmiştir. Hibrit tohumluk kullanımı %90'lara varan ayçiçeğinin en fazla üretildiği ilçemiz Kaynarca'dır.

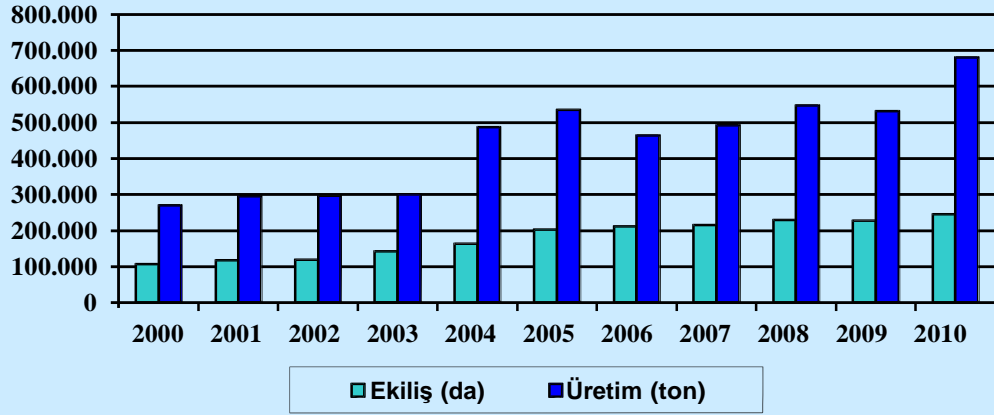
Yem Bitkileri

İlimizde hayvan beslenmesinde önemli bir yeri olan yem bitkilerinde özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişleri dikkat çekmektedir. 10 Mayıs 2000 tarihli Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararname ile Yem Bitkileri üretimi destekleme kapsamına alınmıştır. Bu uygulamanın başlaması ile İlimizde yem bitkileri üretiminde önemli artışlar olmuştur.

2000-2010 Yılları Yem Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları

Yem Bitkileri	2000		2010	
	Alan (ha)	Üretim (ton)	Alan (ha)	Üretim (ton)
Silj. Mısır	4.307	209.710	12.955	528.970
Yonca	3.460	48.535	3.295	45.132
Fiğ	2.860	10.737	5.131	26.680
Korunga	95	470	62	600
Diğerleri	16	1.050	3.049	79.540
Toplam	10.738	270.502	24.492	680.922

Sakarya İli Yem Bitkileri Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları

Sebze Üretimi

Her ilçemizde sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütü ve Hendek İlçesi ticarî anlamda sebzeçiliğın sürdürüldüğü yerlerdir.

Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlıklarının da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepleri de karşılamaya yönelik bir sebzeçilik çalışması içindedirler.

Açıkta Marul Yetiştiriciliği

İlimizde ticarî amaçlı tarla sebzeçiliği yapılan toplam alan 7.999 hektar olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik faaliyetleri sürdürülmektedir

Önemli Sebze Ekiliş ve Üretim Miktarları, dekar, ton, kg/dekar, 2009,2010

Ürünler	2009			2010		
	Ekim Alanı	Üretim	Verim	Ekim Alanı	Üretim	Verim
Sivri Biber	3575	5582	1561	3094	4209	1360
Salçalık Biber	3515	4970	1414	3220	4860	1509
Domates	11515	49335	4284	11045	49690	4499
Taze Fasulye	2510	2198	876	2421	1784	737
Hıyar	941	2300	2444	846	2361	2791
Balkabağı	1766	6057	3430	2138	7102	3337
Sakız Kabağı	3035	8498	2800	2892	10194	3525
Kabak (çerezlik)	7345	1216	166	3835	966	165
Ispanak	6165	5174	839	5945	5321	895
Karnabahar	6175	13350	2162	5830	13160	2257
Karpuz	5175	23195	4482	4395	27570	6273
Kavun	1240	2872	2316	975	2350	2410
Başlahana	10660	39571	3712	10307	37937	3681
Kıvırcık Marul	8925	13394	1501	9115	11149	1223

Tabloda yer alan sebzelerin dışında az miktarda kırmızı lahana, göbekli marul, brokoli, kereviz, kuru sarımsak, barbunya, taze bezelye, patlıcan ve taze soğan yetiştirilmektedir.

Meyve Üretimi

İlimizde meyvecilik denildiğinde, Geyve, Pamukova, Taraklı, Sapanca ve Serdivan ilçelerimizde elma, armut, ayva, kiraz ve vişne, diğer ilçelerimizde de fındığın hakim ekilişleri görülmektedir.

Meyve üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Kocaali %18,84'lük pay ile birinci sırada ve Karasu ilçemiz %17,29'luk pay ile ikinci sırada, %14,37'lik pay ile Geyve ilçemiz üçüncü sırada yer almaktadır.

Önemli Meyve Ağaçlarının Sayısı ve Üretimi, ton, 2009,2010

Meyveler	2009		2010	
	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim
Armut	165.419	10.978	164.532	12.185
Ayva	583.057	18.597	572.980	40.725
Elma	468.841	37.507	431.340	31.076
T. Hurması	12.740	660	14.538	691
Erik	173.407	8.599	177.067	8.644
Kiraz	410.335	12.714	398.131	13.011
Şeftali	258.220	8.346	269.535	11.246
Vişne	104.598	4.153	78.315	3.437
Ceviz	134.421	4.260	123.753	4.121
Fındık ocağı	34.330.320	88.613	34.216.770	108.150
Bağ *	34.890	37.225	36.106	57.070
Çilek*	2.211	7.526	2.468	8.052

*Bağ ve çilek alanı dekar

Fındık

İlimizde kayıtlı toplam 691.200 dekar fındık alanı mevcut olup, 2010 yılı rekoltesi 108.150 ton olmuştur. İlimiz dikim alanları bakımından Türkiye’de dördüncü, üretimde ikinci ve verimde birinci sırada olup ülke üretiminin yaklaşık 1/5 ini karşılamaktadır

İlimizde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28’sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %21’i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %64’ü kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

Kocaali, Karasu Hendek ve Akyazı İlçelerimizde meyve üretim değerinin öne çıkması tamamen fındık geliri sebebiyledir. Pamukova, Geyve ve Sapanca İlçelerimizde ise elma, kiraz ve diğer meyve türleri hâkimdir.

Kiraz-Vişne

Diğer tarımsal faaliyetlerin henüz vejetasyonunun gelişme devresinde olduğu mayıs-haziran aylarında, gelir getirme özelliğindeki kiraz ve vişne, ilin güneyinde yer alan Taraklı-Pamukova-Geyve ekseninde tercih görmekte, Geyve İlçesi'nde (Alifuatpaşa Beldesi) oluşan kendine özgü piyasasıyla sofralık tüketim yanında meyve suyu, likör sanayi gibi endüstri kollarına da sevkiyat yapılmaktadır. Halen yörede toplam 476 bin civarındaki ağaçtan 16.448 ton ürün elde edilmektedir.

Ayva

Fındığın dışındaki meyve popülasyonu içerisinde önemli bir yer tutan ayva yetiştiriciliği Geyve, Pamukova ve Sapanca Gölü çevresinde yoğunlaşmıştır. Sofralık tüketimi yanında tarımsal sanayiye hammadde olma özelliğiyle gerek anakentlere ve gerekse yaş meyve ihracatçılara hitap eden bir meyve çeşidimizdir. İlimizde 2010 yılında 572.980 adet ayva ağacından 40.725 ton ürün elde edilmiştir.

Dünya'da yıllık ayva üretimi, yaklaşık 390 bin ton olarak gerçekleşmekte, dünya üretiminin %28'i Türkiye'de üretilmektedir.

Bağcılık

İl genelinde üretim payı olarak %3,5 gibi küçük bir paya sahip olan sektör, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır. Bu ilçelerimizde ihracata yönelik olarak danelerini dökmeyen Müşküle üzümü üretilmekle beraber Alphonse Lavellee, Razakı, Cardinal, Çavuş, Yalova İncisi ve Trakya İlkereni gibi çeşitler yeni plantasyonlara girmektedir. Bağcılığın geliştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Yeni bağlar kordon sistemi ile tesis edilmektedir. İlimizde 2010 yılı verilerine göre 3.610 hektar alanda bağcılık yapılmaktadır.

Tarımsal Destekleme Ve Teşvikler

1-Alan Bazlı Desteklemeler

Mazot, Kimyevi Gübre ve Toprak Analizi Desteklemesi

2010 yılında Mazot, Kimyevi Gübre ve Toprak Analizi Desteklemesi kapsamında müracaatlar 31.12.2010 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Buna göre 38.925 çiftçi ve toplam 1.056.545dekar alan kayıt altına alınmış olup toplam 7.948.272 TL tutarında destekleme tahakkuk ettirilmiştir.

Fındık Alanlarının Desteklenmesi Fındık üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telef Edici Ödeme Yapılmasına Dair karar 2009/15201 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Fındık Üretimine Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 15 Temmuz 2009 tarih ve 27289 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İlimiz Sakarya Fındık üretimine izin verilen 13 İl arasında bulunduğu için söz konusu destekleme ödemesinden faydalanmaktadır. İlimizde Fındık üretimine izin verilen İlçeler; Akyazı, Hendek, Karasu, Kocaeli, Ferizli, Karapürçek, Kaynarca'dır. Bu bağlamda 7 İlçemizde 23.481 üreticimizin 2010 yılı için 355.634,442 da alan için 53.310.083,85 TL Alan Bazlı Gelir Desteği Ödemesinden faydalanmıştır.

2009 yılında fındık bahçelerini söküp alternatif ürüne geçen 38 çiftçimizin 266.516 da alan için mevzuat gereği destekleme ödemeleri 2010 yılında da devam etmektedir. 2010 yılı için Dekar başına 150 TL söküm ödemesi yapılacaktır.

2010 yılı Üretim Sezonu Fındık Alan Bazlı Destek Ödemesi İcmali

İLÇE ADI	İSLETME SAYISI	DESTEKLEME ALANI (Da)	MİKTARI (TL)
Adapazarı	9	129,71	19.457
Akyazı	2927	46.814,99	7.022.249
Erenler	11	113,73	17.059,20
Ferizli	2007	30.954,77	4.643.215
Hendek	4616	70.604,00	10.590.600
Karapürçek	682	8.303,30	12.454.95,15
Karasu	5075	67.772,54	10.165.882
Kaynarca	1244	14.912,09	220.131
Kocaali	6885	115.812,00	17.371.799
Serdivan	9	91,30	13.695
Söğütü	16	126,02	18.902
Toplam	23481	355.634,44	53.310.084

2-Prim Uygulamaları

Dane Mısır-Ayçiçeği Destekleme 2009 ürünü müracaatları 2010 yılında kabul edilmiştir. Buna göre 620 ayçiçeği üreticisine 2.352 Ton için 540.856.88 TL, mısır için 7350 dane mısır üreticisine toplam 200.547 Ton için 8.021.873 TL. prim ödemesi yapılmıştır.

Hububat Destekleme Primi Yurt içinde 2010 yılında üretilen buğday, arpa, çavdar, yulaf ve çeltik üreticilerine destekleme primi ödenmesine dair uygulama tebliği 27.08.2010 tarih ve 27685 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Müracaatlar Çiftçi Kayıt Sistemine bağlı olarak Tarım Kredi Kooperatifi Müdürlükleri tarafından alınmaya başlanmış olup 29 Nisan 2011 tarihine kadar devam edecektir.

7 Nisan 2011 tarih ve 27898 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2011 Yılı Ürünü Yağlı Tohumlu Bitkiler, Hububat Ve Baklagil Fark Ödemesi Desteğine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı Uygulama Tebliği gereğince 2011 Müracaatları Tarım İl/İlçe Müdürlükleri tarafından kabul edilecektir.

3-Hayvancılık Desteklemeleri

2009/14850 ve 2009/27403 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararnamesi ve 2009/44 no'lu Tebliğ kapsamında daha önce uygulanan Anaç İnek ve Anaç Manda Desteklemesi için İl ve İlçe Müdürlüklerince gerek bireysel ve gerekse örgütleri aracılığıyla yapılan başvurular kabul edilmiş ve işleme alınmıştır. Ayrıca yine bu tebliğle suni tohumlama sonucu doğan buzağılarda destekleme kapsamına alınmıştır. Yine bu süreçte bu desteklemelerin alt yapısını oluşturacak olan(suni tohumlama, suni tohumlamadan doğan buzağı, şap aşılama, diğer E-İslah ve Türkvet kayıtları dışı buzağılara S-19 aşısı v.s) ile ilgili veri girişleri devam etmiş 31.12.2009 Tarihi itibarıyla müracaat başvuruları son bulmuştur.2010 Yılı hayvan başına destekleme tutarları aşağıdaki gibidir.

	Önsoykütüğü	Soykütüğü(İlave)
Anaç İnek Desteği	225.- TL/Baş	50.- TL/Baş
Anaç Manda Desteği	250.TL/Baş	
Buzağı Desteği	Suni tohumlamadan doğan buzağılara 60 TL/Baş(Dişilerin s-19 aşısı yaptırması şartıyla)	
	Brucella S-19 aşısı için ilave 20 TL/Baş	

Anaç İnek Destekleme Rakamları (2010 Yılı)

ÜST ÖRGÜTÜ	Hesaplanmış Sığır Sayısı(baş)	Toplam Destek Tutarı(TL)	Yetiştiriciye Ödenecek Destek Tutarı(TL)
HAYKOOP BİRLİĞİ	6953.74	1,564,591.50	1,561,462.32
ADAPAZARI SÜT BİRLİĞİ	2283.45	513,776.25	512,748.70
KAYNARCA SÜT BİRLİĞİ	2769.77	628,198.25	621,951.85
FERİZLİ SÜT BİRLİĞİ	865.56	194,751.00	194,361.50
SÖĞÜTLÜ SÜT BİRLİĞİ	1012.75	227,868.75	227,413.01
KARASU SÜT BİRLİĞİ	519.99	116,997.75	116,763.75
DAMIZLIK BİRLİĞİ	7,413.00	1,989,725.00	1,985,745.55
GENEL TOPLAM	21,818.26	5,230,908.50	5,220,446.68

Buzağı Desteklemeleri(2010 Yılı)

İlçesi	Soy kütüğü		Önsoy kütüğü	
	Desteklenen buzağı sayısı	Toplam destek tutarı TL	Desteklenen buzağı sayısı	Toplam destek tutarı TL
ADAPAZARI	1270	76.200	976	58.560
AKYAZI	191	11.460	67	4.020
ARİFİYE	20	1.200	30	1.800
ERENLER	270	16.200	245	14.700
FERİZLİ	251	15.060	951	57.060
GEYVE	168	10.080	347	20.820
HENDEK	183	10.980	5	300
KARAPÜRÇEK	6726	4.320	18	1.080
KARASU	397	23.820	944	56,640
KAYNARCA	1281	76.860	2268	136,080
KOCAALİ	5	300	135	8,100
SAPANCA	17	1.020	30	1,800
SERDİVAN	374	22.440	239	14,340
SÖĞÜTLÜ	538	32.280	1051	63,060
TARAKLI	96	5.760	204	12,240
PAMUKOVA	186	11.600	--	--
TOPLAM	5319	319.140	7510	450.600

NOT: Buzağı 1.dönem rakamıdır.

AnacMandaDesteklemesi

Toplam 7 ilçemizde 79 işletmede 264 baş anaç mandaya 66.000 TL destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir.

AnacKoyunKeciDesteklemesi

Toplam16 ilçemizde 317 işletmede 18778 adet anaç koyun, 4.066 adet anaç keçi olmak üzere toplam 22844 küçükbaş hayvana 227.982 TL tutarında destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir.

S-19BrucellaAsıDesteklemesi

Toplam16 ilçemizde 2807 işletmede toplam 5405 hayvana 108.100 TL tutarında destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Yem Bitkisi Desteği

2000 yılından bu yana devam eden Yem Bitkileri Desteklemesi kapsamında 2010 yılında 3.339 müracaat yapılmış olup toplam 90.847dekar alan için 3.485.192 TL. destekleme ödenmiştir. 2000 yılından 2010 yılı sonuna kadar olan yem bitkisi desteklemelerine ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yem Bitkileri Desteklemeleri, 2000-2010

Yıllar	Onaylanan Proje Sayısı	Destekleme Tutarı (Milyon TL)	Yonca (da)	Korunga (da)	Fiğ (da)	Diğer Tek Yıllık Yem Bitkileri (da)	Silajlık Mısır (da)	Ekim Alanı Toplamı (da)
2000	150	50581	644	0	25	0	5.179	5.848
2001	528	273595	2.666	86	318	89	12.898	16.057
2002	731	637.445	3.151	246	3.351	90	16.927	23.765
2003	958	1.030.377	3.319	80	6.597	185	20.949	31.130
2004	2.567	1.807.734	5.794	129	7.902	557	31.048	45.430
2005	4.003	3.414.552	3.845	186	13.906	974	40.464	59.375
2006	5.584	5.318.689	3.595	177	23.611	2.182	58.004	87.569
2007	6.366	5.524.577	4.538	199	34.878	198	53.810	93.623
2008 (sulu)	2.506	2.408.795	1.068	138	24.226	114	34.304	59.850
2008 (kuru)	930	512.675	1.129	30	6.514	62	18.394	26.129
2009	2965	2.804.221	1.563	111	27.663	-	46.126	75.718
2010	3339	3.485.192	2.198	56	35.504	265	52.824	90.847
Toplam	30.627	27.268.433	33.510	1.438	184.495	4.716	390.927	615.341

Su Ürünleri Desteği

2010 yılı su ürünleri destekleme uygulamaları kapsamında alabalık üretimi yapan projeli işletmelere porsiyonluk ve yavru balık desteği olmak üzere toplam 555.354,96 TL hakkediş düzenlenmiştir.

Su Ürünleri Desteklemeleri, 2010

Destekleme	Desteklenen İşletme Sayısı	Desteklenen Balık Miktarı	Destekleme Tutarı TL.
Yavru Balık Dest.	15	2.746.000 Adet	137.300
Porsiyonluk Balık Dest.	13	643.162,00 Kg	418.054,96
Toplam	15		555.354,96

Aktif Kovan Desteklemeleri:

2010 yılında aktif koloni desteklemesinden 547 üretici 49.738 kovan faydalanmış olup, 298.428,00 TL tutarında destekleme, ödenmek üzere bankaya gönderilmiştir.

İpekböcekçiliği;

2010 yılında aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere ipekböcekçiliği yaş koza desteğinde toplam 9.005 kg.yaş koza için 132.940 TL destekleme yapılmıştır.

Yaş koza desteği	Yaş koza miktarı(kg.)	Ödenen Tutar (TL)
1. Sınıf Yaş Koza	8.578	128.670
2,3. Sınıf ve Kepez	427	4.270
TOPLAM	9.005	132.940

Destekleme Kalemleri	Adapazarı	Akyazı	Arifiye	Erenler	Ferizli	Geyve	Hendek	Karapürçek	Karasu	Kaynarca	Kocaali	Pamukova	Sapanca	Serdivan	Söğütü	Taraklı	TOPLAM
Mazot	336.956	358.409	29.975	99.029	214.511	341.525	353.381	58.501	281.501	390.362	398.396	122.088	4.993	88.598	173.094	216.645	3.467.964
Kimyevi Gübre	432.962	467.053	38.914	127.589	277.145	435.210	457.841	76.468	366.645	491.779	515.370	157.542	6.365	113.069	220.390	277.992	4.462.332
Analiz	3.498	1.798	861	3.029	440	0	2.316	25	565	0	2.588	0	0	1.253	474	1.130	17.977
D. Mısır *	2.011.270	1.851.349	238.744	624.043	687.980	3.192	567.994	21.415	141.432	244.758	8.365			375.337	1.245.994		8.021.873
Yağlık Ayçiçeği*	43.081	0	0	0	5.790	4.891	0	0	0	425.652	0	0	0	104	60.631	709	540.857
Yem Bitkisi	782.965	90.578	8.583	40.295	201.356	122.745	54.934	11.399	109.047	1.197.669	21.299	33.756	5.350	196.256	385.228	223.732	3.485.192
Süt	639.437	257.007	22.196	191.506	404.630	112.382	165.746	69.513	518.124	923.948	41.777	67.430	5.642	116.615	382.622	160.292	4.078.867
Arıcılık (AktifKoloni)	15.114	28.290	1.872	17.826	7.500	13.770	106.758	7.188	19.830	12.744	45.576	1.194	6.168	9.816	4.740	1.686	300.072
Su Ürün.																	555.355
Sert.Fidan	6.477	0	0	0	8.801	7.375	3.665	0	4.224	2.901	0	4.343	6.293	1.421	17.063	11.063	73.626
Sert.Tohum Desteği	75.325	0	0	175	0	3.516	0	0	0	2.751	0	973	0	0	2.210	6.038	90.9
Alan Bazlı (Fındık)	19.457	7.022.249	0	17.059	4.643.215	0	10.590.600	1.245.495	10.165.882	2.201.731	17.371.799	0	0	13.695	18.902	0	53.310.084
İpek Böceği Yaş Koza																	132.940
Anaç Koyun,Keçi	24.481	7.964	509	629	5.499	50.748	7.814	8.353	7.485	6.846	0	43.423	0	7.924	10.239	46.068	227.982
Hayvansal Aşı (S19)	23.240	1.220	700	4.940	10.260	4.280	300	540	6.180	30.080	1.640	1.880	740	5.460	14.720	1.920	108.100
Buzağı (Ön soykütüğü)	58.560	4.020	1.800	14.700	57.060	20.820	300	1.080	56.640	136.080	8.100	0	1.800	14.340	63.060	12.240	450.600
Buzağı (Soykütüğü)	76.200	11.460	1.200	16.200	15.060	10.080	10.980	4.320	23.820	76.860	300	11.160	1.020	22.440	32.280	5.760	319.140
Anaç Sığır																	5.220.447
Anaç Manda	500	43.250	0	5.500	0	0	5.750	0	500	0	0	0	0	250	10.250	0	66.000
Süt Tozu Desteklemesi																	7.500.000
TOPLAM	4.485.573	10.150.301	345.354	1.162.345	6.530.446	1.138.108	12.331.201	1.504.297	11.698.651	6.145.172	18.417.310	444.099	38.371	965.157	2.638.546	990.602	92.339.499

Destekleme Miktarları (2003-2010)

Tarımsal Destekleme Toplamı (TL)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	26.201.681	20.479.714	38.890.894	40.957.340	17.459.508	61.821.406	92.339.499

Tarım Havzaları Üretim Ve Destekleme Modeli

Tarım havzaları; tarımsal üretim faaliyetlerin belirli bir plan dahilinde yoğunlaştırılacağı ve entegre bir şekilde yürütüleceği il veya ilçe sınırlarını ayrılmış aynı ekolojik ve sosyo-ekonomik şartlar itibarıyla benzerlik ve bütünlük gösteren tarım bölgeleridir. Proje ile Türkiye genelinde hangi ürünün nerede öncelikli olarak ekilmesi gerektiğini doğru ürünlerin desteklenmesi amaçlayan "Havza Bazlı Destekleme Modeli" düşünülmüştür. Destekler tarımsal ekoloji, ürün deseni, potansiyel iç ve dış Pazar imkanları gibi kıstaslar göz önüne alınarak yapılacaktır. Hedef; desteklemeleri havzalar bazında yoğunlaştırarak Türkiye için üretim planlamasının yerleştirilmesi olacaktır. Sistem matematiksel modeller kullanılarak hangi ürünü, nerede ve nasıl destekleneceği konusunda ve tarım politikalarının belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Modelin esas amaçlarından birisi de, destekler için ayrılmış tarım bütçesini havzalara ürün bazlı dağıtmak için kullanıcıya destek olmaktır. Bakanlığımızca 2008 yılının Ocak ayından itibaren çalışmalara başlanmıştır. Öncelikle Türkiye Tarım Havzalarına bölünerek, proje ile ilgili portal ve yazılım oluşturulmuştur. Uygun yetiştirme sahaları aynı, yönetilebilirlik açısından elverişli 30 tane ürün havzası oluşturulmuştur.

Tarım Havzalarının ilk oluşturulması aşamasında iklim-topografya-toprak haritaları bir araya gelerek sınıflandırma yapılmış, birbirine komşu olan ve ürün grupları olarak birbirine yakın bölgeleri birleştirmek üzere ilçe bazında havza sınırları belirlenmiştir. Bu belirlemelere göre İlimiz Batı Karadeniz ve Güney Marmara Havzaları içinde yer almıştır.

9/6/2009 tarihli ve 2009/15173 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türkiye Tarım Havzalarının Belirlenmesine İlişkin Kararla, 2010 yılı üretim sezonunda üretilen ve satışı yapılan ürünler, fark ödemesi kapsamında desteklenecektir. İlimizde Güney Marmara ve Batı Karadeniz Havzasında yer alan ilçelerimizde desteklenecek ürünler aşağıdaki tablodaki gibidir

Havza adı	Havzanın Kapsadığı İl Ve İlçeler	Fark Ödemesi Kapsamında Desteklenen Ürünler
Güney Marmara Havzası	Sakarya(Sapanca, Pamukova, Geyve, Taraklı) Çanakkale, Balıkesir, Bursa, Yalova, Kocaeli, İstanbul,	Arpa, Buğday, Çavdar, Çeltik, Dane Mısır, Kanola, Kuru Fasulye, Tritikale, Yağlık Ayçiçeği, Yulaf, Zeytinyağı, <u>KütlüPamuk,Nohut, SoyaFasulyesi</u>
Batı Karadeniz Havzası	Sakarya (Karasu, Kaynarca, Kocaeli, Hendek, Söğütlü, Ferizli, Akyazı, Karapürçek, Adapazarı, Serdivan, Arifiye ve Erenler) İstanbul, Düzce, Kastamonu, Sinop, Bartın, Zonguldak, Kocaeli	Arpa, Buğday, Çavdar, Çeltik, Dane Mısır, Kanola, Kuru Fasulye, Tritikale, Yağlık Ayçiçeği, Yulaf, Zeytinyağı

Tarım Havzaları Üretim Ve Destekleme Modeli çalışmaları kapsamında, 2010 yılı içerisinde “Bölge Tanıtım Toplantıları” gerçekleştirilmiştir. Bahse konu olan toplantıların devamı niteliğini taşıyan İl Toplantıları'nın biride ilimizde 02.03.2010 tarihinde gerçekleşmiştir. İl Bilgilendirme Toplantısına; tarımla ilgili tüm kurum kuruluşlar katılmıştır.

4342 Sayılı Mera Kanunu Çalışmaları

İlimizde mera alanlarının yeniden iyileştirilmesi, bozulmaya başlayan ekolojik dengenin korunması amacıyla, çağın ekolojik imkanlarından en üst düzeyde yararlanarak hayvancılık sektörünün hizmetine sunulmak üzere yem kaynaklarını geliştirmek veya bunların otlayan hayvanlar tarafından kullanılmasını kolaylaştırmak için otlatma, biçme, gübreleme, sulama ve tohumlama gibi kültürel yöntemlerin mera üzerinde uygulanmasının temini ve çiftçiler tarafından devamının sağlanması üzere eğitim, yayım ve uygulama yöntemleri ile yaygınlaştırılması yapılmaktadır.

Bu doğrultuda, İlimizde uygulamaya konulan Mera Islah Çalışmalarının amacı;

-Meraların orijinal bitki kompozisyonunda bulunması gereken besleme değeri yüksek, hayvanların severek yiyebilecekleri yem bitkileri zamanla derece azalır ve bunların yerini arzu edilmeyen değersiz bitkiler alır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda gerekli olan çalışmaların yapılması,

- Zayıf meralar üzerinde su ve rüzgarın etkisi ile toprak erozyonunda artış olur. Mera toprağı üzerinde toprak kayıpları nedeni ile çakıl, taş ve kayaların oranında artış, ölü bitki kalıntısı, yani toprağın kendisini yenileme oranında sürekli bir azalış görülmektedir. Toprağın korunması ve iyileştirilmesi konularında gerekli tedbirlerin alınması,

- Mera üzerinde aşırı çığneme zarara neden olur. Mera toprağında aşırı sıkışma olur. Hayvanların yol izleri mera üzerinde belirginleşir. Yağış suların toprağa işlenmesi azalır ve meralar gittikçe kuraklaşır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda mera otlatma sistemlerin devreye alınması ve mera amenajman tekniklerin uygulanması ile mera üzerindeki baskının kontrol altına tutulması yöntemlerinin uygulanması sağlanmaktadır.

Tespit Ve Tahdit Çalışmaları

4342 sayılı Mera Kanununun uygulamaya girdiği tarihten itibaren İlimizde Mera Komisyonu ve Sapanca ve Kaynarca İlçeleri Merkezden yürütülmek üzere toplam 11 İlçede Mera Teknik Ekipleri oluşturulmuş ve 4 yıl içerisinde Mera Tespitleri 16 İlçede, 525 yerleşim yerinde % 98 tamamlanmıştır.

2010 yılında Sakarya İli Geyve ilçesi 8 köyde 12 parselde 134,8 Ha. ve Karasu İlçesi 3 köyde 15 parselde 192,2 Ha. olmak üzere toplam 327 ha. meranın aplikasyon ve harita yapımı işlemi ihale edilmiş ve çalışmalar tamamlanmıştır.

Bugüne kadar toplam 16 ilçe de 191 köyde haritalanan alan 7063 Ha'dır. 2010 yılı itibariyle de mera alanlarının %96'sı tamamlanmıştır

Yapılan mera ölçümleri neticesinde mera alanlarının sınırları ve üzerinde bulunan işgal ve tahribatlar belirlenmiş olup, işgal ve tahribatların giderilmesi ile söz konusu müteccavizler hakkında da yasal işlemlerin yapılmasına imkan sağlanmıştır.

2001-2010 Yılları Mera Aplikasyon Ve Harita Yapımı Çalışmaları

İLÇESİ	2010 Yılı Sonu İtibariyle Kalan Tahmini Alan (Ha)	2010 Yılı Sonuna Kadar Ölçülen	2010 Yılı Sonu (%)
Merkez, Akyazı, Taraklı	0	4293,3	100
Sapanca	29	78	72
Karapürçek	16,4	80	75
Ferizli	0	492	100
Pamukova	0	372	100
Geyve	65,2	591,8	90
Hendek	0	563,3	100
Söğütü, Kaynarca	0	253	100
Karasu	161,8	319,6	66,4
Kocaali	20	-	0
Toplam	292,4	7.063,0	96,00

2009YılınaKadarölcülenMer'aAlanlarınınGeneleOranı

4342 sayılı Mera Kanununun uygulamaya girdiği tarihten itibaren İlimizde Mera Komisyonu ve Sapanca ve Kaynarca İlçeleri Merkezden yürütülmek üzere toplam 11 İlçede Mera Teknik Ekipleri oluşturulmuş ve 4 yıl içerisinde Mera Tespitleri 16 İlçede, 525 yerleşim yerinde % 98 tamamlanmıştır.

2010 yılında Sakarya İli Geyve ilçesi 8 köyde 12 parselde 134,8 Ha. ve Karasu İlçesi 3 köyde 15 parselde 192,2 Ha. olmak üzere toplam 327 ha. meranın aplikasyon ve harita yapımı işlemi ihale edilmiş ve çalışmalar tamamlanmıştır.

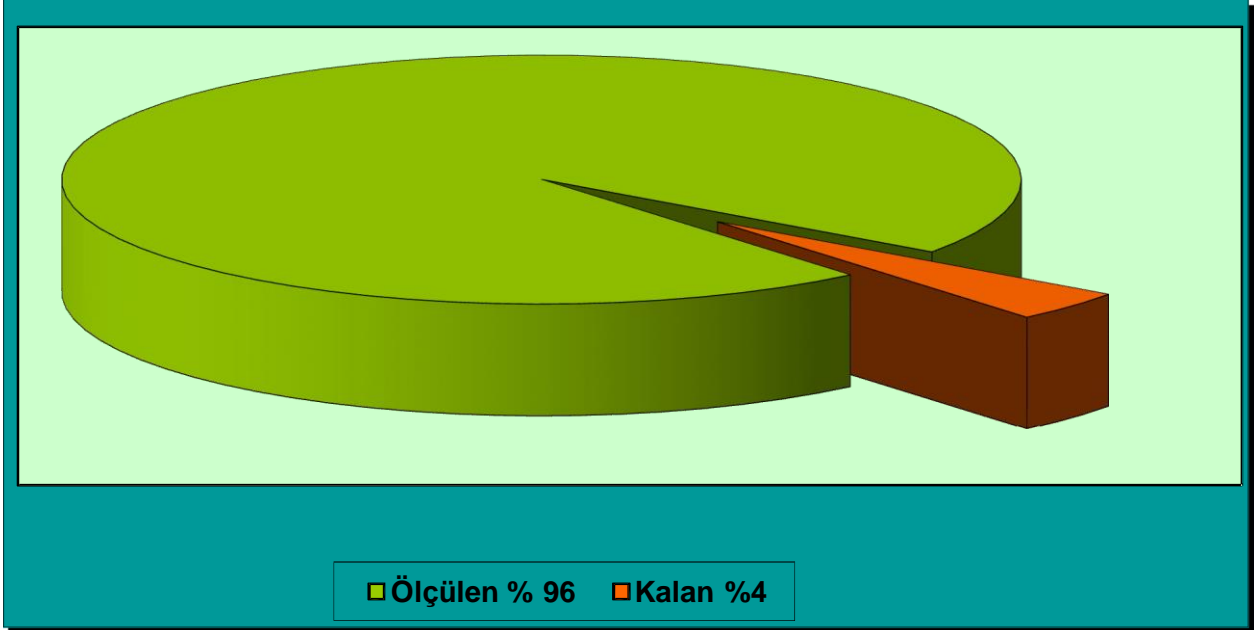
Bugüne kadar toplam 16 ilçe de 191 köyde haritalanan alan 7063 Ha'dır. 2010 yılı itibariyle de mera alanlarının %96'sı tamamlanmıştır

Yapılan mera ölçümleri neticesinde mera alanlarının sınırları ve üzerinde bulunan işgal ve tahribatlar belirlenmiş olup, işgal ve tahribatların giderilmesi ile söz konusu müteccavizler hakkında da yasal işlemlerin yapılmasına imkan sağlanmıştır.

2001-2010 Yılları Mera Aplikasyon Ve Harita Yapımı Çalışmaları

İLÇESİ	2011 Yılı Sonu İtibariyle Kalan Tahmini Alan (Ha)	2010 Yılı Sonuna Kadar Ölçülen	2010 Yılı Sonu (%)
Merkez, Akyazı, Taraklı	0	4293,3	100
Sapanca	29	78	72
Karapürçek	16,4	80	75
Ferizli	0	492	100
Pamukova	0	372	100
Geyve	65,2	591,8	90
Hendek	0	563,3	100
Söğütlü, Kaynarca	0	253	100
Karasu	161,8	319,6	66,4
Kocaali	20	-	0
Toplam	292,4	7.063,0	96,00

2010 Yılına Kadar Ölçülen Mera Alanlarının Genele Oranı

1998–2010 Yılları Sakarya Mera Islah Çalışmaları

Yılı	İlçe / Köy	Alan (dekar)
1998-1999	Akyazı –Osmanbey	1000
1997-1998	Merkez-Emirler	141
2001-2002	Akyazı –Yahyalı	140
2002-2003	Sapanca –Ünlüce	260
2001-2002	Geyve – Kozan	581
2001-2004	Merkez-Çökekler	140
2001-2002	Merkez/Kurtbeyler	150
2001-2002	Merkez/Hacıramazanlar	80
2001-2002	Merkez/Budaklar	120
2003-2004	Merkez/Taşlık	320
2003-2005	Akyazı-Kabakulak	382
2003-2005	Akyazı- Bedilkadirbey	523
2003-2005	Akyazı- Bediltahirbey	785
2004-2005	Akyazı-Topağaç	240
2004-2005	Akyazı-Eskibedil	450
2004-2005	Hendek/Ortaköy	352
2004-2005	Hendek/Çayırbaşı	480
2004-2005	Merkez/Doğancılar	350
2004-2005	Merkez/Şeyhköy	200
2005-2006	Merkez/İlyaslar	115
2005-2006	Pamukova/Hüseyinli	500
2005	Akyazı/Vakıf(devam ediyor)	248
2005	Söğütlü/Beylikışla(devam ediyor)	421
2006	Akyazı Vakıf(150 Da. Mera tesisi)	248
2006	Akyazı Kabakulak(150 Da.mera tesisi)	382
2006	Akyazı Altındere Beldesi(1.kısım bitti)	794
2007	Akyazı Yuvalak köyü	900
2008	Eskibedil(devam ediyor)	520
2009-2010	Kızılcıkorman(devam ediyor)	59
2010	Topağaç-kabakulak-Yuvalak –İlyaslar-Taşlık-Bedilkazancı-	550
Toplam		11.384 Da.

1998-2010 yıllarında Mera ıslah çalışmaları kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen köylerde mera ıslahı ve mera ihata çalışmaları yapılmıştır.

Bu çalışmalarda kullanılmak üzere Özel İdare ve Genel Bütçenin ödeneklerinden faydalanılmıştır.

**2010 Yılı Özel İdare Ve Genel Bütçe Kapsamında Mera Islah Çalışmaları
(Alınan Malzemeler Ve Harita Ölçümü)**

CİNSİ	ÖZEL İDARE (Ad.kg)	GENEL BÜTÇE (Ad.kg)	AÇIKLAMA
Demir	400 kg.		Yanık Köyü
Çimento	100 torba		Yanık Köyü
İlaç	50 lt.	300 kg.	Yanık Köyü ve Islah Projesi Yürüt köyler
Kim. Gübre A.Nitrat %26 Kompoze 20-20	1.800 kg.	10.000 20.000	Yanık Köyü ve Islah Projesi Yürüt köyler
Suluk Yapımı		9 ad.	Akyazı İlçesi- Kızılcıkorman-2, Eskibedil-1 B Kazancı - 3,Topağaç-1, Yuvalak-1,Uzunçınar-1
Su Borusu Alımı		3.000 m.	Suluk yapılan köyler
Beton Direk	3.300 ad.		Kızılcıkorman B.Kazancı Uzunçınar, Erdoğan, Taşlık,Kabakulak, Yuvalak
Dikenli Tel	6.000 kg.		Beton direk verilen ve ıslah çalışması yapılan köyler.
Mera Ölçüm		11 köyde, 27 parsel, 327 Ha.	Geyve İlçesi -8 köyde 12 parselde 134.8ha., Karasu İlçesi - 3 köyde 15 parsel 192,2 ha.
Sap Kesme Makinası		1 adet	Meralarda yer alan çalı ve dikenlerin temizliği için.

Yerleşim yerlerine yakın olan meralara çöp ve hafriyat dökülerek çevre ve görüntü kirliliğine sebep olunmaktadır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve İl Özel İdaresi kaynakları ile yürütülen mera ıslah çalışmaları ile hayvancılığın gelişmesine katkıda bulunmakla beraber çevre güzelliği de oluşturulmaktadır. Genel Bütçesi ve İl Özel İdaresi kaynakları ile yapılan Akyazı İlçesi Yuvalak Köyü merasının aşağıdaki iki resimde ıslah öncesi ve ıslahtan kısa bir süre sonraki durumu görülmektedir.

Mera kanununun 30. Maddesi gereği 2010 yılı mera fonu için süt işleyen kuruluş ve mandıralardan 579.332,85 TL, borsa-mezbahanelerde kesilen ve satışı gerçekleşen hayvanlar için 34.716,54 TL, ot bedeli için 169.699 TL olmak üzere toplam 783.748,39 TL mera özel ödenek hesabına yatırılmıştır.

Akyazı İlçesi Yuvalak Köyü Merası ıslah öncesi

Akyazı İlçesi Yuvalak Köyü Merası ıslah sonrası

Mera ıslah çalışmalarında ihtiyaç duyulan direk, dikenli tel, gübre, tohum gibi malzemeler kamu kaynaklarıyla temin edilirken, işçilik faaliyetleri köy nakdi katkısı veya iş gücü katkısı ile sağlanmaktadır.

Akyazı İlçesi Kabakulak Köyü Merası ıslah sonrası

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen Ülkesel Mera Amenajman planları çerçevesinde ilimizde 15 Kasım–15 Nisan tarihleri arasında meralarda otlatma yapılmaması ve böylece meraların bozulmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla İl Özel İdaresi kaynaklarıyla temin edilen beton direk ve dikenli tel ile otlatma bölmeleri yapılarak, münavebeli otlatma ile meraların verimli ve uzun süreli kullanımını sağlanmaktadır.

Bedilkadirbey Köyü merası

Meralarda ihata yapılması suretiyle ana yol kenarında bulunan meralarda otlayan hayvanların yola çıkması ile zaman zaman trafik kazaları meydana gelmekte ve neticesinde can ve mal kayıpları oluşabilmektedir.

Genel Bütçe imkanları ile temin edilen ot ilacının Kızılcıkorman, Yahyalı, Yenidoğan, Sukenarı, Altındere, K.Reşitbey, Seyifler, Yazılıgürgen, Çatalköprü, Topağaç, Çayırbaşı, Ortaköy, Taşlık, meralarda yoğun olarak bulunan çalı ve dikenlerin yok edilmesinde kullanılmak üzere verilmiştir. Çalıların büyük olduğu yerlerde ilaçlamadan önce mekanik olarak temizliğin yapılması için Abalı, Yuvalak, Kızılcıkorman, Çatalköprü köylerinde çalı kesme makinesi kullanılmıştır. Münavebeli otlatmanın yapılabilmesi için merada ara bölme yapmak üzere Soğuksu, sofular, A.Çalica, Yuvalak, Kızılcıkorman, Gebeş, Uzuncaorman, Bedilkazancı, Eskibedil, Kabakulak, Taşlık köylerine ihata malzemesi verilmiş; Meradaki ot yapısını düzenlemek ve güçlendirmek amacıyla Altındere, Yuvalak, Eskibedil, Kızılcıkorman köylerine kimyevi gübre verilmiş; Merada otlayan hayvanların su ihtiyacını karşılamak için Eskibedil, Uzuncaorman, Bedilkazancı Yuvalak, Topağaç ve Kızılcıkorman köylerine yapılmış (su borusu) verilmiş olup, çalışmalar tamamlanmıştır. Meralarda şahıslar tarafından yapılabilecek işgaller ve tahribatlar da ihata yapımı sayesinde önlenabilmektedir.

Mera Bilgi Sistemi Geliştirme Projesi (Merbis-Gep)

Bakanlığımızca yürütülmekte olan Mera Bilgi Sistemi Geliştirme Projesi (MERBİS-GEP) kapsamında İlimizde yer alan mera, yaylak, kışlak ile otlak ve umuma ait çayır alanlarının, 1/5000 ölçekli haritaları ve aplikasyon işlemleri yapılarak sayısal verileri, Müdürlüğü'müzce satın alınan harita programı ortamına işlenmektedir. Aynı zamanda bu sisteme, mera alanlarına ait arazinin durumu, otlatma kapasitesi, ıslah durumu, topoğrafyası, üzerinde otlanan hayvan sayısı... gibi veriler işlenmektedir. Ayrıca köy haritaları oluşturulup, mera tespitlerindeki köylere ait aile sayısı, çiftçi aile sayısı, iklimi, hayvan varlığı... gibi köye ait veriler de sisteme girilmiştir.

Bu şekilde sayısal ve sözel bilgilerin birbiri ile ilişkili olarak çalıştırıldığı MERBİS-GEP projemiz hazırlanmıştır. Projeye 627 adet, toplam 6305 ha alan meraya ait sayısal ve sözel veriler aktarılmıştır.

Bu suretle oluşturulacak Mera Bilgi Sistemi ile mera, yaylak, kışlak ile otlak ve umuma ait çayır alanlarının tespiti, tahdidi ve tahsislerinin sistemli olarak yapılması, belirlenecek kurallara uygun olarak kullanımının sağlanması, bakım ve ıslahlarının yapılarak verimliliklerinin artırılması, kullanımlarının denetlenmesi ve korunmasıyla hayvancılık sektörünün geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Tarım Arazilerinin Korunması Ve Kullanılması Ve 5403 Sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulamaları

13 Haziran 2003 tarih ve 24489 Sayılı Resmi Gazete ile yayınlanan Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair yönetmelik ve 19 Temmuz 2005 tarih 25880 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 5403 sayılı Toprak Kanunu tarım arazilerinin korunmasının ve amacına uygun bir şekilde kullanılmasının sağlanması ve bu alanların hangi zorunlu hallerde tarım dışı amaçlarla kullanılabileceğini belirlemek için çıkarılmıştır.

2001-2010 Yılları Arası Toprak Kanununa İlişkin Uygulamalar

Yıl	Başvurulan Arazi (m2)	Olumlu Rapor Verilen Arazi (m2)	Yönetmelik Dışı Arazi (m2)
2001	5.206.618	2.481.651	-
2002	37.136.240	1.289.501	-
2003	11.172.178	1.122.245	-
2004	12.368.359	822.388	-
2005	11.259.128	2.855.898	6.755.355
2006	2.426.855	641.186 Top.Kur. 201.330 Bakanlık 21.094 Tem. Uzatma	658.552
2007	11.312.721	2.235.231 Top. Kur. 2.135.733 Bakanlık	1.905.602
2008	2.723.027	328.687 Top.Kur. 49.550 Bakanlık 352.573 Tar. Yapı	726.882
2009	3.744.394	612.603 Top.Kur. 22.622 Bakanlık 320.803 Tar. Yapı	-
2010	7.386.820	2.360.720	2.540.000
Toplam	104.736.340	17.853.815	12.586.391

TOHUMCULUK KANUNU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu (31.10.2006)

5553 sayılı tohumculuk kanunu 08.11.2006 tarih 26340 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun amacı; bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmektir. Tohumculuk kanunu; tarla bitkileri, bağ-bahçe bitkileri, orman bitki türleri ve diğer bitki türleri çoğaltım materyaline ait çeşitlerin ve genetik kaynakların kayıt altına alınması, tohumlukların üretimi, sertifikasyonu, ticareti, piyasa denetimi ve kurumsal yapılanmalar ile ilgili düzenlemeleri kapsar.

Bu kanun kapsamında Müdürlüğümüzce yürütülen çalışmalarda; İlimizde tohum ve fidan üreten kurum ve kuruluşların, tohum bayilerinin her türlü denetimi yapılmakta ayrıca tohumluk bayilik belgesi verilmesi, tohum kuruluşlarının yetkilendirilmesi, üretici belgesi düzenlenmesi, tohumluk ihracat ve süs bitkileri ithalat işlemleri de yapılmaktadır. İlimizde yürütülen tohumculuk faaliyetlerinin detayı aşağıdadır;

Faaliyet Gösteren Sertifikalı Tohum ve Fidan Üreticileri;

Tohum Üreticileri

Tarımsal Araştırma Enstitü Müdürlüğü	Arifiye
TİGEM Tarım İşletmeleri Müdürlüğü	Karasu
S.S.Pancar Ekicileri Kooperatifi	Karasu
Santral İnşaat Ltd.Şti.	Akyazı

Tohum üreten 4 kuruluş toplam olarak 3733 dekar alanda aşağıda izahatı verilen tohum ekilişlerini yapmışlar ve bu ekilişlerin Tarla Kontrolleri yerinde yapılmıştır.

Fidan üreticileri

Sakarya Fidancılık Seracılık Tic. A.Ş	Pamukova
---------------------------------------	----------

Fidancılık konusunda Sakarya Fidancılık Seracılık A.Ş.geçen yıllarda ürettiği fidanlara sertifika almaktan vazgeçmiş olup ürettiklerini sertifikasız olarak satmıştır. Yeniden herhangi bir başvuruda bulunmamıştır.

İlçelerde faaliyet gösteren tohum bayileri ve sayıları

İlçe Adı	Tohum Bayilerinin İlçelerdeki Sayısı	İlçe Adı	Tohum Bayilerinin İlçelerdeki Sayısı
Adapazarı	29	Karasu	10
Akyazı	17	Kaynarca	11
Arifiye	1	Kocaali	4
Erenler	3	Pamukova	8
Ferizli	9	Serdivan	5
Geyve	11	Söğütü	5
Hendek	7	Taraklı	1
Karapürçek	1	Toplam	122

2010 yılında, İlimiz genelinde 122 tohum bayisi denetlenmiş herhangi bir sorun görülmemiştir

Tohumluk Tarla Muayeneleri

1.Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – ARİFİYE

<u>TÜR</u>	<u>ÇEŞİT</u>	<u>EKİLENALAN(da.)</u>
Buğday	Bezostaya	14
Buğday	Pamukova-97	35
Buğday	Mombchil	290
Buğday	Tahirova-2000	305
Buğday	Hanlı	137
Buğday	Beşköprü	73
Toplam		854
Mısır	Kompozit Arifiye	35
Kestane Kabağı	Arıcan 97	66
Toplam		955

2.TİGEM Tarım İşletmeleri Müdürlüğü – KARASU

<u>TÜR</u>	<u>ÇEŞİT</u>	<u>EKİLENALAN(da.)</u>
Buğday	Pamukova-97	408

3.S.S.Adapazarı Pancar Ekicileri Kooperatifi – ADAPAZARI

<u>TÜR</u>	<u>ÇEŞİT</u>	<u>EKİLENALAN(da.)</u>
Buğday	Tahirova 2000	2.334,757

4.Santral İnşaat Ltd.Şti. – İSTANBUL

<u>TÜR</u>	<u>ÇEŞİT</u>	<u>EKİLENALAN(da.)</u>
Fiğ	Adi Fiğ	35

Genel Toplam 3.732,757da.

2010 Yılı Tohumculuk Faaliyetleri

Sıra No	Faaliyetin Adı	2010 Yılında Verilen Belge Sayısı	2010 Yılında İptal Edilen Belge Sayısı	Mevcut Belge Sayısı
1	Tohumluk Bayileri	1	-	127
2	Tohum Yetiştiricileri	35	-	24
3	Tohum Üreticileri	-	-	4
4	Tohum İşleyicileri	-	-	-
5	Yetkilendirilmiş Toh.Kuruluşu	-	-	2
6	Fidan Üreticileri	-	-	2
7	Fide Üreticileri	-	-	-
8	Süs Bitkileri Üreticileri	12	-	8
9	Doku Kült.ile Toh. Üreticileri	-	-	-
10	Özel Sek.Tarımsal Arş.Kuruluşu	-	-	-
11	Yetki Devri Yapılan Özel Lab.	-	-	-

Kontrol Ve Denetim Sayıları

Kontrol Edilen Tohum Bayii Sayısı (Adet)	Kontrol Edilen Tohum Üretici Sayısı (Adet)	Kontrol Edilen Fidan Üretici Sayısı (Adet)	Kontrol Edilen Fide Üretici Sayısı (Adet)	Kontrol Edilen Süs Bitk. Üretici Sayısı (Adet)	Denetim İçin Alınan Numune sayısı (Adet)	Uyarma Cezası Verilen İşletme Sayısı (Adet)	Para Cezası Verilen İşletme Sayısı (Adet)	Uygulanan Para Cezası Miktarı (TL.)
46	4	-	-	19	-	-	-	-

İÇ KONTROL SİSTEMİ

İç kontrol sistemi 5018 sayılı Kamu Mali yönetim ve Kontrol Kanununun 66'ncı maddesi uyarınca hazırlanmış bir sistemdir. Tarım İl Müdürlüğümüzün iç denetiminin sağlanması, düzenlenmesi, izlenmesi ve geliştirilmesi, uyumlulaştırılması ve koordine edilmesi için çeşitli görevler yüklenmiştir. Buna istinaden Tarım İl Müdürlüğümüzde İç Kontrol Birimi yeni kurulmuş bir birim olup aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmiştir.

- 1) Proje ekibinin kurulması ve onaylanması ve eğitilmesi
- 2) Mevcut durumun tespiti
- 3) Etik sistemin kurulması
- 4) İş analizlerinin yapılması
- 5) Süreç yönetiminin kurulması
- 6) Organizasyon ve temel süreçlerde yapının yeniden düzenlenmesi ve gerekirse tekrar gözden geçirilmesi
- 7) Yetki devri
- 8) Hassas görevlerin belirlenmesi
- 9) Risk yönetim sistemi
- 10) Kontrol stratejilerinin ve uygulama yöntemlerinin geliştirilmesi
- 11) Bilgi, iletişim ve kayıt sistemlerinin sürekliliğini ve güvenliğini sağlamak için gerekli kontrollerin geliştirilmesi
- 12) İç kontrol sistemlerinin kalitesini değerlendirmek amacıyla izleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi

İç kontrol sistemi çalışanları Tarım il Müdürlüğünün yeniden yapılanması için çeşitli yöntemler kullanmışlardır. Bunların başında anketler yaparak İl Müdürlüğünün sorunlarının tespiti gelmektedir. Bu anketlere istinaden iç kontrol çalışanları tarafından raporlar hazırlanmış, tespit edilen sorunlar çerçevesinde eğitimlere başlanmıştır. Bu doğrultuda bakanlığın iç kontrol görevlileri Sakarya İl Müdürlüğünün yeniden yapılanması için katkı sunmaya devam edecektir.

ÖZEL İDARE VE GENEL BÜTÇE ÇALIŞMALARI

Özel İdare Katkılı Projeler (2010 Yılı)

PROJENİN ADI	YILI ÖDENEĞİ TL.	HARCAMA TL.	AÇIKLAMA
Yem Bitkileri (Fiğ tohumu alımı)	125.000	157.700	260 ton fiğ tohumu 13 ilçeye 25 bin dekar alanda ekilmek üzere dağıtıldı
Meyveciliği Geliştirme Projesi	10.000	27.900	155.000 Ad. Fidenin dağıtımı yapılarak 31 Da Çilek bahçesi tesis ettirilmiştir.
Sebzeciliği Geliştirme Projesi	16.000	6.007	Ferizli-Nalköyde fındığa alternatif olarak 876 adet trabzon hurması fidanı ile 9 çiftçide toplam 36,5 da bahçe tesis edilmiştir.
Mera Islah Projesi	40.000	8.500	Sapanca Yanık merası için sıvat(suluk) yapımı, gübre, tohum alımı yapılmıştır.
		26.565	Meraların ihatasında kullanılmak üzere 6 ton dikenli tel ve 3300 adet beton direk alınmıştır.
Gıda Denetim Aracı	60.000	35.676	Gıda denetim aracı alımı yapıldı iç donanımı 2011 yılında tamamlanacaktır.
Süt soğutma Tankı Alımı	75.000	75.000	Hayvan Park Pazar İnşası için Ticaret Borsasına aktarıldı.
Mahsul Fiyatına Tohumluk Proj.	70.000	70.000	134.05 ton ser.buğday tohumu 9 ilçeye 6500 Da alanda ekilmek üzere dağıtıldı
Damla Sulama Proj.	100.000	100.000	Geyve Tarım İlçe Müd Hizmet binası İnşatında kullanılmak üzere aktarıldı
DışMekan Süs Bitkisi Prj.	36.000	3.300	Bitki Koruma Hizmetleri Projesi Fındıkta yazıcı böceklerle(dalkıran zararlısı)karşı 876 da ve 54 adet demonstrasyon bahçesinde kullanılmak üzere tuzak alınarak dağıtıldı
Malzeme alımı	-	4.000	Çiftçi Kadınlar Yarışıyor programı için malzeme alımı yapıldı.
Hayvancılığı Geliştirme Prj.	-	9.950	Kırım-kongo Kanamalı ateşi Hastalığı ile mücadele ve eğitim Projesi için ilaç ve cihaz alımı yapıldı.
TOPLAM		524.598	

2004 yılında uygulanan 5 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 343 milyar TL.

2005 yılında uygulanan 5 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 703 milyar TL.

2006 yılında uygulanan 7 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 713 bin TL

2007 yılında uygulanan 8 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 314 bin 61 TL

2008 yılında uygulanan 8 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 587 bin 793 TL

2009 yılında uygulanan 6 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 394 bin 986 TL

2010 yılında uygulanan 11 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 524 bin598 TL Harcanmıştır.

Genel Bütçeden Uygulanan Projeler

Proje Adı	Gelen Ödenek	Dönem Sonu	
		Nakit Harcama	% Fiziki Gerçekleşme
Bitkisel Üretimi Gelişt. Proj.	14.000	11.189	100
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	18.836	18.812	100
Mera Hizmetleri	168.999	148.077	100
Havancılığı Geliştirme Proj.	18.841	17.425	100
Su Ürün. Üret. Geliş. Proj.	8.000	7.994	100
Hayvan Has. Ve Zar. İle Müc. Proj.	157.809	142.065	100
Bitki Sağlığı Ve Uygulamaları Kontrolü Proj.	83.336	70.930	100
Gıda Hizmetleri Cari	41.294	36.922	100
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi Proj.	7.000	4.476	100
Sorunlu Tarım Alanlarının Tespit Ve İyileştirme Projesi	21.500	17.417	100
Merkez Ve Taşra Teşkilatı Modernizasyon Prj.	96.500	96.480	100
Toplam	636.115	571.787	

Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim

İlimizde 125.218 adet büyük baş, adet küçükbaş ve 22 milyon 384 bin adet/devre kanatlı varlığı bulunmaktadır. Büyük baş hayvan varlığının % 92'si saf kültür ırkı ve kültür melezidir.

İlimizde yapılmakta olan tavukçuluk faaliyetlerinin büyük bir kısmı Broiller (etçi) tavuk üretimi üzerinedir. Bu işletmeler genellikle Kaynarca, Akyazı,

Adapazarı ve Hendek ilçelerinde yoğunlaşmış olup gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından son derece gelişmiştir. Bunun yanı sıra İlimizde yumurta tavukçuluğu işletmeleri de mevcuttur. Bu hayvan varlığı ile 2010 yılında 200.768 ton süt, 15.765 bin ton kırmızı et, 201.427 ton beyaz et ve 286.300.000 adet yumurta üretimi gerçekleştirilmiştir.

İlimizde hayvan başına verim ortalaması ülke ortalamasından yüksek olmasına rağmen, bu verimin katma değerini elde etmede yeterli gelişme sağlanamamıştır. Irk ıslahı konusunda %92 oranında başarı sağlanmış olmakla birlikte kalan bölümün de ıslahı gerekmektedir.

Kaba yem açığını gidermede yem bitkileri üretimi ve silaj kullanımında sağlanan gelişme henüz yeterli değildir. Hayvan sağlığı konularında ciddi tedbirlere ihtiyaç vardır.

Karkas et verimi ülkemizde 180-200 kg. arasında iken, ilimiz 260 kg.dır. Ancak bu verim AB ülkelerinde 400 kg.dır.

Bir laktasyonda ortalama süt verimi Türkiye’de 1700–1800 kg. civarında iken ilimizde ortalama 3900 kg. verim alınabilmektedir. Soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise 5000 kg.dır. Avrupa Birliği’nde bir laktasyondaki verim ortalaması 6500 kg. iken Amerika Birleşik Devletlerinde 7500 kg.dır. Bir başka ifadeyle il verimimiz ülke ortalamasının üzerinde olmakla birlikte alınması gereken çok yolumuz vardır.

Sektörün üretim değerinden daha yüksek pay alması için, verimlilik ilkeleri doğrultusunda tarıma dayalı sanayi tesislerinin geliştirilmesi yanında ırk ıslahı, kaliteli yem temini ve hayvan sağlığı hizmetlerine önem verilmeli, sağlıklı damızlık yetiştirmeye sağlıklı ürün üretmeye özen gösterilmelidir.

2010 Yılında İl Müdürlüğümüz Hay.sağ.Şb.Müdürlüğü tarafından Arı kayıt sisitemi çerçevesinde Arı yetiştiricilerimize Koloni desteği verilmiştir.Bu destekten 547işletme de 50.012 Koloniye 300.072.00 TL Kovan desteği ödenmiştir

İlimiz zengin bir bitki varlığına sahip olması ve kış aylarının ılık geçmesi sebebiyle arıcılık için uygun bir bölgedir. İlimizde 1107 üretici , 57.389 adet kovan ile arıcılık ile uğraşmaktadır

2010 Yılı İlçeler Bazında Hayvan Mevcutları

İL ADI	SAKARYA				BÜYÜKBAŞ			KÜÇÜKBAŞ			TEK TIRNAKLI			KEDİ KÖPEK	
	SİĞİR	BUZAĞI-DANA	MANDA	TPLM	KOYUN	KEÇİ	TPLM	AT	KATIR	EŞEK	KÖPEK	KEDİ			
Adapazarı	13300	3800	50	17150	1450	150	1600	20	0	0	1500	250			
Akyazı	8550	2000	450	11000	800	150	950	60	0	2	900	170			
Arifiye	1583	227	0	1810	68	0	68	0	0	0	350	0			
Erenler	4584	2003	68	6655	0	0	0	0	0	0	500	100			
Ferizli	6040	888	2	6930	470	130	600	0	0	0	850	175			
Geyve	7640	1610	0	9250	6500	4500	11000	145	46	60	2200	200			
Hendek	7500	3500	64	11064	1800	50	1850	230	50	30	1500	1000			
Karasu	8915	3620	60	12595	870	40	910	0	0	1	640	75			
Karapürçek	2050	1187	0	3237	1200	35	1235	18	5	32	600	32			
Kaynarca	12690	5120	0	17810	860	10	870	0	0	1	1000	200			
Kocaeli	2316	1251	0	3567	100	0	100	0	0	0	350	150			
Pamukova	2776	175	0	2951	2881	301	3182	12	2	5	350	60			
Sapanca	875	300	0	1175	200	0	200	100	5	5	400	100			
Serdivan	2986	2324	104	5414	1000	0	1000	0	0	0	500	70			
Söğütli	6267	2717	122	9106	2001	100	2101	21	0	0	600	300			
Taraklı	3269	2235	0	5504	3600	820	4420	38	0	52	350	50			
TOPLAM	91341	32957	920	125218	23800	6286	30086	644	108	188	12590	2932			

Hayvan Varlığının Dağılımı

Hayvan Türü		Adet
Koyun		23.232
Keçi		6.854
Sığır	Kültür	71563
	K.Melezi	47427
	Yerli	6228
	Toplam	125218
Manda		1.027
Kanatlı	Tavuk Etçi (Adet/devre)	22.384.290/Dönem
	Tavuk Yumurtacı	714.000
	Köy Tavuğu	268.408
	Hindi	3.681
	Ördek	5.848
	Kaz	2.129
	Toplam	23.379.383
Arılı Kovan		50.012

Mera da otlatma

Hayvansal Üretim

2005- 2009yılları Hayvansal Üretim (ton)

Ürünler	2005	2006	2007	2008	2009
Kırmızı et	15.175	15.180	15.214	14.859	14.455
Beyaz et	152.554	160.966	175.772	175.683	186.518
Süt	198.962	211.576	210.941	206.363	200.768
Bal	508	623	920	1.147	1.107
Yumurta (Adet)	156.832.000	79.500.000	111.300.000	190.803.550	212.700.000

Tek Tırnaklı Hayvanlar

İlimizde Tek tırnaklı hayvanlara yönelik denetim ve muayeneleri düzenli olarak yapılmak ta bu çerçevede 2010 yılında İlimizde Ruam hastalığı görülmemiştir. İlimizdeki Safkan Arap ve İngiliz yarış atı yetiştiricileri düzenli olarak ziyaret edilmektedir.

İlimizde 23 işletmede 176 Kısarak 4 Aygır bulunmaktadır. 2010 yılında İl Müdürlüğümüz tarafından 38 Taya gerekli kan numuneleri alınarak yönetmelikler doğrultusunda işlemleri yapılarak 38 adet Pedigri verilmiştir.

Hayvansal Üretim

Ürünler	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kırmızı et	15.175	15.180	15.214	14.859	14.455	14.735
Beyaz et	152.554	160.966	175.772	175.683	186.518	177.116
Süt	198.962	211.576	210.941	206.363	200.768	204.946
Bal	508	623	920	1.147	1.107	819
Yumurta (Adet)	156.832.000	79.500.000	111.300.000	190.803.550	212.700.000	199.200.000

2005-2010 yılları Hayvansal

Üretim (ton)

Su Ürünleri

İlimizde su ürünleri istihali Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. İlimizde 2003-2010 yıllarında elde edilen üretim tablosu aşağıda görülmektedir. Kum Midyesi üretim istasyonları 2005 ve 2009 yıllarını kapsayan sezonda avcılığa kapalı olduğundan bu yıllarda üretim olmamıştır. 2010 yılı Eylül ayında tekrar üretim başlamıştır.

Su Ürünleri Üretimi (Kg)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tatlı Su Balıkları	78.050	81.250	83.050	85.000	83.000	82.000	55.000
Kültür Balıkları	145.000	147.250	221.000	250.000	280.000	500.000	650.000
Deniz Balıkları	807.000	925.000	886.250	894.000	536.000	265.000	119.640
Toplam Balık Üretimi	1.030.050	1.153.500	1.190.300	1.229.000	899.000	847.000	824.640
Kum Midyesi	1.353.800	0	12.231.050	14.213.650	8.442.920	0	10.462

İlimizde su ürünleri istihali Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. 2010 yılı su ürünleri üretimi toplam 824.640 kg (tatlı su, kültür, deniz balıkları) balık, 10.462 kg. kum midyesi olarak gerçekleşmiştir.

İlimizde kurulu alabalık üretim tesislerinin ilçelerdeki dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Balık Üretim Tesisleri Faaliyet Durumu

İlçe	İşletme Adedi	Kapasite (ton/yıl)
Akyazı	9	101,5
Hendek	3	514.5
Pamukova	1	10
Sapanca	3	48.5
Taraklı	1	12
Toplam	17	686.5

Taraklı İlçemizde Alabalık Tesisi

İç sularımızda çeşit zenginliğinin artırılması, mersin balığı popülasyonunun çoğaltılması için İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Sapanca Su Ürünleri Meslek Yüksek Okulu ile İl Müdürlüğümüz iş birliğinde Rusya'dan yavru olarak getirilerek yetiştirilen Mersin balıkları doğal ortamda yaşamaları için Sakarya Nehrine bırakılıyor.

HAYVANSAL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

İlin tarımsal projeksiyonunda öne çıkan hayvancılığın geliştirilmesi amacı ile ırk ıslahı, mera ıslahı, hayvan sağlığı hizmetleri ve hayvansal faaliyetlerin desteklenmesi gibi birçok konuda çeşitli projeler uygulanmaktadır.

Suni Tohumlama Çalışmaları

2010 Yılında suni tohumlama hizmetleri Merkez ve 16 ilçede Bakanlıktan suni tohumlama izni almış 61 serbest veteriner hekim (ve 10 yardımcı sağlık teknisyeni) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu veteriner hekimlerle Tarım İl Müdürlüğü arasında protokol yapılmıştır.

Yıllar	1.Tohumlama	2.Tohumlama	Toplam
2003	15.389	2.123	17.512
2004	18.251	2.283	20.534
2005	26.393	3.588	29.981
2006	34.831	5.275	40.106
2007	36.180	7.086	43.266
2008	33.012	6.005	39.017
2009	32.815	5.870	38.688
2010	36.813	11.018	47.811

Sakarya Damızlık Süt Sığırı Yetiştiricileri Birliği

Sakarya İlinde suni tohumlama yoluyla ırk ıslahı yapmak, yüksek verimli hayvan popülasyonu geliştirmek, üye üreticilerin gelirlerini artırmak, işletme ve hayvan kayıtlarının tutulmasını sağlamak ve sürekli güncelleştirmek, ve buna benzer projeler geliştirmek amacıyla 1995 yılında 25 kurucu üye ile kurulmuştur. Birliğin üye sayısı 21.03.2011 tarihi itibarı ile 1006 olup, 4 Ziraat Mühendisi, 1 muhasebeci, 3 büro elemanı ve 1 adet küpeleme çalışmaları için teknisyen istihdam edilmektedir. Birlik ilk şubesini Aralık 2005 'te Kaynarca İlçesinde açmıştır ve faaliyetine devam etmektedir.

Bakanlığımız ile Birlik ortaklaşa iki proje yürütmektedir.

1-İslah ve Soy Kütüğü Projesi:

2010 yılında aktif çalışan işletme sayısı 1006 olup bunun 8 tanesi şirkettir. Bu işletmelerde 17.419 adet dişi, 6.700 adet erkek olmak üzere toplam 24.119 baş sığır kayıtlıdır. Soy Kütüğüne kayıtlı işletmelerde laktasyon ortalaması 5000 litredir.

2-Ön Soy Kütüğü Projesi:

İslah ve Soy Kütüğüne alt yapı oluşturmak ve İlimizde yapılan Suni Tohumlamaları kontrol etmek amacıyla uygulanan bu projede kayıtlı işletme sayısı 20 bin 893 olup bunun 38 tanesi kooperatif işletmesi 20 tanesi ise şirket işletmesi şeklindedir. Bu işletmelerde 69.758 adet dişi, 13.074 adet erkek olmak üzere toplam 82.832 baş sığır kayıtlıdır. Soy ve Ön soy kütüğünde toplam olarak 106.951 adet baş sığır kayıtlıdır.

Aşağıdaki tabloda SÖS sisteminde kayıtlı sığır cinsi hayvanların 14.01.2010 tarihli Sakarya İli Sayım Raporu verilmektedir.

	İnek	Tosun	Düve	Erkek dana	Dişi dana	Dişi buzağı	Erkek Buzağı	Boğa
Soykütük	9488	2505	4912	1401	1358	1661	2010	784
Önsoykütük	50648	5719	13474	2607	2538	3098	3191	1557
	60136	8224	18386	3008	3896	4759	5201	2341

**Sakarya İlinde İlçe Bazında İşletme Ve Hayvan Mevcutları
Soykütüğü Sistemi**

İlçe Adı	İşletme Sayısı	İnek Sayısı (Baş)	Toplam Kayıtlı Sığır Sayısı (Baş)
Adapazarı	226	1994	5.181
Akyazı	62	504	1210
Arifiye	12	75	235
Erenler	53	444	1047
Ferizli	38	393	1.754
Geyve	37	380	926
Hendek	73	715	1.552
Karapürçek	17	154	400
Karasu	76	720	1.785
Kaynarca	209	2.118	5.754
Kocaali	1	11	23
Pamukova	5	254	564
Sapanca	4	45	110
Serdivan	58	630	1.519
Söğütlü	96	806	2.119
Taraklı	39	239	705
Alt toplam	1006	9.482	24.119

Önsoykütüğü Sistemi

İlçe adı	İşletme sayısı	İnek sayısı (baş)	Toplam kayıtlı sığır sayısı (baş)
Adapazarı	2.066	6,770	11.509
Akyazı	2,269	3,714	4.872
Arifiye	433	771	1.111
Erenler	1,059	2,116	3.298
Ferizli	1,754	5,020	8.564
Geyve	1,754	4,363	6.763
Hendek	680	908	1.083
Karapürçek	361	554	660
Karasu	2,242	5,587	8.945
Kaynarca	2,504	9,810	17.5515
Kocaali	843	1,246	1.811
Pamukova	401	772	775
Sapanca	115	206	344
Serdivan	784	1,838	2.845
Söğütlü	1,324	4,384	8.507
Taraklı	705	2,608	4.214
Alt toplam	19,294	50,617	82.832

Büyükbaş Ve Küçükbaş Hayvanları Tescil Ve Tespit Çalışmaları

Her yıl İlkbahar ve Sonbahar aylarında düzenli olarak yapılan B.Baş hayvanları Küpeleme Tescil ve Tespit çalışmalarında 51.000 B.Baş 36443 K.Baş hayvan Küpelenmiş ve kayıt altına alınmıştır.Küpeleme Tespit ve tescil çalışmaları devam etmektedir.K.Baş Hayvanları Küpelenmesi ve Kayıt altına alınması İlimiz Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciler birliği ve İlçe Müdürlüklerimiz ile koordineli olarak yürütülmektedir.

Kanatlı Canlı Üretimi Faaliyetleri:

İlimizde bulunan Entegrasyon Firmalar ve üreticilerine ait kümeslerde 2006/10 no'lu genelge gereği 2010 1.Döneminde rizk analizi yöntemi ile 69 Random yöntemi ile Toplam 103 adet kümes denetlenmiştir. Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğü Koordinasyonunda kümes denetimleri ile ilgili İl ve İlçelerde çalışan kümes denetim ekipleri ile il merkezinde 2 defa toplantılar yapılmıştır.

Bakanlığımız tarafından uygulamaya konulan ve Kontrol Şube Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen Kalıntı İzleme Projesi gereğince; 7 adet su 25 adet yem yumurta 4 plazma 3 kas numunesi yurt içi laboratuvarlarına gönderilmiştir

İl Müdürlüğümüz tarafından 2010 yılında PPR,KUDUZ,KIRIMKONGO KANAMALI ATEŞİ EĞİTİM VE MÜCADELE,KUŞ GRİBİ EĞİTİM VE MÜCADELE,BRUCELLA S 19 projeleri hazırlanmış Projeler 23.10.2010 Tarihinde makam onayını sunulmuş Projelerin onaylanması ile birlikte 2010 ve 2011 yıllarını kapsayacak şekilde projeler uygulamaya konulacaktır. Bu çerçevede Kırım Kongo Kanamalı Ateşi İle Mücadele ve Eğitim projesi onaylanmış ve ihtiyaç duyulan malzemeler alınarak Proje yürürlüğe konulmuş proje kapsamında alınan Flutic ve Blotic in 16 ilçe Müdürlüğümüze dağıtımına başlanmıştır

HAYVAN SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

- 3285 Sayılı Kanunda belirtilen İhbarı mecburi salgın hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele (Koruyucu aşılama, kontrol, tedavi, idari ve fenni tedbirler)
- Hayvan hareketlerinin kontrolü ve hayvan sevkleri.
- Hayvanların kayıt altına alınması ve tescili.
- Hayvan ve hayvan maddelerinin ithalat ve ihracat işlemleri.
- Serbest Veteriner Hekim muayenehane ve polikliniklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi
- Veteriner ilaç satış yerlerinin ruhsatlandırılması ve kontrolü.
- Kanatlı damızlık ve kuluçkahanelerinin ruhsatlandırılması, Sağlık sertifikalarının düzenlenmesi.
- Kanatlı işletmelerinde canlı üretimin denetimi.
- Hayvancılık ile ilgili projelerin yürütülmesi.
- Tek tırnaklıların kayıt altına alınması ve tescili işlemleri
- Hayvancılığı Destekleme Kanunu çerçevesinde yapılacak desteklemelerde uygulama tebliği uyarınca destekleme icmallerini düzenlenmesi
- Hayvancılık İşletmelerinin, Hayvancılık İşletmelerinin Kuruluş Çalışma ,Denetleme Usül ve Esaslarına Dair Yönetmelik çerçevesinde işlemlerini yürütülmesi
- Ev ve süs hayvanı satış yapan işyerlerinin ruhsatlandırılması
- Özellikle hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği konusunda yetiştiricilerin eğitilmesi.

Hayvan Mevcutları:

- İlimiz hayvan mevcutlarında; hayvancılığın spesifik sorunları nedeniyle düşüş görülmektedir. TÜRKVET kayıt sisteminin tam olarak güncel tutulması ile daha sıhhatli istatistiki veriler alınabilecektir.

	B.Bas	K.Bas	Tek.Tırnaklı	Kanatlı (Adet/dönem)
2004	121.126	38.627	2.258	17.711.410
2005	121.126	38.627	2.258	16.903.500
2006	128.646	34.874	1.987	14.863.000
2007	128.237	36.730	1.731	16.305.000
2008	125.491	36.644	1.323	16.500.000
2009	122802	31134	1030	16.548.126
2010	125218	30086	940	15.256.000

2010 Yılı İlçeler Bazında Hayvan Mevcutları

İL ADI	SAKARYA				BÜYÜKBAŞ			KÜÇÜKBAŞ			TEK TIRNAKLI			KEDI KÖPEK	
	SİĞİR	BUZAĞI-DANA	MANDA	TPLM	KOYUN	KEÇİ	TPLM	AT	KATIR	EŞEK	KÖPEK	KEDİ			
Adapazarı	13300	3800	50	17150	1450	150	1600	20	0	0	1500	250			
Akyazı	8550	2000	450	11000	800	150	950	60	0	2	900	170			
Arifiye	1583	227	0	1810	68	0	68	0	0	0	350	0			
Erenler	4584	2003	68	6655	0	0	0	0	0	0	500	100			
Ferizli	6040	888	2	6930	470	130	600	0	0	0	850	175			
Geyve	7640	1610	0	9250	6500	4500	11000	145	46	60	2200	200			
Hendek	7500	3500	64	11064	1800	50	1850	230	50	30	1500	1000			
Karasu	8915	3620	60	12595	870	40	910	0	0	1	640	75			
Karapürçek	2050	1187	0	3237	1200	35	1235	18	5	32	600	32			
Kaynarca	12690	5120	0	17810	860	10	870	0	0	1	1000	200			
Kocaali	2316	1251	0	3567	100	0	100	0	0	0	350	150			
Pamukova	2776	175	0	2951	2881	301	3182	12	2	5	350	60			
Sapanca	875	300	0	1175	200	0	200	100	5	5	400	100			
Serdivan	2986	2324	104	5414	1000	0	1000	0	0	0	500	70			
Söğütü	6267	2717	122	9106	2001	100	2101	21	0	0	600	300			
Taraklı	3269	2235	0	5504	3600	820	4420	38	0	52	350	50			
TOPLAM	91341	32957	920	125218	23800	6286	30086	644	108	188	12590	2932			

İlimizdeki sığır işletmelerine ait bazı istatistikler:

İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ	İŞLETME SAYISI	IRKA GÖRE HAYVAN DAĞILIMI	
		HAYVAN TİPİ	YÜZDESİ
1-3	13358	YERLİ	% 9
4-5	4955	MELEZ	% 39
6-10	4576	KÜLTÜR	% 52
11-25	2391		
26-50	296		
51-100	55		
101-200	27		
200+	2		
ORT. İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ	5,34		

Hayvan hastalıkları ile mücadele:

Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programı kontrol, tedavi, dezenfeksiyon ve koruyucu aşılama çalışmalarlarıyla sürdürülmüştür.

2009-2010 ŞAP AŞILAMA SONUÇLARI

2009 DÖNEMİ	Program		Aşılana		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	125.491	-	112597	-	10902	%90	-
Sonbahar	125.491	36644	117295	12059		%93.4	%33

•

2010 DÖNEMİ	Program		Aşılana		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	121627	28341	113241	11820	1473	%93.10	%41.70
Sonbahar	121627	0	115210	2619		%94.72	0

- **DIĞER PROĞRAMLI AŞILAMALAR**
- **2009 YILI YETİŞTİRİCİ İSTEĞİNE BAĞLI YAPILAN KORUYUCU AŞILAMALAR**

Aşı adı	ANTHRAX (B.B)	S-19	KUDUZ	REW-1	NEWCASTLE	ÇİÇEK	SAĞ.TAR.
Program	750	21333	8900	9161	-	-	81328526
Uygulama	578	6335	7158	375	1801100	1190	88287501
Gerç.%	%77	%30	%80	%5	-	-	%108.55

- **2010YILI YETİŞTİRİCİ İSTEĞİNE BAĞLI YAPILAN KORUYUCU AŞILAMALAR**

Aşı adı	PPR	S-19	KUDUZ	ANTRAX	REW 1	NEWCAS.	SAĞ.TAR
Program	31134	24560	9000	600	7784	-	117695664
Uygulama	13688	9035	8615	895	1298	33826250	131910392
Gerç.%	%43.96	%36.78	%95.72	%149.1	%16.67	-	%112.07

Şap Hastalığının Kontrolü Projesi

Şap hastalığı ile mücadeleyi daha etkin kılmak için Avrupa Birliği mali yardımları çerçevesinde Türkiye’de Şap Hastalığının Kontrolü Projesi 2008 yılı ilkbahar döneminde devreye girmiş olup, 3 yıl sürecektir. Proje süresince programlı şap aşılama kampanyalarında uygulanacak şap aşısı ücretsiz olup, yetiştiriciden sadece tatbik ücreti alınacaktır. Üreticiden aşı bedelinin alınmaması aşılama oranını arttırmış, bu durum da projeyi olumlu etkilemiştir. 2008 Yılında başlatılan proje kapsamın da aşılama çalışmaları na 2010 yılında da devam edilmiştir.Kampanyada aşı bedelinin bedelsiz uygulanması kampanyaya olumlu olarak yansımıştır

2008-2009-2010 Yılı Şap Aşılama Sonuçları

2008 DÖNEMİ	Program		Aşılana		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	128.237	36.730	104.420	10.608	3320	%81	%29
Sonbahar	128.237	-	109.580	-		%86	-

2009 DÖNEMİ	Program		Aşılana		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	125.491	-	112597	-	10902	%90	-
Sonbahar	125.491	36644	117295	12059		%93.4	%33

2010 DÖNEMİ	Program		Aşılana		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	121627	28341	113241	11820	1473	%93.10	%41.70
Sonbahar	121627	0	115210	2619		%94.72	0

2010 yılında ŞAP hastalığı ile yapılan etkin mücadele neticesinde Şap hastalık mihraklarında düşüş gözlenmiş ve görülen 11 mihrakta hastalık alınan idari ve fenni tedbirler ile söndürülmüştür

Şap Mihrakları

2010 yılında , 11 adet mihrakta şap hastalığı görülmüştür. Alınan idari ve fenni tedbirlerle hastalık söndürülmüştür.

İlçe	Çık.Tarihi	Sön.Tarihi
ARİFİYE(NEVİYE)	20.05.2010	21.06.2010
ADAPAZARI(TAŞLIK)	05.04.2010	17.05.2010
HENDEK(YEŞİLKÖY)	04.06.2010	06.07.2010
AKYAZI(ERDOĞDU)	02.07.2010	30.07.2010
HENDEK(ÇAMLICA)	10.07.2010	01.09.2010
AKYAZI(YUVALAK)	29.07.2010	13.09.2010
KARAPÜRÇEK(Y.GÜRGE)	20.07.2010	31.08.2010
AR.FİYE(Y.KİRAZCA)	07.07.2010	07.08.2010
AKYAZI(ALTINDERE)	24.08.2010	27.09.2010
AKYAZI(ÇATALKÖPRÜ)	01.09.2010	02.10.2010
HENDEK(CAMİLİ)	29.07.2010	02.09.2010

Antrax

Anthrax septisemik özellikle, akut, infeksiyöz bir hastalıktır. İnfeksiyon vücut ısısının yükselmesi, dalağın şişmesi, kanın katran gibi koyu renk alması ve pıhtılaşmaması, deri altı ve subseröz sero-hemorajik infiltrasyonların oluşması ile karakterize, daha çok ot yiyen hayvanlarda görülen, öldürücü bir hastalıktır. İnfeksiyon zoonoz bir özellik gösterir.Antrax; hastalık etkeni Bacillus anthracis olan, bakterinin sporlanması nedeniyle uzun yıllar enfekte özelliğini koruyabilen, zoonoz olması nedeniyle insan sağlığı açısından çok önemli olan bir hastalıktır.

Antrax; hastalık etkeni Bacillus anthracis olan, bakterinin sporlanması nedeniyle uzun yıllar enfekte özelliğini koruyabilen, zoonoz olması nedeniyle insan sağlığı açısından çok önemli olan bir hastalıktır.

2009 yılında ilimizde 1 mihrakta Söğütlü ilçesi K.Söğütünde 30.07.2009 tarihinde görülmüştür. Mihrakta 5 yıl boyunca sirayete maruz hayvanlar aşılanacaktır.

2010 Yılında Antrax Mihrakı görülmemiştir HHZM presipleri çerçevesinde 2009 yılında K.söğütlü ilçesinde çıkan ve 5 yıl süre ile mihrak ve çevresinde aşılama yapılması gerektiğinden 2010 yılında İlimiz Antrax programına 600 B.Baş hayvan aşılması alınmış K.Söğütü ve çevresinde 895 B.Baş hayvan Antrax aşısı ile aşılanarak %149.1 oranında başarı sağlanmıştır.

Kuduz Hastalığı

Bütün sıcak kanlı hayvanlarda ve insanlarda görülen öldürücü viral bir hastalıktır. Hastalık,kuduza yakalanmış hayvanların özellikle köpeklerin ısırmasıyla veya açık yaralara salyalarının temasıyla diğer hayvanlara ve insanlara bulaşır. İnsanlar kuduz şüpheli hayvanla temas eder veya ısırılırsa, ısırık yeri bol sabunlu suyla yıkanarak en yakın sağlık kuruluşuna mutlaka başvurulmalıdır. Belediye ekiplerine de haber verilmek sureti ile ısırık köpeğin müşahedeye alınması sağlanır. İhbarı mecburi hastalık olduğu için Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerine haber verilir. Koruyucu önlem olarak, kedi ve köpeklere yılda bir kez olmak

üzere mutlaka kuduz aşısı yaptırmak gerekir.Kuduz ekonomik yönden ve gerekse *toplum* sağlığı açısından evcil hayvan *kuduzu* ve başıboş hayvanların kontrol altına alınması büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde ve dünyada kuduzla bağlı insan ölümlerinin yüzde 99'u ne yazık ki kuduz köpeklerden kaynaklanmaktadır. O halde, kuduzla mücadelede sahipsiz köpeklerin kontrolünün taşıdığı önem inkar edilemez

Bu Bilgiler doğrultusunda 2010 yılında İlçe tarım Müdürlüklerimiz Kuduz Müşahade ve takip lerine itina ile yapmış İl Müdürlüğümüz Koordinasyonunda aşılama kampanyaları düzenlenmiştir Bu çerçevede

2010 YILI KUDUZ AŞILAMASI İLÇE BAZINDA AŞILAMA SONUÇLARI

İLÇE	KÖPEK	KEDİ	TASMA
ADAPAZARI	1221	0	0
AKYAZI	615	0	21
ARİFİYE	351	0	54
ERENLER	376	0	17
FERİZLİ	813	121	0
GEYVE	856	0	421
HENDEK	450	50	29
KARASU	758	3	758
KARAPÜRÇEK	260	0	12
KAYNARCA	300	0	300
KOCAALİ	227	0	0
PAMUKOVA	350	0	47
SAPANCA	441	0	0
SERDİVAN	450	0	43
SÖĞÜTLÜ	500	0	500
TARAKLI	184	0	0
SERBEST VET	201	0	0
TOPLAM	8393	174	2202

2010 Yılında İlimizde 8615 Kedi ve Köpek Kuduz aşısı ile aşılanmıştır

Kuduz Hastalık Mührakları

İlimizde 2010 Yılı içerisinde Koruyucu aşılamalardaki başarı alınan idari ve fenni tedbirler münasebeti ile hiç hastalık çıkmamıştır.Son üç yıllık periyod 2007-2008-2009 yıllarında da hastalığın görülmemesi İlimizde Kuduz Hastalığı İle mücadele nin başarısını göstermektedir

Brucella Hastalığı:

Genellikle sığır ve koyunlarda görülen ve yavru atmaya neden olan bu hastalık, insanlara da kolayca bulaşır. İnsanda baş ağrısı, ateş ve halsizlikle kendini belli eder. Hastalık teşhis ve tedavi edilmediği takdirde çeşitli organlarda ciddi rahatsızlıklar, kısırlık ve sakatlıklar oluşturur. İyi kaynatılmamış sokak sütleri ve bu tip sütlerden elde edilen taze peynir, krema başlıca bulaşma kaynağıdır. İhbarı mecburi olup, bu hastalığa yakalandığı tespit edilen hayvanlar tazminatlı olarak kestirilir.

Sadece 3-6 aylık dişi buzağuların aşılınması, aşısının açıldıktan sonra 2 saat içinde kullanılması gerektiği, aşının bazen tümünün uygulanamadan imha edilmesi zorunluluğu, doz miktarının yüksek olması sonucu fiyatının artması, yılda 1 kere kampanya yapılabilmesi nedeniyle koruyucu aşılama istenilen başarı sağlanamamaktadır. Bu sebeplerden dolayı aşılama çalışmalarında verimi arttırmak için İl özel İdare destekli Projeler hazırlanmış ve Çiftçimize 2009 ve 2010 Yılında Brucella S.19 aşısı ücretsiz olarak ulaştırılmıştır

2009 Yılında çıkan bir Brucella mihrakı 2010 yılında söndürülmüş olup 2010 yılında çıkan iki Brucella Hastalık Mihrakı faal durumdadır

İlçe	Çık.Tarihi	Sön.Tarihi
Akyazı(Kuzuluk)	24.12.2009	11.11.2010
Geyve(Doğantepe)	06.03.2010	
Geyve(Melekşesolak)	03.04.2010	

Kooperatiflerin, damızlık birliklerinin ve serbest veteriner hekimlerinin Brucella aşısını tatbik etmeye teşvik edilmesi aşılama başarısını arttıracak hastalıkla mücadelede önemli mesafeler katedilecektir bu kapsamda 2010 yılında İl Müdürlüğümüz Hay.sağ.Şb Müdürlüğünce yapılan Brucella aşılama sonunda 9035 dişi Buzağı S.19 aşısı ile 1298 adet Koyunda Rew 1 aşılması ile aşılanmıştır. Aşılanmanın Çiftçilerimize ücretsiz olarak ulaştırılması nedeni ile 2010 yılında geçmiş yıllara oranla % 100 e yakın bir artış gözlenmiştir.

	S-19		Rew-1	
	Program	Gerçekleşme	Program	Gerçekleşme
2006	6045	1289	3005	395
2007	3695	1250	990	812
2008	19.236	4792	10.850	380
2009	21.333	5.821	9.161	375
2010	24560	9035	7784	1298

Tüberküloz Hastalığı

Verem mikrobu insan, sığır ve kanatlı tiplerinin insan ve evcil hayvanlarda oluşturduğu, kronik seyirli ve bulaşıcı olan bu hastalık; çeşitli organ ve dokularda tüberkel adı verilen, kendine has bozukluklar oluşturur. Veremli hayvanların etlerini yemek, sütlerini içmek veya solunum yoluyla insanlara bulaşır. Hastalığın hayvanlardan bulaşmasını önlemek için; Veteriner Hekim kontrolünden geçmemiş etler ve iyi kaynatılmamış sokak sütleri tüketilmemelidir. 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'na göre ihbarı mecburi olup, bu hastalığa yakalandığı tespit edilen hayvanlar tazminatlı olarak kestirilir

2010 yılında 2 mihrakta Tüberküloz hastalığı çıkmıştır

İlçe	Çık.Tarihi	Sön.Tarihi
FERİZLİ(Gölkent)	01.03.2010	01.04.2010
AKYAZI(GÜZELEK)	28.05.2010	

Hastalıktan Ari İşletmeler:

13.06.2008 tarih ve 26905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2008/31 sayılı Hayvancılığın desteklenmesi hakkında Uygulama Esasları Tebliği gereği çalışmalar yürütülmektedir.'2008 Yılında hayvancılığın desteklenmesi maksadı ile resmi gazetede yayımlanarak başlayan çalışmalar 2009 yılındada devam ettirilmiştir ;

Afyonkarahisar, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Burdur,Bursa,Muğla, Çanakkale, Denizli, Düzce, Edirne, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir,Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Sakarya, Tekirdağ, Uşak ve Yalova (toplam 25 il) illerindeki besi işletmeleri dışındaki sığır işletmelerinde destekleme uygulaması yapılmaktadır.

4.05.2008 tarih ve 26848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar gereği 2008 yılı hayvan başına destekleme tutarı anaç sığır başına 50 YTL ilave ödeme şeklindedir.

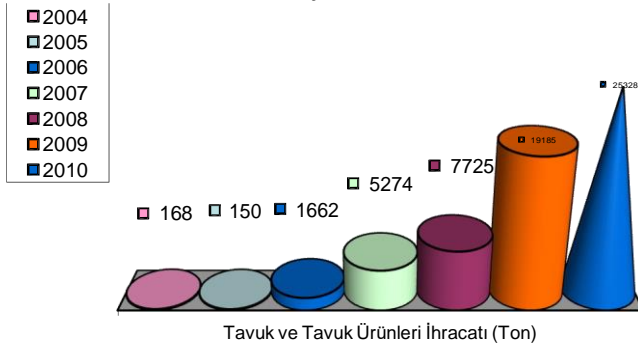
Ekoset Gıda San. Ve Tic. Ltd. Şti de bulunan büyükbaş hayvanlara ikişer defa Brucella ve Tüberküloz testleri yapılmıştır. Müdürlük Makamınının 23.12.2008 tarihli Olurları ile Ekoset Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. ne "Sığır Tüberkülozu ve Brucellozu Hastalıklarından Ari İşletmeler İçin Sağlık Sertifikası " verilmiştir.

İthalat-İhracat:

İthalat: 2010 yılı ilk beş ayında İthalat yapılmamıştır

İhracat:

2010 Yılında İlimiz ülke Beyaz et üretiminin ciddi bir kısmını karşılarken İlimizdeki entegre firmalar tarafından Yurt dışına İhracat yapılmıştır.Bu çerçevede İlimizden 2010 yılı içerisinde 25.325.545 kg Tavuk eti ihraç edilmiş ve 29.434.392 dolar ,9.116.052 Yumurta ihraç edilmiş 6.128.689 dolar kazanılmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere ; en önemli hayvansal ürün ihraçlarımızdan olan Tavuk ve Tavuk ürünlerinde 2010 yılında önceki yıllara göre artış olmuştur.

İlimizden İhracatı Gerçekleştirilen Kanatlı Ürünleri

En önemli ihraç maddelerimizden olan tavuk ürünleri ihracatı geçen yıllara nazaran büyük artış göstermiştir.

İlimizden başta Irak olmak üzere Tacikistan, Azerbaycan, Özbekistan, Suudi Arabistan ve K.K.T.C ülkelerine kuluçkalık broiler yumurta ve dondurulmuş bütün tavuk, tavuk kıyması gibi ürünlerin ihracatı yapılmıştır.

Beyaz Et İhracatı

Yıllar	Sakarya İlinden Yapılan Beyaz Et İhracatı	Sakarya İlindeki Kesimhanelerden Yapılan Beyaz Et İhracatı
2009	7854923	15962036
2010	41775005	20557459

Arıcılık Faaliyetleri

2010 Yılında İl Müdürlüğümüz Hay.sağ.Şb.Müdürlüğü tarafından Arı kayıt sisitemi çerçevesinde Arı yetiştiricilerimize Koloni desteği verilmiştir.Bu destekten 547işletme de 50.012 Koloniye 300.072.00 Tl Kovan desteği ödenmiştir

İlimiz zengin bir bitki varlığına sahip olması ve kış aylarının ılık geçmesi sebebiyle arıcılık için uygun bir bölgedir. İlimizde 1107 üretici , 57.389 adet kovan ile arıcılık ile uğraşmaktadır.

Aktif Kovan Desteklemeleri:

13 Haziran 2008 tarih ve 26905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (2008/31) gereğince aktif koloni desteklemesinden 2010 yılında 225 üretici faydalanmış olup, 108.210,00 TL tutarında destekleme, ödenmek üzere bankaya gönderilmiştir.

Arı kayıt sisteminin geç devreye girmesi, birlik tarafından plakaların geç temin edilmesi, aktif kovan desteklemesinin ilk defa uygulanması, destekleme döneminde gezginci arıcıların il dışında olması ve üreticilerin bilgi eksikliğine dayalı olarak evrak eksiklikleri nedeniyle toplam yetiştirici sayısı ile desteklemeden faydalanan üretici kıyaslandığında destekleme miktarının düşük olduğu görülmektedir.

Yaş Koza

2010 Yılında İlimizde 9817 kg Yaş koza karşılığı olarak 115.222.00 Tl Çiftçilerimize destek olarak ödenmiştir

2010 Yılı Hayvan Park Ve Pazar Yerleri

Adapazarı Büyükşehir Belediyesi ve Sakarya Ticaret Borsası işbirliği ile; İlimiz Bekirpaşa Beldesi Kozluk Mahallesi Bozhane mevkiinde bulunan ve hazine adına tahsis edilen toplam 75.000 m²'lik arazide Hayvan Pazar ve Park Yeri kurulması amacıyla Sakarya Ticaret Borsası

adına 2007 yılı içerisinde Tesis Kurma Raporu düzenlenmiştir. Bu çerçevede Belediye Mücavir alanı içerisine giren Erenler Hayvan pazarı 2010 yılında kapatılmıştır. Yeni hayvan Pazarı 2007 yılında tesis raporu düzenlenmiş olan Bekirpaşa belediyesi Kozluk mahallesinde yapımına ve ruhsatlandırma çalışmalarına devam edilmektedir.

2010 Yılında ilgili ilçe Belediyelerine ve Kaymakamlıklarına yazılar yazılarak en kısa sürede mevcut pazarların ruhsatlandırılması çalışmalarının başlatılması istenmiştir.

Hayvancılık İşletmelerinin Ruhsatlandırılması

09.08.2006 tarih ve 26254 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ‘ Hayvancılık İşletmelerinin Kuruluş, Çalışma, Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik ‘ gereği çalışmalar yürütülmektedir.

2010 Yılı Hayvancılık İşletmeleri Ruhsat Müracaat Durumu

	Yeni kurulacak işletmeler				Çalışma izin belgesi isteyen eski işletmeler			
	Müracaat	Yer seçim raporu verilen	Kurumlardan Cevap beklenen	Reddedilen	Müracaat	Verilen	Kurumlardan Cevap beklenen	Reddedilen
ADAPAZARI	7	1	6	0	2	0	2	0
ARİFİYE	6	1	1	1	0	0	0	0
FERİZLİ	18	8	10	0	17	10	7	0
AKYAZI	8	5	3	0	50	7	43	0
HENDEK	84	17	67	0	55	17	38	0
K.PÜRÇEK	10	5	2	3	27	0	27	0
KAYNARCA	18	6	12	0	23	0	23	0
KARASU	2	1	0	0	0	0	0	0
KOCAALİ	0	0	0	0	23	0	0	0
P.OVA	6	3	3	0	2	2	0	0
SAPANCA	1	1	0	0	0	0	0	0
SÖĞÜTLÜ	4	1	3	0	0	0	0	0
TARAKLI	17	10	6	1	65	2	63	0
SERDİVAN	3	3	0	0	1	0	1	0
ERENLER	5	0	3	2	1	0	1	0
GEYVE	8	2	6	0	0	0	0	0
TOPLAM	197	64	122	7	266	38	205	0

Avian İnfluenza (Tavuk Vebası-Kuş Gribi)

Kuş gribi, evcil ve yabani kanatlılar ile memeli hayvanların çoğunda solunum ve sindirim sistemine ait belirtiler gösteren, ölümlü sonuçlanan çok bulaşıcı bir hastalıktır. Hasta tavuklarda yüksek bulaşıcılığı olan bu hastalık ilk kez 1878 yılında İtalya’da tespit edilmiş ve "tavuk vebası " olarak adlandırılmıştır. Hastalık etkeninin bir virus olduğu 1901 yılında ortaya konulmuş olmasına karşın, etkenin memeli influenza A virusları ile ilişkili olduğu ancak 1955 yılında gösterilebilmiştir. Hindilerde ise ilk izolasyon 1963 yılında Kuzey Amerika’da yapılmıştır

Hastalanan hayvanlar çoğunlukla iki gün içerisinde ölürlür. Akut dönemi atlatan hayvanlarda eksitasyon, konvulsiyonlar veya dönme hareketleri ve ataksi dahil olmak üzere sinirsel belirtiler, inkoordinasyon, yürüyememe ve ayakta duramama gibi klinik bulgular gözlenir. Yumurta verimindeki ani düşüşün yanı sıra yumurta kabuğunda renk açılması, kalitesinde bozukluk şekillenmesi ve incelleme dikkat çekici şekilde artar

2010 Yılı Kuş Gribi İle Mücadele Çalışmaları:

- İl ve İlçe bazında 16 Adet Denetim Ekibi Oluşturuldu.
- Bu ekiplere İl ve İlçede mevcut kümeslerin % 10 nu denetlemeye tabi tutuldu.
- Rizk analizi yöntemi ile 69 Random yöntemi ile Toplam 103 adet kümeste tarama yapıldı
- İl ve İlçedeki Kümes Denetiminde görevli Veteriner Hekim ve Veteriner Sağlık Teknisyenlerinin katılımıyla Kümes denetimleri ile ilgili il toplantılar düzenlendi.
- Köylerde ve İşletmelerde Kuş gribi Eğitim çalışması yapılarak yetiştiriciler ve Çiftçiler Kuş gribi konusunda Bilgilendirildi
- Acil eylem planı hazırlanmış,Olası Kuş gribi hastalığında İmha edilecek kanatlılara dair ödenecek tazminatlar belirlenmiştir.
- Mevdut olan Kuş gribi İtlaf ve İmha ekipleri Güncenleştirilmiştir

Kurban Satış Ve Kesim Yerlerinin Denetimi

2010 Yılında Kurban Bayramı öncesi Vali Yardımcısı başkanlığında oluşturulan Kurban Hizmetleri komisyonunda görev alındı. Kurban kesim hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için ruhsat verilen kurban kesim yerleri bayramın 1. günü İl ve İlçe Müdürlüğümüzce oluşturulan Ekiplerce denetlendi. Kurban satış yerlerinin de düzenli olarak denetimleri yapıldı.

Kurban Kesim Elemanı Yetiştirme Kursunda görev alınarak Kurban Bayramı boyunca kesim yapacak olan kasaplara 4 gün eğitim verildi.

Hayvan hareketlerinin kontrolü için bayram öncesi kolluk kuvvetleri ile organizeli olarak yol kontrolü yapıldı.

Veteriner Hekim Muayenehane Ve Poliklinik Ruhsatlandırma Ve Denetim Hizmetleri: Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Denetimleri:

İlimizde 2009 yılı itibari ile toplam 68 Klinik 8 Poliklinik olmak üzere 76 kurumda Serbest Veteriner hekimlerimiz tarafında Yetiştiricilerimize Veteriner Hekimlik hizmetleri verilmektedir.İlgili Birimlerimizdeki sorumlu görevlilerimiz rutin olarak Serbest veteriner Hekimlik hizmeti veren kurumları denetlemekte ilgili idari defterlerini kontrol ederek mevzuatı uygulamaktadır 2010 Yılı içerisinde bire defa bu klinik ve Polikliniklerimiz denetlenmiştir.Klinik hizmeti veren Klinisyen Veteriner Hekimlerine iki defa İl Müdürlüğümüzde Bilgilendirme toplantısı yapılmış olmak ile birlikte ,Kulak Küpesi uygulayıcısı Veteriner hekimlerimize Türkvat Eğitimi verilmiştir 2010 Yılında aynı hedefler doğrultusunda denetim ve çalışmalar devam etmektedir.

	2009 Yılına Kadar Ruhsatlandırılan	2010Yılında Ruhsatlandırılan	2010 Yılında Ruhsatı İptal Edilen	TOPLAM
Veteriner Hekim Muayenehane Ruhsatı	69	5	6	68
Poliklinik Ruhsatı	2	7	1	8
İlaç Satma ve Bulundurma Ruhsatı	68	12	6	7

Denetimleri:

İlimizde Veteriner İlaçları satan Ecza Deposu, Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinikleri rutin 1 ve Bakanlık yazılarına istinaden 2 defa olmak üzere 3 kez denetlenmiştir.

Ev ve Süs Hayvanları Satış Yerleri :

2010 yılında; 28.04.2000 tarih ve 24033 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ev ve Süs Hayvanları Satış, Barınma ve Eğitim Yerlerinin Kuruluş, Açılış, Ruhsat, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerinde belirtilen gerekli şartları taşıyan Ev ve süs hayvanları satış yerlerinin rutin denetimleri yapılmıştır

İlçesi	İşyerinin Ticari adı	İşyerinin Adresi ve Telefonu	Ruhsat Tarihi	Ruhsat No	Sorumlu Veterinerin Adı Soyadı
Merkez	Atlantis Akvaryum	Semerciler Mah. Yuvam Sok. No:24/A Adapazarı -2781314	6.5.2008	54-04	Tolga AYVAZ
Merkez	Cihad Akvaryum	Semerciler Mah. Yuvam Sok. No:7/C Adapazarı -2739557	6.5.2008	54-05	Tolga AYVAZ
Merkez	Sefa Akvaryum (Merkez)	Cumhuriyet Mah. Şal Sok. No:33 Adapazarı -2785938	21.5.2008	54-06	Tolga AYVAZ
Merkez	Sefa Akvaryum (Şube)	Semerciler Mah. Nüzhet Yığm Pasajı No:12 Adapazarı-2719622	21.5.2008	54-07	Tolga AYVAZ
Merkez	Showdogs Pozitif Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Bekirpaşa Beldesi Kamışlı Mahallesi 12. Cadde No:99 Erenler	01.12.2008	54-08	Mustafa HANÇER

Ruhsatsız çalışan ev süsü hayvanları satış yerlerinin denetimi 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununa göre Çevre ve Orman İl Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

Sığır İşletmeleri Faaliyet Raporu ve Yıllık Rapor:

Gıda Olarak Değerlendirilen Hayvanların Bulunduğu Hayvancılık İşletmelerinde İlaç Kullanımı Kontrolleri genelgesi gereği; 6 aylık dönemler halinde sığır işletmelerinin denetimleri yapılarak Sığır İşletmeleri Faaliyet Raporu tanzim edilerek Bakanlığa gönderilmiştir. Yetiştiricilere genelge ve tutması gereken evraklar hakkında bilgi verilmiştir.

Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması , Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği gereği; 8693 işletme denetlenmiş, tespit edilen aksaklıklar ve yönetmelik gereği uygulanan yaptırımları içeren Yıllık Rapor tanzim edilerek Bakanlığa gönderilmiştir.

2010 yılında 2009 yılında İl Özel İdare Müdürlüğünce onaylanan PPR,Kuduz,KKKA,Brucella S.19 projeleri yürütülmüştür Bu çerçevede ;

BRUCELLA

Aşılar İl özel İdare Müdürlüğünün katkıları ile Pendik Veteriner Kontrol Araştırma müdürlüğünden Ücretsiz temin edilmiş ve yetiştiricilerimize 2010 yılı içerisinde ücretsiz olarak uygulanmıştır

Uygulanan İlçe Sayısı	Aşılanan Toplam Dişi Buzağı Sayısı	Aşılanan Toplam Koyun Keçi Sayısı
16	9035	1298

PPR(Koyun Vebası)

İl özel İdare Müdürlüğünün katkıları ile Pendik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsünden 6000 doz aşı alınmış yetiştiricilerimize ücretsiz olarak ulaştırılmıştır.

Proje Uygulanan İlçe Sayısı	Proje Kapsamında Aşılanan Koyun Keçi Sayısı
16	4595

KUDUZ

İl Özel İdare Müdürlüğünün katkıları ile 3750 doz Kuduz aşısı BİO-GENETİK firmasından alınmış ücretsiz olarak uygulanmıştır.Proje İlçe Müdürlükleri ve Belediye Veteriner İşleri Müdürlüklerince ortaklaşa yürütülmüştür.

Proje Uygulanan İlçe Sayısı	Uygulama Yapılan Belediye Sayısı	Aşılanan Kedi Ve Köpek Sayısı
16	16	2901

KKKA

İl Özel idare Müdürlüğünün katkıları ile HEKTAŞ firmasından alınan Flutic ve Blotic Eko parazit ilaçları ile 16 ilçe Müdürlüğümüz tarafından mera, İşletme ve hayvanların ilaçlanması yapılmıştır

Uygulanan İlçe Sayısı	Uygulama Yapılan İşletme Sayısı	Uygulama Yapılan Hayvan Sayısı
16	7731	17327 B.BAŞ 1620 K.BAŞ

2010 Yılında İhbari Mecburi Hastalıklar Ve Anafilaktik Şok Sebebi İle Ödenen Tazminat Miktarları

2010 Yılında İlimizde Tazminatlı İhbari mecburi hastalıklara ve Anafilaktik şok sebebi ile Ödenen tazminat miktarları aşağıdaki cetvelde tanzim edilmiştir.

Tazminat Ödenen Hastalık	Tazminat Ödenen Hayvan Adedi	Ödenen Tazminat Miktarı
Tübörçüloz	10 hayvan	27.456.00 TL
Brucella	25 hayvan	73.266.00TL
Aşı Anafilaktik şok	5 hayvan	21.750.00TL
TOPLAM	40 hayvan	122.472.00 TL

2010 Yılında İlimizde Toplam 40 hayvana Tübörçüloz, Brucella, Şap aşılması anafilaktik şok nedenleri ile 122.472.00 TL yetiştiricilerimize tazminat ödenmiştir.

2011 YILI HAYVAN SAĞLIĞI HEDEFLERİ:

- Başarılı bir şekilde tamamlanan koruyucu şap aşılama kampanyasında %97 başarı sağlanması.

- Şap aşılama kampanyası sırasında yapılan küpeleme, işletme kontrolü ve güncelleme çalışmaları ile Türkvet sisteminin daha sıhhatli verilere kavuşması amaçlanmaktadır.

- Kanatlı veri tabanının güncelliğinin takibi ve kanatlı canlı üretim denetimlerinin 2006/10 sayılı genelge doğrultusunda yapılarak Avrupa Birliği normlarına ulaşılması ve etkin kamu denetiminin sağlanması konusundaki çalışmalar aynı duyarlılıkla sürdürülecektir.
- Kuş Gribi ile ilgili Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Özel İdare Müdürlüğünde görev yapan mühendis, tekniker, teknisyen v.b seviyede görev yapan personeller eğitilerek onların sorumluluğunda alanlarda vatandaşları eğitmeleri sağlanacaktır.
- Ülkemizde ve ilimizde arttığı tahmin edilen brucellosis ve tüberkülozis hastalığı ihbarları titizlikle değerlendirilecek, Bakanlık test izni ile taramalar genişletilecek ve yetiştiricilerin etkin eğitimi ile insan sağlığını tehdit eden bu hastalığın eradikasyonunun sağlanmasına çalışılacaktır.
- Hastalıktan arı işletmelerin oluşturulabilmesi için çalışmalar yapılacaktır.
- Özellikle Aydın, Muğla, Balıkesir, İstanbul, Kocaeli illerini içine alan bir orman kuşağında yabani hayvan kuduz vakaları görüldüğünden bu kuşağın devamında bulunan ilimizin de risk altında olması nedeniyle kuduz hastalığı ile mücadele ve sokak hayvanlarının rehabilitasyonu sağlanacaktır.
- Hayvan hastalıklarının ve hayvan hareketlerinin kontrol altında tutulabilmesi için birinci derecede önem arz eden hayvan pazarının, tespit edilen alana kurulabilmesi için çalışmalara ivme kazandırılacaktır. Yapımı devam eden Hayvan pazarının 2011 yılı içerisinde de Ruhsatlandırılarak açılması hedeflenmektedir.
- Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele için koruyucu aşılama, tarama, eğitim toplantıları ve denetimlerin daha etkin ve artırılarak yapılacaktır.
- 2010 Yılında hazırlanan İl özel İdaresi Projeleri hedefler doğrultusunda tamamlanacaktır.

BİTKİ KORUMA VE KARANTİNA ÇALIŞMALARI

İlimizde üretimi yapılan kültür bitkilerinde görülen hastalık, zararlı ve yabancı ot mücadelesi, Ziraî ilâç bayileri ruhsatlandırma ve kontrol işleri, bitkisel ürün ihracat ve ithalatında ziraî karantina çalışmaları, fidan üretiminin ziraî karantina yönünden kontrolü ve ruhsatlandırılması çalışmaları sürdürülmektedir.

Devlet Yardım Mücadeleleri (Süne Mücadelesi)

İlimizde Süne sürvey ve mücadele çalışmaları Devlet Yardım Mücadeleleri kapsamında yürütülmektedir. Çalışmalar 5 ekiple yürütülmüştür. Yıllar itibariyle yapılmış çalışmalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Süne Sürvey Ve Mücadele Çalışmaları, Dekar, 2003-2010

Yıllar	Program	Kıymetlendirme Sürveyi	Nimf Sürveyi	Karar alınan alan	İlaçlanan alan
2003	50.000	80.125	58.210	20.500	11.328
2004	80.000	72.265	67.965	43.153	43.153
2005	80.000	58.640	19.474	0	0
2006	60.000	57.102	6.415	0	0
2007	40.000	56.666	24.440	0	0
2008	60.000	57.027	43.279	6.000	4.000
2009	60.000	73.928	43.279	6.000	154
2010	60.000	48.600	48.600	48.200	18.350

Tahmin Ve Erken Uyarı Çalışmaları

İlimizde elektronik sistemlerle desteklenmiş tahmin ve erken uyarı çalışmaları 2002 yılında başlatılmış ve 2010 yılında bu çalışmalar 28.000 dekar bağ, 180.000 ağaç elma, 465.000 ağaç ayva, 235.000 ağaç şeftali, 16.000 ağaç kiraz alanına yönelik yapılır hale gelmiştir. Geyve ve Pamukova İlçelerinde yıllar itibariyle toplam sayıları 14-17 arasında değişen gözlem bahçesinde haftanın 3 günü yapılan tespitler ve bu ilçelerde kurulu bulunan elektronik meteoroloji istasyonları kullanılarak; elmada karaleke, elma ve ayvada iç kurdu, bağda salkım güvesi ve bağ mildiyösü, şeftalide filiz güvesi ve doğu meyve güvesi, bunun yanında 2005 yılından itibaren Merkez Aşağıdereköy ve Yukarıdereköyde 4 gözlem bahçesiyle yürütülen çalışmalarda ayva iç kurdu ve kiraz sineğinde ilaçlama zamanları belirlenerek bölgedeki çiftçilerimize ulaştırılmıştır.

Elma Kara Lekesi;

Vejetasyon başlangıcında, spor uçuş periyodunun başlangıcının tespit edilmesiyle birlikte 26.03.2010 tarihinde %1'lik Bordo Bulamacı ile tedbiren ilk ilaçlama yaptırılmıştır. Daha sonraki dönemlerde yapılan ilaçlama duyuruları sistem içerisinde bulunan bilgisayar programının verdiği ilaçlama uyarıları dikkate alınarak yapılmıştır. Bu şekilde 11.06.2010 tarihine kadar Geyve ilçemizde toplam 6, Pamukova ilçemizde toplam 8 ilaçlama duyurusu yapılmıştır.

Periyodik ilaçlama yapılan bahçelerde ilaçlama sayısı 8-9 arasında olmuştur. Buna göre Karalekede % 40 gibi bir ilaçlama tasarrufu sağlandığı ortaya çıkmaktadır. 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri **70 TL**'dir. Ağaç başına tasarruf 35 KR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin

Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 ağaçta sağlanan ilaçlama tasarrufu 2010 için **201.600TL'dir.**

Elmada ve Ayvada İç Kurdu;

14.04.2010 tarihinde İç kurdu kelebeklerinin uçuşlarını takip etmek için bölgeleri temsil edecek şekilde 7 bahçede (3 elma, 4 ayva) cinsel çekici tuzaklar asılmış ve 19.04.2010 tarihinde ilk kelebek yakalanışı gerçekleşmiştir.

Kelebek yakalanışlarının en yüksek olduğu ve aynı zamanda 1 Ocaktan itibaren 250 gün dereceye (ilk kelebek yakalanışından itibaren 150 gün derece) ulaşıldıktan sonra 18.05.2010 tarihinde birinci döl karşı ilk ilaçlama yaptırılmıştır. Buna müteakip 04.06.2010 tarihinde 1. döl 2. ilaçlaması yaptırılmıştır. Yağan yağmurlar dolayısı ile 11.06.2010 tarihinde ilaçlama tekrarlandırılmıştır. İkinci döl erginlerine karşı ise 05.07.2010, 20.07.2010, 06.08.2010 tarihlerinde olmak üzere 3 İlaçlama yaptırılmıştır. Ayvada ise bunlara müteakip 25.08.2010 da bir ilaçlama daha yaptırılmıştır. Buna göre Elmada İç Kurduna karşı **toplam 5 ilaçlama** yapılmıştır. Ayvada ise ilaçlama sayısı toplam 6'ya çıkmıştır. Periyodik ilaçlamalarda ise iç kurduna karşı 5-6 ilaçlama yapılmıştır.

İç Kurdu için tahmin ve uyarı sistemi ile periyodik ilaçlamalar karşılaştırıldığında; 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri **40 TL**'dir. Ağaç başına tasarruf 20 KR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 Elma ve 465.000 Ayva ağacında sağlanan tasarruf **103.200YTL'dir.**

Bağ Mildiyösü ;

Bu hastalığın primer enfeksiyon şartlarının (sıcaklık, sürgün uzunluğu, toprak nemi, 8 °C üstü etkili sıcaklıklar toplamının gereken seviyeye ulaşması) gerçekleşmesine müteakip; 28.05.2010 tarihlerinde primer enfeksiyon ilaçlaması yapılmıştır. Takip eden dönemde alt yapraklarda yağ lekelerine rastlanmış ve ikinci ilaçlama 12.07.2010 tarihinde yapılarak 2 ilaçlama ile sezon sona ermiştir.

Periyodik ilaçlama yapılan bağlarda ise Bağ Mildiyösüne karşı toplam 4-5 ilaçlama yapılmıştır. Bu da yapılan çalışmaların %80'lük bir ilaç tasarrufu sağladığını göstermiştir. 10 da'lık bir bağ dikkate alındığı takdirde, ortalama **4** ilaçlama tasarrufunun parasal değeri **120 YTL**'dir. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %50'nin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf **168.000YTL'dir.**

Bağ Salkım Güvesi;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde; maximum sıcaklıklar toplamı, 12 °C üstü etkili sıcaklıklar toplamı, bağlara asılmış olan cinsel çekici tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve bırakılmış yumurtaların açılma durumlarından faydalanılmıştır.

Mücadeleye 1. dölde ergin uçuşlarının en üst seviyeye (tepe noktaya) ulaştığı haftadan sonra, 2. dölde tepe noktaya ulaştığı hafta, 3. dölde ise tepe noktaya ulaşmadan yaklaşık 10 gün önce başlanılmıştır. Buna göre ilaçlamalar aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir;

- 1. Döl: 14.05.2010
- 2. Döl: 15.06,2010-30.07,2010
- 3. Döl: 16.08.2010-03,09,2010

Toplam ilaçlama sayısı 2010 yılı için 5 olmuştur.

Salkım Güvesine karşı klasik metotlarla yapılan mücadelede ergin çıkışları takip edilemediğinden her döl karşı 2 veya 3 ilaçlama yapılmaktadır.

Erken Uyarı Sistemiyle 2009 yılında Salkım Güvesi ilaçlamalarında ortalama 3 ilaçlama tasarruf sağlanmıştır. **10 da'lık** bağ alanında bir salkım güvesi ilaçlamasının maliyeti ortalama **20 YTL** olduğu düşünülürse 3 ilaçlamanın maliyeti de **60 YTL'dir**. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığında göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf **134.400YTL'dir**.

Kiraz Sineği ;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde ortalama sıcaklıklar, kirazın fenolojisi ve sarı yapışkan tuzaklardaki ergin sayıları dikkate alınmıştır. Kiraz Sineği mücadelesi bir ergin mücadelesi olduğundan; tuzaklarda ilk ergin sinekler görüldükten 4 gün sonra 22.05.2010 ve 04.06.2010 tarihlerinde iki ilaçlama yapılmıştır. Daha sonraki dönemde başka ilaçlamaya gerek duyulmamıştır.

Çalışmalar kiraz yetiştiriciliğinin toplu olarak yapıldığı 2 merkez köyümüzde 16.000 ağaçlık alanda yapılmıştır.

Doğu Meyve Güvesi ve Şeftali Güvesi ;

Bu iki zararlıların mücadelesi birbiriyle koordineli şekilde; feromon tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve etkili sıcaklıklar toplamından faydalanılarak yürütülmüştür.

Şeftali güvesinde feromon tuzaklarda ilk kelebek yakalanışından 10 gün sonra ve yeterli populasyon yoğunluğuna ulaşıldıktan sonra, Doğu meyve güvesinde ise ilk kelebek yakalanışlarından sonra etkili sıcaklıklar toplamı 400 GD'ye ulaşıldıktan sonra (26,05,2010) ilk ilaçlama, bundan 16 gün sonra (11.06.2010) ikinci ilaçlama yaptırılmıştır. Ayrıca çıkışların tekrar artış göstermesi üzerine 20.07.2010 tarihinde son bir ilaçlama daha yaptırılmıştır. Yapılan ilaçlamalarda hem Doğu meyve güvesini hemde Şeftali güvesini kontrol altında tutabilecek ilaçlar tercih edilmiştir. 2010 yılında çıkışlar nispeten düzenli olduğundan toplam ilaçlama sayısı 3 olmuştur.

Çalışmalar Pamukova ve Geyve ilçelerimizdeki 235.000 ağaçlık Şeftali üretim alanına hitap edecek şekilde yürütülmüştür.

Ayrıca 25,08,2010 tarihinde ayvada doğu meyve güvesine karşı bir ilaçlama yaptırılmıştır.

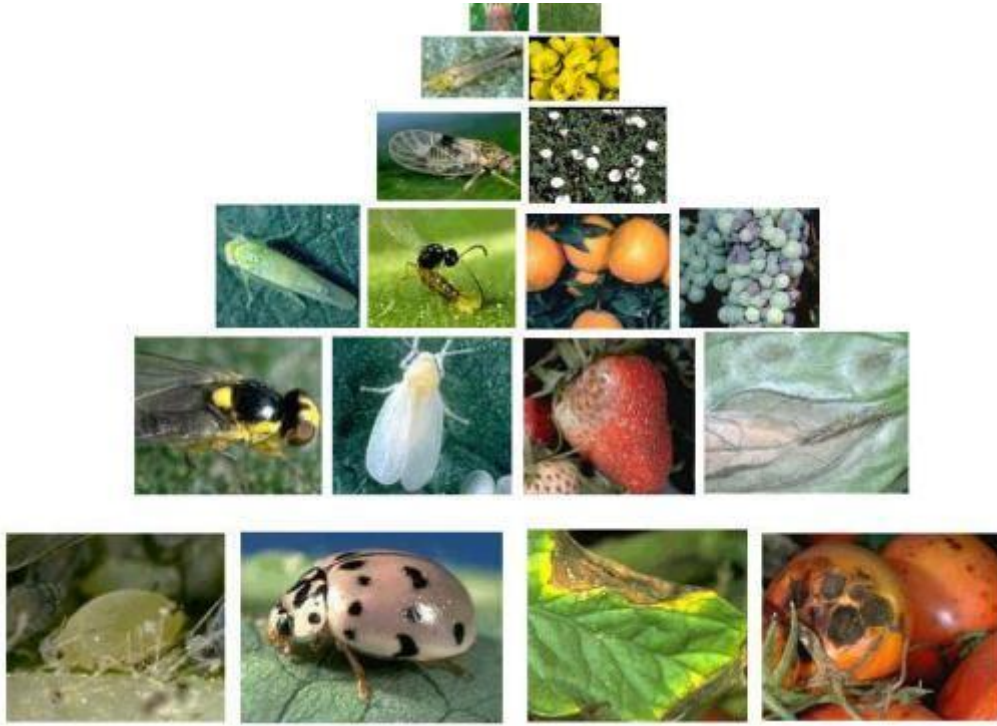
Entegre Mücadele Çalışmaları;

Günümüzde; İnsan sağlığının, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ön plana çıkmış, zararlılarla mücadelenin agroekosistem ve sürdürülebilir tarımsal üretim dikkate alınarak yapılması zorunlu olmuştur.

Entegre mücadele; hedef ürün gruplarındaki tüm hastalık ve zararlıların populasyon değişimlerinde rol oynayan tüm faktörlerin çevresiyle birlikte düşünülerek zararlı populasyonların ekonomik zarar düzeylerinin altında tutulabilmesi için bütün mücadele teknik ve metotlarının birbiri ile uyum içerisinde organize edilerek kullanılmasıdır. Bu mücadele

şekli yaygınlaşarak uygulandığında kimyasal ilaçların kullanımı azalacak, doğal dengedeki bozulmaların önüne geçilmiş olacak ve en önemlisi de üreticilerimizin bu konuda bilinçlenmesi sağlanacaktır.

2010 Yılında Geyve ve Pamukova İlçelerimiz için önemli bir ürün olan Bağda Entegre Mücadele Programı 10 köy, 21 bağ ve toplam 384,5 da alanda uygulanmıştır.

Bağda Entegre Mücadele Uygulamaları;

2010 yılında İlimiz Entegre Mücadele Programında bulunan Bağda Entegre Mücadele çalışmaları yukarıda bilgileri sunulan bağlarda yürütülmüştür. Bu bağların bir kısmı aynı zamanda Tahmin-Uyarı çalışmalarında yönetimli bağ olarak kullanılmıştır. Bu nedenle bağın ana zararlısı Salkım Güvesi ve Mildiyöye karşı mücadeleler tahmin-uyarı metoduna göre yürütülmüştür.

Yapılan kontroller ve çiftçiyle bilgi alışverişi sonucu birçok yıl olduğu gibi, bir önceki sene de kısmen Ölükol zararı meydana geldiği anlaşılmıştır. Buna karşı budamadan hemen sonra % 4'lük Bordo bulamacı uygulanmıştır.

Mildiyöye karşı mücadele erken uyarı prensiplerine göre yürütülmüş olup tek ilaçlama yapılmıştır. Külleme mücadelesi ise asmanın duyarlı organları oluştuktan (25 can sürgün uzunluğu) sonra başlamış ve iklimsel faktörler ile ilaç etki süreleri dikkate alınarak toplam 4 ilaçlama yaptırılmıştır.

Salkım güvesi feromon tuzaklarında yapılan kontroller sonucu elde edilen haftalık toplam kelebek yakalanışlarına göre ilaçlama kararları verilmiştir. Her döl ayrı ayrı hedeflenmiştir. 1. v döl karşı tek ilaçlama, 2, ve 3. döl karşı ise çıkışlar uzun sürdüğünden 2 ilaçlama yaptırılmıştır.

Vejetasyon başlangıcında Bağ maymuncuğu bazı bağlarda yoğunluk kazandığından söz konusu bağlarda gerekli kimyasal mücadele yaptırılmıştır. Mevsim sonuna doğru ise hasadı

geç yapılan çeşitlerin olduğu bağlarda (özellikle Müşküle çeşidi) Kurşuni küfe karşı iki tekerrürle koruyucu ilaçlama yapılmıştır.

Sonuç itibarı ile yapılan kontrollü mücadelelerle hem ürünün zarara uğraması önlenmiş hem de gereksiz kimyasal uygulamaların önüne geçilmiştir

İç Ve Dış Karantina Faaliyetleri

İç Karantina Faaliyetleri

Fidanlıklar, Müdürlüğümüz tarafından ruhsatlandırılmaktadır. Vejetasyon ve söküm dönemlerinde üretim materyalleri üzerinde ve satışa sunulan fidanların ise satış yerlerinde kontrollerine devam edilmektedir.

İlimizde 2003 yılında fidan yetiştiren 121 işletme bulunurken bu sayı 2004 yılında 138, 2005 yılında 198, 2006 yılında 248, 2007 yılında 312, 2008 yılında 335 ve 2009 yılında 391 işletme olmuştur. Üretim 2003 yılında toplam 1.807,4 da alanda ruhsatlı olarak yapılmakta iken, 2005 yılında 4.201,8 dekar, 2006 yılında 5.346,9 dekar, 2007 yılında 6.319,9 dekar, 2008 yılında 6.864,9 dekar ve 2009 yılında **7.264 dekar** alana, 2010 yılında ise 5393 da olarak gerçekleşmiştir.

Dış Karantina Faaliyetleri

31.12.2010 tarihi itibarıyla yapılan tarımsal ürün ihracat ve ithalat miktarları aşağıya çıkarılmıştır.

Ihracat :

İç Fındık ve Fındık ürünleri	:	71,950 Ton
Yaş Sebze ve Meyve	:	4,229 Ton
Çeşitli Kuru Gıda(Makarna, Maya vb)	:	5,364 ton
Çeşitli Orman Ürünleri	:	8,550 m3
		106 Ton
Dış Mekan Süs Bitkisi	:	4,117 ton
Rulo çim	:	132 ton
Torf	:	46 ton
Defne Yaprağı	:	107 kg.

İthalat :

Çeşitli Orman Ürünleri	:	40,611 m3
Ahşap ambalaj malzemesi	:	43,381 kg

Bu ithalat ve ihracat rakamları; 4,577 **adet** ihracat işlemi (**Bitki Sağlık Sertifikası**), 37 **adet re-export işlemi** ve 1506 **adet** ithalat işleminden (**İthalat İzin Müsadesi**) oluşmaktadır.

Zirai Mücadele İlaç Bayilikleri

Tablo 2: Sakarya Merkez ve İlçelerde Ruhsatlı İlaç Bayilerinin Dağılımı, 2010

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Fiskobirlik	Yağ.Toh.Koop	Pan. Koop.	Toplam
Adapazarı	15	2	1	-	-	3	21
Arifiye	-	-	1	-	-	-	1
Erenler	1	1	1	-	-	1	4
Serdivan	1	-	2	-	-	-	3
Akyazı	8	-	3	-	-	2	13
Ferizli	1	1	2	-	-	-	4
Geyve	11	1	1	-	-	1	14
Hendek	3	1	3	1	-	-	8
Karapürçek	1	-	-	-	-	-	1
Karasu	4	1	2	1	-	-	8
Kaynarca	2	1	1	-	1	1	6
Kocaali	2	-	2	-	-	-	4
Pamukova	10	-	1	-	-	1	12
Sapanca	-	-	1	-	-	-	1
Söğütlü	1	-	-	-	-	1	2
Taraklı	1	-	-	-	-	-	1
Toplam	61	8	21	2	1	10	103

Merkez ve ilçelerimizde 103 ruhsatlı ilaç bayisi faaliyet göstermektedir.

Zirai Mücadele Alet ve Makine Bayilerinin Dağılımı, 2010

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Fiskobirlik	Yağ.Toh.Koop.	Pan. Koop.	Toplam
Adapazarı	23	2	1	-	-	3	29
Arifiye	-	-	1	-	-	-	1
Erenler	1	1	1	-	-	1	4
Serdivan	1	-	2	-	-	-	3
Akyazı	11	-	3	-	-	2	16
Ferizli	1	1	2	-	-	-	4
Geyve	14	-	1	-	-	1	16
Hendek	3	1	3	1	-	-	8
Karapürçek	1	-	1	-	-	-	2
Karasu	5	1	2	1	-	-	9
Kaynarca	2	1	1	-	1	1	6
Kocaali	2	-	2	-	-	-	4
Pamukova	7	-	1	-	-	1	9
Sapanca	-	-	1	-	-	-	1
Söğütlü	1	-	-	-	-	1	2
Taraklı	1	-	-	-	-	-	1
Toplam	73	7	22	2	1	10	115

Merkez ve İlçelerimizde 115 ruhsatlı zirai Mücadele alet bayisi faaliyet göstermektedir.

KONTROL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

1.Yürütülen Projeler Ve Denetim Programları

- 1.1.Süt 1 Denetim Planı (Çiğ sütte Mikrobiyolojik Kriterleri İzleme Projesi)
- 1.2. Ulusal Kalıntı İzleme Projesi (Çiğ Sütte)
- 1.3. .Süt Ürünlerinde Taklit, Tağşişin Tespitine Yönelik Denetim Programı (Bitkisel Yağ Aranması)
- 1.4 Beyaz Peynirde Mikrobiyolojik Denetim Programı
- 1.5 Peynirde Nişasta Aranması Denetim Programı
- 1.6.Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi
- 1.7. Mekanik Olarak Ayrılmış Kanatlı Etinde Ca Aranması Denetim Programı
- 1.8. Tavuk Eti Denetim Programı(Mikrobiyolojik)
- 1.9. Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi
- 1.10. Kum Midyesi İzleme Projesi
- 1.11.Tarımsal Kaynaklı Nitratın Neden Olduğu Kirliliğe Karşı Sularımızın Korunması Projesi
- 1.12. Avcılık Yoluyla Elde Edilen Su Ürünlerinde Ağır Metal İzleme Programı
- 1.13. Kurbağa ve Kara Salyangozu Avlak Sahalarında Yapılan İzleme Programı
- 1.14. Balda Taklit, Tağşişin Tespitine Yönelik Denetim Programı
- 1.15. Balda Kalıntı İzleme programı
- 1.16 .Aflatoksin Denetim Programı (Aflatoksin B1,Toplam Aflatoksin B1,B2,G1,G2)
- 1.17.Bitkisel Ürünlerde Pestisit Denetim Programı
- 1.18.Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı
- 1.19. Radyoaktivite İzleme Programı
- 1.20. TGK -Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme Ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliğine Uygunluk Denetim Programı

2. Yürütülen Çalışmalar

- 2.1.Gıda Güvenliği
- 2.2 ALO 174 Gıda Hattı
- 2.3. Et ve et ürünleri
- 2.4. Su Ürünleri
- 2.5. Süt Teşvik Fonu-Mera Fonu
- 2.6. Gıda İhracatı ve İthalatı
- 2.7. Yem Fabrikaları ve Yem Bayileri

1.Yürütölen Projeler Ve Denetim Programları

1.1.Süt Denetim Planı (Çiğ Sütte Mikrobiyolojik Kriterleri İzleme Projesi):

İhracat ön İzni almak üzere başvuru yapan süt işletmelerinden alınan numunelerde somatik hücre, toplam bakteri, donma noktası, fosfataz testi analizleri yapılmaktadır. 2010 yılında toplam 25 adet çiğ süt numunesi alınmış ve TKG Uygunluktan 1 adet cezai işlem uygulanmıştır.

1.2.Ulusal Kalıntı İzleme Projesi (Çiğ Sütte):

Bu proje kapsamında alınan çiğ süt numunelerinde pestisit , mikotoksin ,ağır metal, kalıntılarının analizleri yapılmaktadır. Proje kapsamında 15 adet çiğ süt numunesi alınmış herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır

1.3.Süt Ürünlerinde Taklit, Tağşisin Tespitine Yönelik Denetim Programı (Bitkisel Yağ Aranması):

Süt Ürünlerinde (Peynir, Tereyağı, Yoğurt, Ayran) Taklit, Tağşisin Tespitine Yönelik (Bitkisel Yağ Aranması) kapsamında 37 adet numune alınmış olup 6 tanesinde bitkisel yağ olduğu tespit edilmiştir.

1.4.Beyaz Peynirde Mikrobiyolojik Denetim programı:

Beyaz peynirde mikrobiyolojik denetim programı kapsamında 24 adet numune alınmış olup, herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

1.5.Peynirde Nişasta Aranması Denetim Programı:

Peynirde nişasta aranması denetim programı kapsamında 24 adet numune alınmış olup herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

1.6.Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 01.04.2010 tarihli ve B.12.0.KKG.0.15.01.00.08.1-817/12883 sayılı emirleri gereği başlatılan Kanatlı Hayvanlarda Kalıntı İzleme Planı doğrultusunda ilimiz sınırları içinde kesimhane ve kümeslerden yıl boyunca toplam 194 adet kanatlı eti, karaciğer ve bütün tavuk numuneleri alınmış, İstanbul, Ankara, Elazığ, Adana, Kocaeli, Kayseri, Konya ve İzmir'de yetkili laboratuvarlarda analizleri yaptırılmıştır.

Tablo 1 - Yurtiçi ve Yurtdışı Laboratuarlara gönderilen numunelerin dağılımı;

Alınan Numunenin Cinsi	Nereden Alındığı	Yutiçindeki laboratuarlara Gönderilen Numune Sayısı	Yurtdışına Gönderilen Numune Sayısı
Bütün Piliç	Kesimhane	14	
Piliç Eti	Kesimhane/ çiftlik	100	
Piliç Karaciğeri	Kesimhane/ Çiftlik	80	
Piliç Çiftlik İçme Suyu	Çiftlik		
Piliç Yemi	Çiftlik		
TOPLAM		194	

Müdürlüğümüze ulaşan analiz sonuçlarının tümü olumlu çıkmıştır.

1.7.Mekanik Olarak Ayrılmış Kanatlı Etinde Ca Aranması Denetim Programı:

Program kapsamında İlimizde Mekanik olarak ayrılmış kanatlı eti üretim izni alan 2 adet işletmelerden toplam 11 adet numune alınarak, İlgili Laboratuarda kalsiyum analizi yaptırılmış ve sonuçları olumlu çıkmıştır

1.8.Tavuk Eti Denetim Programı (Mikrobiyolojik):

Kanatlı eti mikrobiyolojik denetim programı çerçevesinde alınan numunelerde Salmonella spp, Staphylococcus aureus, Listeria monocytogenes ve Aerobik Koloni Sayımı analizler yapılmaktadır. 2010 yılı içerisinde proje kapsamında ilimizde 24 adet numune alınmış olup, Erpiliç kanatlı etinde Şubat ayında L.monocytogenes, Şenpiliç kanatlı etinde Mart ayında L.monocytogenes, Nisan ayında Lezita markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Nisan ayında Lezita markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Mayıs ayında Keskinolu markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Haziran ayında Şenpiliç markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Temmuz ayında Körpe markalı kanatlı etinde Salmonella spp, Eylül Ayında Erpiliç markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Ekim Ayında Gözde markalı kanatlı etinde L.monocytogenes, Aralık ayında Carrefoursa markalı kanatlı etinde Salmonella spp. tespit edilmiş olup, gereğinin yapılması için üretim yerindeki İl Müdürlüğüne bildirilmiştir..

1.9.Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 02.04.2010 tarih ve B.12.0.KKG.0.15.00.08.1-817-012883 sayılı emirleri gereği başlatılan Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi doğrultusunda ilimizde bulunan alabalık üretim tesislerinden alınan 7 adet alabalık ve 1 adet yem numunesi Bakanlığımıza bağlı laboratuarlara, 2 adet balık numunesi de analizleri yapılmak üzere TÜBİTAK MAM laboratuvarına gönderilmiştir. Gönderilen numuneler ve analiz sonuçları bilgilerini içeren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 2 Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Bilgileri

Sıra No	Gönderilen Numunenin Cinsi	Yapılan Analiz	Laboratuvar	Analiz Sonucu
1	Alabalık	B1-Kinolon Grubu	Bornova V.K.A.E.	Uygun
2	Alabalık	B1-Tetracyclin	Adana İKL	Uygun
3	Alabalık	B1-Sülfanamid	Elazığ İKL	Uygun
4	Alabalık	A6-Kloramfenikol	Kayseri İKL	Uygun
5	Alabalık	B2a- Antihelmin	Pendik V.K.A.E	Uygun
6	Alabalık	B3c-Kurşun	İzmir İl Kontrol Lab.	Uygun
7	Yem	B3d-Aflatoksin	Ankara İl Kont. Lab.	Uygun
8	Alabalık	A1-Stilbenler	TÜBİTAK MAM	Uygun
9	Alabalık	A3-Steroid	TÜBİTAK MAM	Uygun
10	Alabalık	B3a-Organoklorlu maddeler (PBC'ler dahil)	Etlik VKAE	Uygun

1.10.KumMidyesiİzlemeProjesi:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27.07.2010 tarih ve B.12.0.KKG.0.17/106.02-45-04-1105/029329 sayılı emirleri gereği başlatılan ve ilimizde önceki yıllarda da tespitli olan 34 nolu(Melenazgı) ,35 nolu (Denizköy) ve 36 nolu (Kefken) istasyonlarda 2/1 Numaralı Ticari AmaçlıAvcılığı Düzenleyen Tebliğ hükümleri doğrultusunda 2008-2012 yılları arasındaki av döneminde yapılmak üzere beyaz kum midyesi avcılığına başlanmıştır.

Bu istasyonlarda çift kabuklu yumuşakça üretim alanlarında belirlenen numune alma noktalarından alınan ürün numuneleri Mikrobiyolojik analizler için Bursa Gıda Kontrol ve Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'ne, aynı noktalardan alınan su numuneleri ise toksik alg analizleri ve deniz suyu kalitesinin belirlenmesi amacıyla İzmir İl Kontrol Laboratuar Müdürlüğü'ne gönderilmektedir.

2010 yılı içerisinde bölgemizde bulunan Kum Midyesi istasyonları 2/1 nolu Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ gereğince avcılığa kapalı olduğundan dolayı numune alınmış olup, 2010 yılı av dönemi başlangıcı ile bölgemizdeki kum midyesi avcılığına başlanılmıştır.

1.11.TarımsalKaynaklıNitratınNedenOlduğuKirliliğeKarsıSularımızınKorunması Projesi:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 18.02.2004 tarih ve 25377 sayılı resmi gazetede yayınlanan tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğine karşı suların korunması yönetmeliği çerçevesinde hassas alanların tespitine yönelik olarak tarımsal kaynaklı nitratın sularda yarattığı kirlenmenin boyutunu belirleyebilmek için müdürlüğümüzce ilimiz sınırları içerisinde tespit edilen 19 adet sabit ölçüm (numune alma) istasyonlarından ölçüm yapılarak, yer altı ve yüzey sularından alınan 228 adet su numunesi nitrat yönünden analizleri yapılarak değerlendirilmek üzere Bakanlığa gönderilmiştir.

1.12.AvcılıkYoluylaEldeEdilenSuÜrünlerindeAğırMetalİzlemeProgramı:

Avcılık Yoluyla Elde Edilen Su Ürünlerinde Ağır Metal İzleme Programı iki dönemden oluşmaktadır. Her dönem 5'şer adet olmak üzere toplam 10 adet numune alınımı kapsamaktadır. Bu dönemler 4'er aylık süreleri kapsamakta olup, 1.dönem Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarını, 2.dönem ise Ocak, Şubat, Mart ve Nisan aylarını kapsamaktadır. Analiz sonuçları Bakanlığımız tarafından değerlendirilmektedir.

2010 yılı içinde 1. Ve 2. döneme ait toplam 10 adet balık numunesi alınmıştır. Aşağıdaki tabloda alınan numuneler ve analiz sonuçlarına ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 3 Avcılık Yoluyla Elde Edilen Su Ürünlerinde Ağır Metal İzleme Programı Çerçevesinde Alınan Numunelere Ait Bilgiler

Numunenin Alındığı Karaya Çıkış Noktası/Liman	Numunenin Alındığı Tarih	Numune Alınan Tür	Analiz Sonucu		
			Civa	Kurşun	Kadmiyum
Yeni Mahalle	26.10.2010	Mezgit	T.E.D.B.	T.E.D.B.	0,022 mg/kg
Yeni Mahalle	26.10.2010	Barbun	0,03 mg/kg	T.E.D.B.	0,007 mg/kg
Yeni Mahalle	20.10.2010	Mezgit	T.E.D.B.	T.E.D.B.	0,007 mg/kg
Yeni Mahalle	23.11.2010	Mezgit	T.E.D.B.	0.137 mg/kg	0,001 mg/kg
Yeni Mahalle	23.11.2010	Tekir	T.E.D.B.	0.074 mg/kg	0,001 mg/kg

1.13.KurbağaveKaraSalyangozuAvlakSahalarındaYapılanİzlemeProgramı

Avcılık yoluyla elde edilecek kurbağa ve kara salyangozu avlak sahalarının belirlenmesi, bu sahalarda yapılacak izleme programı, avlanan ürünler ile ilgili düzenlenecek belgeler ve bu belgelerin düzenlenmesine yönelik esasların belirlenmesi amacıyla hazırlanan talimat gereği ilimiz ve ilçelerimiz kara salyangozu avlak bölgesi olarak tespit edilmiş ve izleme programı 2010 yılının Nisan ayı itibarıyla başlatılmıştır.

Talimat gereği 6 aylık periyotlarla en az 2 kg.'lık kara salyangozu numunesi alınarak fitofarmasötik kalıntı (Tarım İlaçları Kalıntısı) ve ağır metaller (civa, kadmiyum ve kurşun) yönünden analizleri yaptırılmış, herhangi bir olumsuz bulguya rastlanmamıştır. Alınan numuneler ve analiz sonuçları ile ilgili bilgileri içeren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4 Kara Salyangozu Avlak Sahalarında Yapılan İzleme Programı Çerçevesinde Alınan Numune ve Analiz Sonuçlarına Ait Bilgiler

Num. Cinsi	Numune Alınış Tarihi	İstenen analizler				Gönderilen Laboratuvar
		Ağır Metaller			Fitofarmasötik Kalıntı	
		Civa	Kadmiyum	Kurşun		
Kara Salyangozu	12.04.2010	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	İzmir İl K.L.M.
Kara Salyangozu	12.11.2010	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	İzmir İl K.L.M.

2010 Yılı içerisinde 24 adet menşei belgesi düzenlenmiş olup, sevk edilen kara salyangozu miktarı 167.000 kg.dır.

1.14.BaldaTaklit,TağsisinTespitineYönelikDenetimProgramı

İlimizde bulunan üretim ve satış noktalarından alınan bal numunelerinde C3,C4 , Glukoz/Fruktoz, Naftalin, HMF, elektriksel iletkenlik, nem, sakaroz, suda çözünen madde, serbest asitlik, diyastaz sayısı analizleri yapılmaktadır. Proje kapsamında 19 adet numune alınmış olup, 3 tanesi olumsuz olduğundan durumla ilgili İl Müdürlüklerine bildirilerek idari işlem başlatılmıştır.

1.15.BaldaKalıntıİzlemeProgramı

Balda Kalıntı İzleme Programı kapsamında 6 numune alınmıştır, alınan numunelerde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

1.16.AflatoksinDenetimProgramı(AflatoksinB1,ToplamAflatoksinB1,B2,G1,G2)

Proje kapsamında kırmızı toz veya pul biberler, kuru meyveler,lokum,helva,ballı çerez ile incir ürünlerinden Aflatoksin B1,Toplam Aflatoksin B1,B2,G1,G2) tespiti için numuneler alınarak yetkili laboratuvarlarda gerekli analizler yapılmaktadır. Bu program kapsamında da İlimizde üretim, satış ve toplu tüketim yerlerinden 138 numune alınmış olup, Aflatoksin B1,Toplam Aflatoksin B1,B2,G1,G2) tespit edilen 3 adet numune için 5179 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesinin (1) , (n) ve (d) bentlerine göre yasal işlem uygulanmıştır.

1.17.BitkiselÜrünlerdePestisitDenetimProgramı:

Denetim programı kapsamında yaş meyve sebzelerde pestisit izlenme denetim programı kapsamında **122 adet** numune alınmış olup, herhangi bir olumsuzluk tespit edilmemiştir.

1.18.Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı :

Denetim programı kapsamında Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezelerden alınan numunelerin yetkili laboratuvarlarda gerekli analizleri yapılmaktadır. Bu program kapsamında da İlimizde üretim ve toplu tüketim yerlerinden 12 numune alınmış olup, 2 adet numune için 5179 sayılı Kanun'un 29'uncu maddenin (d) bendine göre yasal işlem uygulanmıştır.

1.19.RadyoaktiviteİzlemeProgramı

Bakanlığımız ile TAEK arasında yapılan protokol çerçevesinde yürütülen Radyoaktivite İzleme Programı Kapsamında **3** numune alınmıştır. Numune sonuçları yetkili Laboratuvar Müdürlüğü tarafından Bakanlığa iletilmektedir.

1.20.TGK -Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme Ve Beslenme Yönünden Etiketleme

KurallarıTebliğineUygunlukDenetimProgramı:

Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliğine Uygunluk Denetim Programı kapsamında et ve et ürünleri,süt ve süt ürünleri,ithal ürünler,dökme ürünler,gıda takviyeleri,enerji içecekleri,bitkisel çaylar,tuz,alkollü içecekler,alkolsüz içecekler üreten işyerleri ile bu ürünlerin satış ve toplu tüketimini yapan yerlerde yapılan denetimler neticesinde toplam 107 üründe etiket incelemesi yapılmış olup, 21 adet etikette olumsuzluk tespit edilmiş olup, durumla ilgili İl Müdürlüklerine bildirilerek idari işlem başlatılmıştır.

2.Yürütülen Çalışmalar

2.1.GıdaGüvenliği:

Gıda güvenliğinde temel ilke; tüketime sunulan gıdaların fiziksel, kimyasal ve biyolojik her türlü tehlikeden arı olması ve tüm insanların sağlıklı ve aktif yaşamlarını sürdürebilmeleri için, her zaman yeterli, güvenli ve besin değeri yüksek gıdalara ulaşabilmeleridir.

Gıda güvenliği kavramı “Çiftlikten Sofraya Gıda Güvenliği“ kapsamında ele alınmakta ve değerlendirilmektedir.Bu noktadan hareketle, çiftlikten sofraya gıda güvenliğinin temel prensiplerini; hayvan sağlığı, bitki sağlığı, hayvan yemlerinin güvenliği, gıda ürünlerinin güvenliği, gıdaların etiketlenmesi ve Yetkili Otorite'nin kontrol ve denetimleri oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği ile mevzuat uyumunu sağlamak üzere Bakanlığımızca yapılan hukuki düzenlemeler kapsamında 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun” 05.06.2004 tarih ve 25483sayılıResmiGazetedeyayımlanarakyürürlüğe girmiştir.

5179 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile, gıdaların uygun teknik ve hijyenik şartlarda üretilmesi, tüketiciye kaliteli ve güvenli gıda sunulması, halkın gereği gibi beslenmesi esas alınmıştır.

5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun çerçevesinde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten, satan ve toplu tüketime sunan iş yerlerinin kontrolleri Bakanlığımızın yetki ve sorumluluğu altındadır. Gıda kontrol ve denetimleri, İl ve İlçe

Müdürlüklerimizce gıda maddelerinin taşıdığı riskle orantılı ve uygun sıklıkta olmak üzere Yıllık Denetim Programı dahilinde, AB yaklaşımları da dikkate alınarak Bakanlığımızca risk esasına göre belirli ürün guruplarında yıllık olarak hazırlanan İzleme ve Denetim Programları yanında şüphe, şikayet, inceleme, izlenebilirliğin sağlanması, gözetim ve tetkik amaçlarıyla gerçekleştirilmektedir.

Sakarya'daki imalat sanayinin sektörel dağılımına bakıldığında; işyeri sayısı, toplam istihdam ve katma değer oluşturma gücünde en yüksek paya sahip sektörün gıda sektörü olduğu görülmektedir. İlimizde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten 541 işyeri ve gıda maddeleri satan ve toplu tüketime sunan yaklaşık 4880 işyeri bulunmaktadır.

2010 yılında İlimiz genelinde Müdürlüğümüz gıda kontrolörlerince gıda satış ve toplu tüketim yerlerinde toplam 1973 denetim, gıda üretim yerlerinde toplam 1034 denetim yapılmış olup, Yapılan bu denetimler sonucunda 265 işyerine 5179 sayılı Kanun'a göre cezai işlem uygulanmıştır.

Tablo 5 - 2010 Yılına Ait Satış Ve Toplu Tüketim Yerleri Denetim Değerlendirme Formu

Sıra No	Sektörün Adı	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	TOPLAM
1	Bakkal-Market	48	63	58	26	35	53	35	28	37	23	36	24	466
2	Manav	2	4	6	5	4	4	6	11	7	2	9	2	62
3	Kasap	21	20	7	19	11	8	9	2	19	0	1	26	143
4	Şarküteri	1	7	2	1	7	5	5	0	4	2	1	4	39
5	Balıkçı	0	2	1	0	0	0	1	0	0	5	7	19	35
6	Kuruyemişi	3	5	4	1	1	1	2	1	10	2	1	0	31
7	Unlu Mam. Satış Yeri	2	1	1	2	1	2	2	0	8	3	7	3	32
8	Aktar	5	3	2	3	2	0	1	1	1	0	0	1	19
9	Mandıra	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	6
10	Şekerlemeci	0	1	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	6
11	Pazar	9	1	1	0	1	1	0	0	0	0	5	8	26
12	Büfe	13	15	9	20	8	10	10	0	15	15	13	11	139
13	Gıda Toptancısı	0	6	3	2	0	1	0	3	0	0	0	0	15
14	Hareketli Taşıt Araçları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Gıda İle Temasta Bulunan Madde ve Malz.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Tasnif Dışı	27	2	0	0	0	1	0	15	17	0	0	0	62
GIDA SATIŞ YERLERİ TOPLAMI		133	132	94	81	70	86	71	62	117	53	76	98	1073
1	Lokanta-Restaurant	53	45	35	18	28	17	24	7	22	17	9	14	289
2	Fast-Food Kafeterya v.b	12	18	17	8	12	7	3	9	21	11	4	13	135
3	Dönerci	8	7	11	0	2	8	4	2	3	2	2	4	53
4	Kahvehane-Çay Ocağı	20	22	22	20	19	30	28	2	29	16	22	23	253
5	Kantin (Okul, Hastane v.b. ait)	4	43	19	6	6	1	1	0	6	4	27	6	123
6	Yemekhane (Okul, hastane v.b. ait)	6	4	5	1	0	0	1	0	1	1	0	2	21
7	Otel, Dinlenme Tesisleri	2	0	1	0	0	0	3	5	2	2	0	0	15
8	Gazino-Birahane v.b.	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	3
9	Tasnif Dışı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLU TÜKETİM YERLERİ TOPLAMI		105	139	110	54	67	64	65	25	81	53	56	62	881
GENEL TOPLAM		238	271	204	135	137	150	136	87	204	106	145	160	1973

Tablo 6 - 2010 Yılı Üretim Yerlerine Ait Denetim Raporları Değerlendirme Formu

Sıra No	Sektörün Adı	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	TOPLAM
1	Süt ve Süt Mamulleri	8	11	11	14	10	13	14	15	8	13	11	8	136
2	Et ve Et Mamulleri	7	11	9	15	7	13	10	18	9	9	14	20	142
3	Yumurta ve Yumurta Mamulleri	2	1	2	0	2	1	2	1	0	0	4	1	16
4	Arıcılık Ürünleri	0	2	3	2	0	0	2	0	0	2	2	0	13
5	Balık ve Diğer Su Ürünleri	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
6	Tahıl, Un ve Unlu Mamuller (Pastacılık Ürünleri ve Tatlılar Dahil)	17	30	33	7	31	21	28	28	14	1	14	13	237
7	Ekmek	16	44	48	27	24	15	33	22	23	11	13	20	296
8	Şeker, Şekerli Mamuller (Çikolata ve Kakao Ürünleri Dahil)	5	6	2	7	5	4	6	2	6	1	5	0	49
9	Yaş Meyve ve Sebze	7	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	9
10	Meyve ve Sebze İşleme	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
11	Kuru Meyve, Kuruyemiş ve Çerezler	2	7	3	1	2	1	1	1	0	2	0	0	20
12	Bitkisel Yağ ve Margarin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Baklagiller	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
14	Siyah Çay, Bitkisel Çay	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
15	Aromalar ve Katkı Maddeleri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Baharatlar	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	4
17	Tuz	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
18	Alkollü İçkiler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Alkolsüz İçecekler	3	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	7
20	Hazır Yemek ve Yemek Fabrikaları	13	7	12	3	7	4	9	3	4	4	6	2	74
21	Özel Beslenme Amaçlı Gıdalar***	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Gıda Takviyeleri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Gıda ile Temas Eden Madde ve Malz.	2	0	2	2	0	2	0	1	0	0	0	2	11
24	Tasnif Dışı Gıdalar****	2	0	1	3	0	2	0	5	1	0	0	0	14
GENEL TOPLAM		85	124	126	83	91	76	106	96	65	45	71	66	1034

Tablo 7 - 2010 Yılı Denetim Değerlendirme Sonuçları

Sektörün Adı	Toplam* Denetim Sayısı	Sonuçlanan Numune Sayısı**		5179 Sayılı Kanun Kapsamında		Cumhuriyet Savcılığına Suç Duyurusu Sayısı	Üretimden Men Sayısı
		Olumlu	Olumsuz	İPC Sayısı	İPC Tutarı (TL)		
Gıda Üretim Yeri	1034	177	17	224	640.892	19	131
Gıda Satış ve Toplu Tüketim Yeri	1973	453	28	41	97.273	24	
TOPLAM	3007	630	45	265	738.165	43	131

2.2.Alo174GıdaHattı

Dünya tarımında önemli bir yere sahip olan ülkemizde güvenilir gıda kavramının benimsenmesi ve kamuoyu bilincinin geliştirmesi için Bakanlığımız öncülüğünde ilgili bakanlıklar (Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Üniversiteler, Diyanet İşleri Başkanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı) sektör, sivil toplum kuruluşları ve tüketicilerin de işbirliği ile 14.02.2009 tarihinde “Güvenilir Gıda Sağlık Yaşam” kampanyası tanıtım organizasyonu gerçekleştirilmiş, 2009 yılını ‘Gıda Yılı ‘ olarak ilan etmiştir ,ve tüm Türkiye ‘de 174 Alo Gıda Hattı hizmete geçirilmiştir.

174 Alo Gıda Hattı ile Gıdaya ilişkin her türlü şikayet ve talepler çağrı merkezinde görevli operatörler aracılığıyla anında işleme alınmakta, ilgili İl müdürlükleri ve birimlerine iletilmekte ve en kısa sürede sonuçlandırılması sağlanmaktadır.

İlimizde 174 Alo Gıda Hattı 356 başvuruda bulunulmuş ve bu başvurular titizlikle incelenerek sonuçlanmıştır.

TABLO 8. ALO-174 Kapsamında 2010 Yılında Uygulanan İdari Para Cezası Sayısı Ve Miktarları Bilgi Formu

Sektörler	Gelen Şikayet Sayısı	5179 Sayılı Kanun Gereğince	
		İPCK adedi	Uygulanan İPC Miktarı* (TL)
Gıda Üretim Yeri	209	88	140.739
Gıda Satış ve Toplu Tüketim Yeri	147	19	26.315
TOPLAM	356	107	167.054

2.3.Et Ve Et Mamulleri Tesisleri

A) Kırmızı Et Mezbahaneleri

İlimizde 12 mezbaha bulunmaktadır. 12 tanesinin çalışma izni vardır . Bu mezbahalardan 1 tanesi kombina, 2 tanesi 1. sınıf mezbaha, 9 tanesi 3. sınıf mezbaha olarak faaliyet göstermektedir. 2010 yılı içerisinde yeni çalışma izni verilen Kırmızı et mezbahası bulunmamaktadır.

B) Kanatlı Hayvan Kombina Ve Kesimhaneleri

İlimizde çalışma izinli 7 adet Kanatlı Hayvan Kesimhanesi mevcuttur. Kanatlı Hayvan Kesimhanelerinin 1 tanesi hindi kesimhanesi, 1 tanesi ise bıldırcın kesimhanesi olup diğer 5 tanesi piliç kesimhanesidir. Kesimhanelerin bir tanesinde ileri işlem ünitesi mevcuttur.

C) Et Ürünleri Üretim Tesisleri

İlimizde Kırmızı Et Ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Çalışma Ve Denetleme Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında İlimizde ruhsatlandırılmış 29 adet kırmızı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis bulunmaktadır.

İlimizde Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Çalışma Ve Denetleme Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında İlimizde ruhsatlandırılmış 16 adet kanatlı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis bulunmaktadır.

2010 yılında 7 adet tesise çalışma izni verilmiştir. Bu üretim yerlerinden 3 tanesi kırmızı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis, 4 tanesi ise kanatlı et ve et ürünleri üretimi yapan tesistir.

Tablo -9 -İlimizde Bulunan Kanatlı Kesimhanelerinin 2010 yılı kesim sayıları

İşletmenin Ticari ünvanı	Kapasitesi Adet/Saat	Yıllık Kesim (Adet)	Yıllık Kesim (Kilogram)
Şen Piliç Gıda San. A.Ş. (Söğütlü)	12.000	55.697.830	95.446.381
Şen Piliç Gıda San. A.Ş. (Geyve)	6.000	16.411.829	28.124.070
As Tavukçuluk Tarım İşl.San.Tic.Ltd.Şti.	4.000	2.930.213	4.836.553
Bekiroğulları Gıda ve San. Tic. Ltd. Şti.	900	1.725.771	2.676.812
Tat Tavuk Entegre Tes.	500	2.783.516	3.680.024
Taraklı Tavukçuluk San. Tic. Ltd. Şti.	1.000		
Közde Gıda San. Ve Tic. Ltd.Şti.	3.000	KAPALI	
Beyaz Hindi Et ve Gıda San. Ve Tic. (Hindi Kesimhanesi)	100		
Kadir Şahin (Bildircin Kesimhanesi)	40	3000	383
Ömür Piliç San. Ve Tic. A.Ş.	4000 (Kapalı)		
Köy-tür.Entegre Tavukçuluk San.Tic.A.Ş	6000 (Kapalı)		
TOPLAM		79.552.159	134.763.840

Tablo - 10. İlimizdeki Kombina Ve Mezbahaların 2009 yılı kesim sayıları

İşletmenin Ticari Ünvanı	Faaliyet Alanı	Kesilen Hayvan Adedi			
		Büyükbaş		Küçükbaş	
		Adet	Kg	Adet	Kg
EBK Sakarya Et Kombinası Müdürlüğü	Kombina	19.611	5.883.300		
Adapazarı Kasaplar Odası Mezbahanesi	1.Sınıf mezbaha	10.617	3.185.100	1.038	25.950
Demircioğlu Gıda ve Et San.	1.Sınıf Mezbahane	596	178.800	800	20.000
Akyazı Belediye Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	1.200	360.000	19	475
Geyve Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	300	90.000	15	180
Hendek Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	1.801	540.300	195	4.875
Karasu Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	886	265.800	170	4.250
Kaynarca Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	351	105.300		
Kocaali Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	260	78.000		
Pamukova Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	90	27.000	105	2.625
Sapanca Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	60	18.000		
Taraklı Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	30	9.000	18	450
TOPLAM		35.802	10.740.600	2.360	17.445

2.4.Su Ürünleri

Balıkçı Gemilerinin Ruhsatlandırılması

2010 yılı sonuna kadar olan sürede verilen gemi ruhsatı 7 adet olup halen yürürlükte olan 149 adet ruhsatlı balıkçı gemisi bulunmaktadır. Gemilerde çalışan tayfalar (Gerçek Kişiler) için 2010 yılı sonuna kadarki süre içerisinde 191 adet yeni belge düzenlenmiş olup, toplam gerçek kişi sayısı 941 adettir. Yürürlükteki Amatör Balıkçı Belgesi ise 2052 adettir.

Tablo 11- Gemi, Gerçek Kişi Ve Amatör Balıkçı Belgeleri

Ruhsatın Konusu	Vize Edilen	Yeniden Düzenlenen	İptal Edilen	Yürürlükte Olan
Gemiler	70	7	6	149
Gerçek Kişiler	1	191	1042	941
Amatör Balıkçı Belgesi	-	764	-	2052

Tablo 12- 2010 yılı içinde Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme Tesisleri ile Avlanma sahalarında toplam 109 kontrol gerçekleştirilmiştir.

Kontrol Alanları	Yapılan Kontrol Sayısı	Savcılığa İntikal Eden Olay Sayısı
Denizler ve İç Sular	29	-
Ürünün Karaya Çıkış Noktası	9	-
Balıkçı Barınak ve Çekme Yerleri	15	-
Balıkhaneler Toptan ve Perakende Satış Yerleri	65	-
Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme Tesisleri	1	-
Soğuk ve Donmuş Ürün Muhafaza Depoları	-	-
İhraç Kapıları	-	-
Kum Çakıl Taş Ocakları	-	-
GENEL TOPLAM	109	-

2.5.SütTevsikPrimi

Süt sanayini ve üretimini teşvik etmek amacıyla;

10.04.2010 tarih ve 27548 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No 2010/13) dikkate alınarak “Süt Teşvik Primi” Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir. Fatura, müstahsil makbuzu ve benzeri satın alma belgeleri İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin onayından sonra T.C. Ziraat Bankası’na ibraz edilir. 8/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ve 02/03/2010 tarihli ve 27509 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2010/158 sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararına dayanılarak hazırlanmış olan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği(Tebliğ No: 2010/13) hükümleri doğrultusunda ‘ Üretmiş Olduğu Çiğ Sütü, Bakanlıktan Çalışma İzni, Üretim İzni ve Süt Teşvik Kod Numarası almış, Gıda Siciline kayıtlı olan süt işleme tesislerine, fatura ve/veya müstahsil makbuzları karşılığında satan üreticilere; Ulusal Süt Kayıt Sistemi veri tabanına kaydettirmek şartıyla aylar bazında hazırlanan ödeme icmalleri esas alınarak yılda bir kez, sığırdan farklı olmak üzere koyun ve keçi sütüne beher litre çiğ süt için destekleme yapılır. 10.04.2010 tarih ve 27548 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No 2010/13) hükümleri dikkate alınarak ödemeye esas icmal listeleri İl Müdürlüğümüz onayından sonra ödemeye esas icmalleri TÜGEM’e gönderilmektedir TÜGEM, gelen icmal listelerini ile Ulusal Süt Kayıt Sistemi merkezinden alınan icmal listelerinin uyumlu olmasını kontrol eder ve Ziraat Bankasına gönderir.

İl Müdürlüğümüz koordinatörlüğünde bireysel ve örgütlü süt üreticilerinin müstahsil makbuzları Süt üretici Birlikleri ve İlçe Müdürlüklerimiz tarafından USKS ‘ye (ulusal süt kayıt sistemi) veri girişleri ve icmal çalışmaları devam etmektedir.

Çiğ süt desteklemesi kapsamında 2010 yılı içerisinde 2 firmanın Süt teşvik kod numarası iptal edilmiş olup 3 firmaya süt teşvik kod numarası verilmiştir. Toplamda 31 adet firmanın süt teşvik kod numarası bulunmaktadır.

2.6.MeraFonuÖzelÖdeneği

Üreticilerden satın alınan sütün satın alma bedelinin binde biri oranında süt işleyen kuruluşlarca yapılacak kesinti, kesintinin yapıldığı tarihi izleyen ayın onbeşine kadar T.C.Ziraat Bankası Şubelerine yatırılır. Ayrıca süt işleyen kuruluş; aracı kuruluşlar vasıtasıyla üreticiden satın alınarak, kendilerine teslim edilen sütün yapılması gereken binde bir kesintiyi tahsil etmek ve aynı süre içerisinde T.C. Ziraat Bankası Şubelerine yatırır ve ödendi makbuzunu ay içerisinde işlediği süt miktarını gösteren süt bildirimini ile birlikte İl Müdürlüğümüze ibraz eder.

2.7.SüttozuTevsikleri

02 Mart 2010 Tarih ve 27509 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan 2010/158 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı ve 6 Nisan 2010 tarih ve 27544 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/11 Sayılı Çiğ Sütün Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme Uygulama Esasları Tebliği gereğince 2010 yılı Mayıs-Haziran ve Kasım -Aralık dönemleri Süttozu Desteklemesi kapsamında Yağlı-Yağsız süt tozu için 3000tl/ton olmak üzere hak ediş icmalleri hazırlanıp Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğümüze gönderilmektedir. Bu desteklemeden ilimizde iki firma faydalanmaktadır.

2.8.Gıda İhracatı Ve İthalatı

İl Müdürlüğümüzce sertifika düzenlenerek ihraç edilen başlıca gıda maddeleri: kavrulmuş iç fındık, kavrulmuş kıyılmış iç fındık , natürel iç fındık, fındık füresi, bisküvi ve çikolata çeşitleri, alkolsüz içecek , ekmek ve pastacılık katkı maddeleri ve süt ürünleri (peynir altı suyu tozu) dir.

2010 yılında AB ülkelerine kuru meyve (natürel fındık, kavrulmuş fındık, kavrulmuş kıyılmış fındık, fındık füresi) ihracatı için 1435 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. AB üye ülkelere gönderilen toplam kuru meyve ürünlerine ait miktar 25319,64 tondur.

Gıda maddelerinin ihracatı için İl Müdürlüğümüzce 2010 yılında toplam 2469 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. Bu sertifikalar ile gönderilen gıda maddelerinin miktarı 29044,38 tondur.

2.9.Yem Fabrikaları Ve Yem Bayileri

İlimizde Bakanlığımızca ruhsatlandırılmış 12 adet karma yem fabrikası,7 adet hayvansal kökenli yem üreten rendering tesisi (et-kemik unu, kümes hayvanları artıkları unu) ve 1 adet ev hayvanı yemleri üreten imalathane,2 adet mineral yem-yemlik preparat işletmesi mevcuttur.. İlimizde 2010 yılı sonu itibariyle beyana veya tescile tabi yemlerin depolama ve satış yeri ruhsatına sahip 153 adet yem bayisi bulunmaktadır. Müdürlüğümüzce 1 adet karma yem fabrikasının ruhsatı iptal edilmiş, 96 adet yem bayi ruhsatı iptal edilmiş ve 22 adet yem depolama ve satış yeri ruhsatı verilmiştir. 2010 yılında il ve ilçe müdürlüklerimiz tarafından 369 yem bayi denetimi yapılmıştır.

İlimiz merkez ve ilçelerinden 99 adet yem ve yem hammaddesi numuneleri alınmıştır. Bunlardan 20 adeti il ve ilçelerde bulunan yem bayilerinden alınmıştır. İl Müdürlüğümüzce alınan yem numunelerinin analiz sonuçları neticesinde, 2 karma yem fabrikasına idari para cezası kararı uygulanmıştır.Diğer İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerde İlimizde bulunan karma yem fabrikalarında üretilen yemlerden 16 adet yem numunesi alınmış olup ,İl dışından gelen şahit numunelerin değerlendirmeleri sonucu 1734 Sayılı Yem Kanunu ve ilgili Yönetmeliğine göre 1 idari para cezası kararı uygulanmıştır. Diğer yem numunelerinin analiz sonuçları beyanlarına ve tescilli beyanlarına etiket bilgilerine uygun olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ruhsatsız arı keki üreten iki ayrı işletmeye(2 adet) İPC verildi.

Tablo 13- Denetlenen ve Numune alınan işyerleri

Denetlenen ve numune alınan iş yerleri	İş yeri sayısı	Ruhsat iptali	Yapılan denetim	Alınan numune	İPCK	Uyarı	Savcılığa suç duyurusu
Karma yem fabrikası	12	1	74	50	2	-	-
Kökeni hayvansal olan yemleri imal eden fabrika	7	-	24	24	-	-	-
Ev hayvanı yemleri üreten imalathane	1	-	2	1	-	-	-
Minarel Yem ve yemlik preparat imalathanesi	2	-	4	4	-	-	-
Yem satış bayileri	153	96	369	20	-	-	-
İl Dışı Denetim Sayısı	14	-	16	16	1	-	-
Yem Şikayeti Üzerine Yapılan denetim	-	-	-	-	-	-	-

Ruhsatsız arı keki üreten ik ayrı işletmeye 2 (adet) İPC verildi

DESTEKLEME ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNÜN YÜRÜTTÜĞÜ GÖREVLER

Teşkilatlanma Çalışmaları

1163 Sayılı Yasa Kapsamında Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek, kuruluş işlemlerini yapmak ve yöneticilerini eğitmek.
5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu ve 5996 Sayılı Islah Amaçlı Yetiştirici Birliklerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek ve kuruluşuna yardımcı olmak.

Kredilendirme ve Proje Uygulama Çalışmaları

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Bakanlığımızca uygulanan Genel Bütçe, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP) ve özel proje başvurularını Yatırım Programlarına teklif etmek, kredisi onaylanan projelerin uygulamasını yapmak ve proje süresince takibini yaparak amacına ulaşmasını temin etmektir.

Kredi Ödemelerinin Takibini Yapmak

Proje uygulayan Kooperatiflerin kredi geri ödemelerinin takibini yapmak, ödemeyenler hakkında yasal işlemi başlatmak.

Genel Kurul Toplantılarını Yaptırmak

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Birliklerin Genel Kurullarını yaptırmak, toplantılara Bakanlık Temsilcisi olarak katılmak, Toplantılarla ilgili evrakları müdürlüğümüzde muhafaza etmek.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programını Uygulamak

Bu program kapsamında, Ekonomik Yatırımlar konulu projeler, tarımsal sulama altyapı tesislerin rehabilitasyonuna yönelik yatırımları ve makine ekipman alımı projelerinin uygulanmasını sağlamak.

Özel İdare Kaynaklı Projeler

Sertifikalı Tohumluk kullanımını yaygınlaştırmak için Özel İdareden kaynak temin edilerek Mahsul Fiyatına Tohumluk Temin Projesini uygulamak. Su kaynaklarının iyi kullanımı üretimde verim ve kaliteyi artırmak amacıyla damla sulama projelerinin yaygınlaştırılması.

Tabii Afetler

- ✓ 2090 Sayılı Kanun Uygulaması Kapsamında Tabii afetlerden zarar gören çiftçilerin zarar tespitlerini yapmak zarar oranı, tüm mal varlığının %40 ve üzeri olanlara (5363 Sayılı yasa kapsamında değilse) bakanlıktan yardım talebinde bulunmak.
- ✓ 5363 Tarım Sigortaları Kanunu; Uygulama yılında belirlenen riskler için tarım sigortası yaptıran üreticilere %50 prim desteği verileceği konusunda üreticileri bilgilendirmek
- ✓

4081 Sayılı Kanun Uygulaması:

Çiftçi Mallarının Korunması için Muhtarlık ve Belediyelik olan yerlerde Koruma Meclislerinin oluşturulması için gerekli uyarıları yapmak

Tohum Temizleme

Çiftçilerin tohum temizleme ihtiyaçlarını karşılamak üzere selektörlerin çalışır vaziyette bulunmasını temin etmek.

Gübre Bayii Kontrolleri Ve İthalat İşlemleri

Gübre satışı yapan bayiler ile Tarım Kredi Kooperatiflerinin satış ve stoklarını takip etmek, denetimlerini ve ithalat işlemlerini yapmak.

İl Müdürü tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Kooperatifçiliğin Tanımı Önemi Ve Sakarya'da Genel Durum

Kooperatif; Tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile Özel İdareler, Belediyeler, Köyler, Cemiyetler ve Dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllere denir.

Üreticilerimizin, üretim aşamasında meydana gelen riskleri paylaşmak, daha çok ve kaliteli ürün üretmek, ürünlerini daha iyi pazarlayabilmek ve elde edecekleri gelire hayat standartlarını yükseltebilecekleri en önemli araçlardan biri Kooperatiflerdir.

Kooperatiflerin esas amacı; yeteri derecede iktisadi güce sahip olmayan gerçek kişilerin meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle rasyonel bir şekilde ve ekonomik olarak karşılamak ve temin etmekten ibarettir.

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan Tarımsal Amaçlı Kooperatifler 4 grupta toplanmakta olup bunlar; Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Su Ürünleri Kooperatifleri, Sulama Kooperatifleri ve Pancar Kooperatifleridir.

İlimiz Çalışma Bölgesi dâhilinde;

1 adet Pancar Ekicileri Kooperatifi,

2 adet Su ürünleri Kooperatifi,

2 adet sulama Kooperatifi

132 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi olmak üzere toplam,

135 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif mevcuttur.

20108 Yılında 4 Adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Kurulmuştur.

10 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin tasfiyesi devam etmektedir.

Merkezi Sakarya olmak üzere faaliyet gösteren S.S.Sakarya ve Kocaeli İlleri Hayvancılık Kooperatifleri Bölge Birliğine Sakarya İline bağlı 58 Kooperatif ile Kocaeli İline bağlı 9 Kooperatif olmak üzere toplam 69 ortağı vardır.

İlimizde Kooperatifçilik hizmetlerinin istenilen başarıya ulaştırılmasını sağlamak, tespit edilen eğitim noksanlıklarını gidermek, sevk ve idarelerini yönlendirmek ve bununla ilgili Kanun, Yönetmelik ve Mevzuatları öğretmek amacıyla Tarımsal Amaçlı Kooperatiflerin Yönetim Kurullarına yönelik Eğitim Seminerleri devam etmektedir.

1.İlimizdeki Tarımsal Örgütler

Sakarya’da toplam 216 adet tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 207.748 üye mevcuttur.

S.No.	Tarımsal Örgütün Adı	Sayısı	Üye Sayısı
1	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	130	16.898
2	Su Ürünleri	2	194
3	Sulama Kooperatifi	2	37
4	Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	36.797
5	Hay. Koop. Böl. Birliği (Hay-Koop.)	1	9370
6	5200 sayılı Kanunla Kurulan Birlikler	17 adet	3.968
	Kırmızı Et Üreticileri Birliği Süs	2	32
	Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	1	52
	Sebze ve Meyve Üreticileri Birliği	2	32
	Bal Üreticileri Birliği	1	25
	Süt Üreticileri Birliği	5	3.795
	Kanathlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	3	100
7	4631 sayılı Kanuna göre kurulan Birlikler	3 Adet	1.685
	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1	877
	Arı Yetiştiricileri Birliği	1	513
	Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği	1	74
8	Yağ. Toh. Tar. Sat. Kooperatifi	2	1.540
9	Tarım Kredi Kooperatifi	42	32.166
10	Fiskobirlik	6	32.345
11	Ziraat Odası	13	72.901
Toplam		216	207.748

1.1.İlimizdeki Kooperatiflerin İlçelere Göre Dağılımı

Sakarya’da toplam 134 adet tarımsal kalkınma kooperatifi mevcut olup, bu kooperatiflerde 53.889 üye mevcuttur.

İlçe	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
Adapazarı	12	37.693 (Pancar Ekicileri Kooperatifi Dâhil edilmiştir –36.797)
Akyazı	22	3325
Arifiye	1	42
Erenler	3	395
Ferizli	11	1973
Geyve	8	928
Hendek	15	1836
Karapürçek	3	587
Karasu	13	2.083
Kaynarca	15	1.739
Kocaali	8	1.230
Pamukova	9	628
Sapanca	4	399
Serdivan	1	100
Söğütlü	7	705
Taraklı	2	226
Toplam	134	53.889

2010 Yılında Kuruluşu Gerçekleşen Kooperatifler

4 adet tarımsal kalkınma kooperatifi kurulmuştur.

1.2.İlimizdeki Tarımsal Üretici Birlikler

1.2.1. 5200 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Üretici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 12 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 3.984'dür.

Sıra No	Birliğin adı	Çalışma bölgesi	Üye sayısı
1	Sakarya İli Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	52
2	Sakarya Merkez İlçe (Adapazarı) Kırmızı Et Üret. Bir.	Adapazarı	32
3	Adapazarı Süt Üreticileri Birliği	Adapazarı	2421
4	Kaynarca İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Kaynarca	1105
5	Kaynarca İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Kaynarca	16
6	Taraklı İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Taraklı	16
7	Söğütlü İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Söğütlü	253
8	Ferizli İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Ferizli	16
9	Taraklı İlçesi Sebze Üreticileri Birliği	Taraklı	16
10	Karasu İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Karasu	16
11	Kaynarca İlçesi Bal Üreticileri Birliği	Kaynarca	25
12	Pamukova İlçesi Meyve Üreticileri Birliği	Pamukova	16
Toplam			3984

1.2.5996 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Yetiştirici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 3 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 1.611'dir.

Sıra no	Birliğin adı	Çalışma bölgesi	Üye sayısı
1	Sakarya İli Holstein Irkı Damızlık Sığır Yet. Birliği	Sakarya	877
2	Sakarya İli Arı Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	513
3	Sakarya İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	76
Toplam			1.687

2.Bakanlığımızın Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Uyguladığı Projeler

2.1.Genel Bütçe Kaynaklı Tip Projeler

Uygulamada Olan Ortaklar Mülkiyetinde Tip Projeler

- 300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (30 Ailex 10 Baş)
- 300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (50 Ailex 6 Baş/Aile)
- 240 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (40 Ailex 6 Baş/Aile)
- 180 Baş'lık Damızlık Sığır yetiştiriciliği (30 Ailex6 Baş/Aile)
- 2500 Baş'lık Damızlık Koyun Yetiştiriciliği(50Ailex50Baş/Aile)
- 1000 Baş'lık Besi Sığırıcılığı (50 Ailex10 Baş/Ailex2 devre)
- 1000 Kovanlık Arıcılık (50 Ailex20 Kovan/Aile)
- 25.000 m2 Seracılık (50Ailex 500m2/Aile)
- 4.000 Torba Kültür Mantarcılığı (20 Ailex200 Torba/Aile)

Uygulamada Olan Diğer Tip Projeler

- Zeytinyağı Fabrikası(20 ton/gün kapasiteli)
- Zeytin Salamura(100 Ton /yıl kapasiteli)
- Soğuk Hava Deposu(1.000 ve 2.000 ton/yıl kapasiteli)
- Çeltik İşleme Tesisi(15 ton/gün kapasiteli)
- Mandıra(5 ve 10 ton/gün kapasiteli)
- Halıcılık(16 adet çeşitli tip ve kapasitede)

Yeni Uygulanacak Projeler

- Ortaklar Mülkiyetinde Yem Bitkisi Üretimi,
- Optik Renk-Çap Meyve Paketleme Tesisi Projesi,
- Entegre Mısır Kurutma Tesisi Projesi,

Kredi Vadeleri

Kooperatife Yapılan Kredi Desteklerinin Vadesi Projenin Özelliklerine Göre

“Tarımsal Amaçlı Kooperatiflere Kullandırılacak Kredilere İlişkin Yönetmeliğe” göre belirlenmiş olup Sabit Yatırım için kullandırılan kredilerde vade;
Ortaklar Mülkiyetinde Projelerde 7 yıl,
Diğer Projelerde 12 yıl dır.

Kredilerin geri ödemesi ise;

1. yılı ödemesiz
  2. yılı faiz ödemeli
- Diğer yıllar ise faiz+ eşit taksit ödemeli

İşletme Sermayesi için tahsis edilen kredilerde ise vade 3 yıl olup, geri ödemeler ise;

- 1.yıl faiz ödemeli
2. ve 3.yıllarda faiz + eşit taksit

Kredi Faiz Oranları

Kooperatiflere Sabit Yatırım ve İşletme Sermayesi için tahsis edilen kredilerde; T.C Ziraat Bankası A.Ş. nin küçük ve orta ölçekli tarımsal işletme tanımına giren üreticilere uyguladığı faizin $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{4}$ ' ü oranında Bakanlıkça belirlenen faiz oranı uygulanmakta olup 2009 yılı faiz oranı%5 dir.

Ortaklar Mülkiyetinde Projelerin 2010 yılı ahır ve inşaat kredisi;

Yeni ahırlarda;

- Besi Sığırcılığı (50x10x2 devre) için 8.000-TL,
- Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (50x6) için 13.000-TL,
- Merkezi Sağım Üniteli Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (30x10) 26.000 -TL

Yeni ağıllarda;

Damızlık Koyun Yetiştiriciliği (50x50) 8.000-TL olmak üzere kredi verilecek kalan kısım öz kaynaktan karşılanacaktır.

Tadilatlı ahır ve ağıl inşaatlarında (30x10 hariç) ise 3.500,00 -TL tadilat kredisi verilmektedir.

2.2. Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi

Bakanlığımız ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun bağlı olduğu Devlet Bakanlığı arasında 16 Ağustos 2003 tarihinde 5 yıl süreli işbirliği protokolü imzalanarak “**Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP)**” uygulamaya konulmuştur.

Projenin Amacı;

3294 Sayılı yasa Kapsamındaki ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin gelir seviyesini yükseltmek,

- İstihdamı artırmak,
- Tarımsal ürünleri mahallinde değerlendirmek ve pazarlamak,
- Köyden kente göçü önlemek.

Vade ve Faiz Oranları;

Proje Kapsamında Kullandırılan kredilerde ilk iki yılı ödemesiz, 6 yılı eşit taksit ödemeli ve faizsiz olarak toplam 8 yılda geri ödenir.

KASDP çeşitleri;

- Ortaklar Mülkiyetinde Süt Sığırcılığı (30-120 Ailex 4 Baş) Projesi
Bu projede kapasite 30-120 arasında değişebilmektedir.
- Ortaklar Mülkiyetinde Damızlık Koyun(50 Ailex25 baş) Yetiştiriciliği

Kredi Miktarları Ödeme Tutarları;

Yeni ahır ve ağıl inşaatları için 8.000,00-TL

Tadilatlı ahır ve ağıl inşaatlarında ise 3.500,00-YTL tadilat kredisi verilmektedir.

2.3.Projeli Kooperatiflerde Özet Bilgiler

Sakarya İlinde projelerden yararlanan üye sayısı, toplam 2941 dir. Projelerden yararlanan üyelere toplam 4774 Holstein ırkı süt hayvanı ve 1190 adet besi hayvanı olmak üzere toplam 5.964 hayvan dağıtılmıştır.

3.Sakarya Da Kooperatif Bazında Proje Çalışmaları

3.1. 2010 Yılı Yatırım Programından çıkan Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Sıra No	Kooperatif Adı İlçe-Köy (Tar.Kalk. Koop.)	Proje Konusu Kapasitesi	Tahsis Türü
1	Akyazı-Taşyatak	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (50 Aile x d baş) Süt Sığ.Prj.	KASDP
2	Ferizli-Kusca	Ortaklar Mülkiyetinde 144 Başlık (36 Aile x 4 baş) Süt Sığ.Prj.	KASDP
3	Kocaali-Açmabaşı	Ortaklar Mülkiyetinde 212 Başlık (53 Aile x 4 baş) Süt Sığ.Prj.	KASDP

2. 2006-2009 Yıllarında Proje Uygulayan Kooperatifler

Sakarya da 2006 yılında 2 kooperatife, 2007 yılında 2 kooperatife, 2008 yılında ise 5 adet kooperatife proje uygulanmıştır, 2009 yılında ise 4 adet kooperatif projesi uygulanmaya başlanmıştır.

Sıra No	Kooperatif Adı (Tar. Kalk. Koop.)	Uygulama Yılı	Uyguladığı Proje Konusu ve Mevcut Durumu
1	Ferizli - Değirmencik	2006	KASDP 200 Başlık (100 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
2	Karasu-Limandere	2006	KASDP 198 Başlık (99 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
3	Ferizli-Gölkent	2007	KASDP 166 Başlık (83 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
4	Kaynarca-Turnalı	2007	KASDP 200 Başlık (100 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
5	Kaynarca-Yeşilova	2008	30.000 YTL Kooperatif Sözleşmesi yapıldı.Para Kullandırıldı (Transfer Programından İşletme Sermayesi kullandı)
6	Döğdüren Salmanlı- Merkez	2008	Genel bütçe kapsamında Ortaklar Mülkiyetinde 200 başlık (50x4) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
7	Söğütlü-Levent	2008	KASDP 122 Başlık (61 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
8	Söğütlü-Akçakamış	2008	KASDP 170 Başlık (85 Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
9	Kaynarca-Büyükyanık	2008	KASDP 232Başlık (116Aile x 2 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
10	Kaynarca-Karaçalı	2009	30.000 YTL Kooperatif Sözleşmesi yapıldı. Paranın bir kısmı kullandırıldı (Transfer Programından İşletme Sermayesi)
11	Hendek-Hallaç Aşağıçalıca	2009	KASDP 176 Başlık (44 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı
12	Karasu-Limandere	2009	KASDP 340 Başlık (85 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
13	Söğütlü-Fındıklı	2009	KASDP 120 Başlık (30 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı
14	Kaynarca-Yeşilova	2009	KASDP 120 Başlık (30 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı (Tamamlandı)
15	Akyazı-Taşyatak	2010	KASDP 124 Başlık (31 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı
16	Ferizli-Kusca	2010	KASDP 144 Başlık (36Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı
17	Kaynarca-Yeşilova	2009	KASDP 120 Başlık (30 Aile x 4 Baş) Süt Sığırcılığı

3.3. 1994-2009 Yılları Arasında Proje Uygulayan Kooperatifler

Sıra No	Koop.Adı (S.S Tar.Kalk.Koop.)	Uyguladığı Proje	Uyg. Yılı	Üye Sayısı	Dağıtılan hayvan sayısı
1	Merkez Tavuklar Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığ.	1994	100	200
2	Merkez Alandüzü Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1995	100	200
3	Akyazı Yağcılar Köyü	Ort. Mülk.400 Başlık (20Ailex10Baş/2 devre) Besi Sığırçılığı	1995	20	400
4	Kaynarca –Kulaklı-Kayacık Köyleri	Ort. Mülk.1000 Başlık (50Ailex10Baş/2 devre) Besi Sığırçılığı	1995	41	820
5	Ferizli-Gölkent Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1996	100	200
6	Karasu-İhsaniye ve Çevre Köyleri	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1996	100	200
7	Merkez-Kazımpaşa Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1997	100	200
8	Merkez- Kavaklıorman Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1997	100	200
9	Geyve-Akdoğan-Çine-Günhoşlar ve Çevre Köyleri	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	1997	100	200
10	Taraklı-Duman-Akçapınar-Hacialiler-Pirler-Çamtepe ky.	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2000	100	200
11	Hendek-Çamlıca Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2000	100	200
12	KarKarasu-Kaonacık-Hürriyet-Gölköprü ky.leri	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığ.	2002	100	200
13	Akyazı Dokurcun Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (50 Aile x4 Baş) Dam. Sığ. Yet.	2002	50	200
14	Kaynarca-Karaçalı Köyü	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığ.	2003	100	200
15	Hendek-KırktepeKöyü	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2003	100	200
16	Hendek-Dereköy	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2004	100	200
17	Kocaali-Çukurköy	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2004	75	150
18	Karasu-Kızılıçık Köyü	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2004	97	194
19	Kocaali-Kestanepınar Köyü	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2004	100	200
20	Kaynarca –Kulaklı-Kayacık Köyleri(2.Proje)	Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2004	100	200
21	Kocaali-Koğukpelit Köyü	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2005	100	200
22	Karasu-Konacık-Hürriyet-Gölköprü Köyler (2.Proje)	KASDP Ort. Mülk.100 Başlık (50 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2005	50	100
23	Kaynarca-Yeşilova Köyü	KASDP Ort. Mülk.200 Başlık (100 Aile x2 Baş) Süt Sığırçılığı	2005	100	200
24	Merkez-Alandüzü Köyü(2.Proje)	Ort. Mülk.300 Başlık (50 Aile x6 Baş) Süt Sığırçılığı	2005	50	300
25	Karasu Limandere Köyü	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 198 Başlık (99X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2006	100	198
26	Ferizli Değirmencik Köyü	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (100X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2006	100	200
27	Ferizli-Gölkent	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 166 Başlık (83X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2007	83	166
28	Kaynarca-Turnalı	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (100X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2007	100	200
29	Merkez-Döğdüren Salmanlı	Genel bütçe 200 başlık (50 x4) damızlık sığır yetiştiriciliği	2008	50	300
30	Söğütlü-İvent	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 122 Başlık (61X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2008	61	122
31	Söğütlü-Akçakamış	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 240 Başlık (120X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2008	85	170
32	Kaynarca-Büyükyanık	KASDP ortaklar Mülkiyetinde 232 Başlık (116X2 Baş) Süt Sığırçılığı	2008	114	228
33	Hendek-Hallaç Aşağıçalıca	KASDP 192 Başlık (48 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2009	44	176
34	Kaynarca-Yeşilova(2.proje)	KASDP 120 Başlık (30 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2009	30	120
35	Karasu-Limandere(2.proje)	KASDP 340Başlık (85 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2009	85	340
36	Ferizli-Kusca	KASDP 144 Başlık (36 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2010	36	-
37	Kocaali-Açmabaşı	KASDP 144 Başlık (53 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2010	53	-
38	Akyazı-Taşyatak	KASDP 124 Başlık (31 Aile x 4 Baş) Süt Sığırçılığı	2010	31	-
Toplam				3055	7784

3.4. Proje Uygulayan Kooperatiflerde Tarımsal Gelişme Durumu

Sıra No	Kooperatifin Adı	Uyguladığı Proje	Yem bitkileri						Hayvansal üretim bilgileri	
			Proje öncesi			Proje sonrası			Proje öncesi (baş)	Proje sonrası (baş)
			Yem bitkileri		Silaj yapımı	Yem bitkileri		Silaj yapımı		
			Ekim alanı(da)	Miktar (ton)	Miktarı (ton)	Ekim alanı(da)	Miktar 1 (ton)	Miktarı (ton)		
1	Kaynarca-Karaçalı	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	500	250	-	670	300	480	350	550
2	Karasu-Konacık	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	640	195	-	745	220	420	950	1.250
3	Kaynarca-Kulaklı Kayacık	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	2.000	600	-	2.150	700	512	900	1.300
4	Hendek-Dereköy	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	300	60	-	799	849	652	500	725
5	Hendek-Kırktepe	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	100	70	-	944	387	321	300	650
6	Kocaali-Kestanepınarı	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	600	200	-	1.200	420	300	390	445
7	Kocaali-Çukurköy	(75 AileX2Baş) Süt Sığ.	350	130	75	700	250	250	170	320
8	Karasu- Kızılcık	(97AileX2Baş) Süt Sığ.	200	120	-	750	500	200	533	739
9	Kaynarca-Yeşilova	(100AileX2Baş) Süt Sığ.	1.000	535	3.600	1.250	650	4.250	400	700
10	Merkez-Alandüzü	(50AileX6Baş) Dam. Sığ.	6.000	4.600	2.000	6.000	4.600	2.000	600	1.200
11	Kocaali-Koğukpelit	(100AileX2Baş) Süt Sığ.	600	400	-	1.600	560	600	400	600
12	Karasu Limandere Köyü	(100 Aile X2 Baş) Süt Sığ.	500	300	1500	500	300	1500	500	700
13	Ferizli Değirmencik Köyü	(100 Aile X2 Baş) Süt Sığ.	1700	1020	750	1700	1020	1000	300	500
14	Kaynarca-Turnalı	(100 Aile X2 Baş) Süt Sığ	3800	6600	4800	4500	8500	6000	250	450
15	Ferizli-Gölkent	(83 Aile X2 Baş) Süt Sığ	1500	1750	350	2000	2500	1000	250	450
16	Kaynarca-B.Yanık Köyü	(114 Aile X2 Baş) Süt Sığ	5550	800	4000					
17	Merkez –Salmanlı	(50 Aile X4 Baş) Süt Sığ	3850	10000	500	4500	14000	1000	350	600
18	Söğütlü-Akçakamış	(85 Aile X2 Baş) Süt Sığ	1100	5000	3500					
19	Söğütlü-Levent	(61 Aile X2 Baş) Süt Sığ	1000	4500	3000	1500	5000	3500	200	350
20	Hendek-Hallaç	(93 Aile X4 Baş) Süt Sığ	2350	13000	7.700				950	
21	Karasu-Taşlıgeçit	(50 Aile X4 Baş) Süt Sığ	2500	12000	8000				200	
22	Kaynarca-Yeşilova	(30 Aile X2 Baş) Süt Sığ	1250	650	4250				700	
TOPLAM			37.390	62780	44.025	31.508	41.256	12.500	8.993	11.529

3.5.Damızlık Süt Sığırı Projesi Uygulamış Ve Halen Projesi Devam Eden Kooperatiflerin Hâlihazır Durumu

S.N	İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	TOPLANAN SÜT MİKTARI (TON)			
				Proje Öncesi (Ton/yıl)	Proje Sonrası (Ton/gün)	Proje Sonrası (Ton/yıl)	(+) Fark (Ton/Yıl)
1	Merkez	Alandüzü	345	913	4,5	1.642	729
2	Hendek	Dereköy	181	876	3	1.095	219
3	“	Kırktepe	240	300	2,5	913	613
4	Karasu	Konacık	214	200	2	730	530
5	“	Kızılıcık	218	300	2	730	430
6	“	Limandere	263	7	12	363	173
7	Kaynarca	Karaçalı	181	621	3	1.095	474
8	“	Kulaklı	142	647	4	1.460	813
9	“	Yeşilova	156	493	3	1.095	602
10	Kocaaali	Çukurköy	135	292	2	730	438
11	“	Kestanepınarı	167	250	2	730	480
12	“	Koğukpelit	157	338	2,4	876	538
13	Ferizli	Gölkent	220	300	2,5	915	615
14	Kaynarca	Turnalı	160	300	2,5	600	300
15	Ferizli	Değirmencik	435	300	2	600	300
16	Kaynarca	B.yanık	284	750	2,5		
17	Merkez	Salmanlı	79	600	2	900	300
18	Söğütlü	Akçakamış	234	650	2,1	850	200
19	Söğütlü	Levent	171	690	2,3	875	185
20	Hendek	Hallaç	114	900	3		
21	Karasu	Taşlıgeçit	62	900	3		
22	Kaynarca	Yeşilova	146	900	3		
		Toplam	4304	11627	67,3	16199	7939

4.Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programının Kapsamı Ve Uygulanan Proje Konuları

1-Tarıma Dayalı Yatırımlar (TEBLİĞ NO: Tebliğ No : 2009/47)

Bu Tebliğin amacı; Doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Ekonomik yatırımları destekleme programı kapsamında;

- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırım tesislerinin yapımı,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar,

ç) Alternatif enerji kaynakları kullanan seraların yapımına yönelik yatırımlar yer almaktadır.

2-Makina-Ekipman Alımları (TEBLİĞ NO: 2009/34)

Bu Tebliğin amacı; tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin çiftçi tarafından kullanımını yaygınlaştırarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan çiftçilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirmek için makine ve ekipman alımının desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Programın yatırım konuları;

Anıza direkt ekim makinesi alımları, Arıcılık makine ve ekipmanı alımları, Balya makinesi alımları, Basınçlı sulama sistemi alımları, Canlı balık nakil tankı alımları, Çayır biçme makinesi alımları, f) Çeltik fide dikim makinesi alımları, El traktörü alımları, File sistemi kurulması, Güneş kolektörü alımları, Hububat harman makinesi alımları, Lazerli tesviye aleti alımları, Mısır hasat tablası alımları, Mibzer alımları, Motorlu tırpan alımları, Pamuk toplama makinesi alımları, Pancar söküm makinesi alımları, Patates söküm makinesi alımları, Pülverizatör alımları, Rüzgar makinesi alımları, Sap parçalama makinesi alımları, Sap toplamalı saman makinesi alımları, Silaj makinesi alımları, Soğuk hava tesisatlı taşıma aracı alımları, Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı alımları, Tambur filtre alımları, Taş toplama makinesi alımları, Toprak frezesi alımları, Yem hazırlama makinesi alımları, Zeytin hasat makinesi alımları.

4.1.Sakarya'da Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi (Tarıma Dayalı Yatırımlar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi (KKYDP) kapsamında uygulanan projelerde %50 hibe desteği uygulanmaktadır.

Ekonomik yatırım konulu projelerde 2007 yılında 21 proje bakanlıkça kabul edilmiş olup bunlardan 15 adedi ile Müdürlüğümüz hibe sözleşmesi imzalayarak Bakanlığa göndermiştir. Bu projelerden 2 adedinin hibe sözleşmesi Bakanlıkça onaylanmamış, 13 adedinin hibe sözleşmesi onaylanmıştır. Bu projelerden 11 adedi gerçekleştirilmiş, 2 adet proje ise tamamlanamamıştır.

Gerçekleştirilen proje konuları;

Süt İşleme Tesisi Projesi, Soğuk Hava Deposu Projesi, Fındık Depolama Projesi, Mısır Kurutma, Eleme ve Depolama Projeleri, Lazerli Fındık Ayıklama Makinesi alımı ve Sebze ve Meyve Tasnif ve Paketleme Projeleridir.

. 1.etap projeler kapsamında 1 adet proje uygulaması gerçekleştirilmiş **175.000,00-YTL** hibe desteği ödenmiştir.

2. Etap projelerde ilimizde proje başvurusu yapılmamıştır.

3.Etap projelerde 11 adet proje uygulaması gerçekleştirilmiş olup bu projeler için toplam 1.880.651-YTL hibe desteği ödenmiştir.

4.Etap konulu projelere toplam 21 başvuru yapılmış, 16 adet proje doyası İl Müdürlüğümüzce uygun bulunup değerlendirme sonuçları bakanlığımıza iletilmiştir. Bakanlığımızca 7 adet asil 9 adet yedek proje tahsisi yapılmıştır. 5 adet proje sahibi yatırımcı firma ile hibe sözleşmesi imzalanmış ve uygulaması gerçekleştirilmiştir. 4.etap projelere toplam 1.243.976,44-TL hibe kaynak kullanılmıştır.

2009 yılı 5.Etap ekonomik yatırım konulu projelere toplam 19 adet başvurusu yapılmış değerlendirme sonuçları bakanlığımıza iletilmiştir. Bakanlığımız tarafından 10 adet proje onaylanmış olup 9 adet proje ile sözleşme imzalanmıştır. Uygulaması gerçekleştirilen 9 adet projede toplam 2.227.770,45-TL. Hibe kullanılmıştır.

Toplam olarak ilimizde proje uygulanan 1–3–4–5 ETAPLARDA 26 adet proje uygulaması yapılmış ve toplamda 5.527.397,88 TL hibe desteği ödemesi yapılmıştır.

ETAP	ADET	ÖDENENHİBETUTARI
1.Etap Yatırımlarda :	1	175.000,00- TL.
2.Etap Yatırımlarda :	0	0,00- TL.
3.Etap Yatırımlarda :	11	1.880.651,00- TL.
4.Etap Yatırımlarda :	5	1.243.976,44- TL.
5.Etap Yatırımlarda:	9	2.227.770,45-TL.
TOPLAM	26	5.527.397,88 TL

Sakarya'da Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi

Makina Ekipman Alımları

İlimizde 2007 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 70 başvuru alınmış olup, bunların 50'si bakanlığımızca kabul edilmiştir. Kabul edilenlerin 45 adedi balya-silaj makinası, 5 adedi ise basınçlı sulama sistemi projeleridir. Bunlardan 47 Projenin tespit ve teslim işlemleri tamamlanarak toplam 899.040,16-YTL para ödenmiştir. Geriye kalan 2 yatırımcı hibe sözleşmesi imzaladığı halde mal alımına geçmemiş, 1 yatırımcı ise hibe sözleşmesi imzalamamıştır.

İlimizde 2008 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 174 başvuru alınmış olup, bunlardan 125 makine ve ekipman için toplam 750.726,06-YTL hibe desteği yapılmıştır. Yapılan desteklemelerde Sakaryanın öncelikleri dikkate alınmıştır.

2008 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında Hibe Desteği Yapılan Makina Ekipman Listesi		
Makina Adı	Makina Sayısı	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
Bahçe el traktörü	38	158.781,46
Balya makinası	9	178.480,00
Basınçlı sulama sistemi	13	132.271,50
Mısır hasat tablası	3	67.500,00
Pülverizatör	38	133.736,00
Sıkmalı çayır biçme makinası	1	1.325,00
Silaj makinası	20	60.357,10
Süt sağım ünitesi ve soğutma tankları	3	18.275,00
TOPLAM	125	750.726,06

2008 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında, Sakarya’da Toplam 125 Başvuru Sahibine Makine Ekipman Desteği Sağlanmıştır.

Bahçe El Traktörü (38)

Silaj Makinası (20)

Balya Makinası (9)

Çayır Biçme Mak. (1)

Mısır Hasat Tablası (3)

Pülverizatör (38)

Basınçlı Sulama Sistemi Projesi (13)

İlimizde 2009 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 508 başvuru alınmış olup, bunlardan 492 makine ve ekipman için toplam 1.703.645-YTL hibe desteği yapılmıştır. Yapılan desteklemelerde

Sakaryanın öncelikleri dikkate alınmıştır.

2009 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında Hibe Desteği Yapılan Makina Ekipman Listesi		
Makina Adı	Makina Sayısı	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
Bahçe el traktörü	221	871.725
Basıncılı sulama sistemi	4	23.744
Pülverizatör	148	524.865
Çayır biçme makinası	31	28.817
Silaj makinası	76	228.460
Süt sağım ünitesi ve soğutma tankları	12	26.034
TOPLAM	492	1.703.645

2009 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında, Sakarya’da Toplam 492 Başvuru Sahibine Makine Ekipman Desteği Sağlanmıştır.

İlimizde 2010 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 2546 başvuru alınmış olup, bunlardan 408 makine ve ekipman için toplam 1.119.470-TL hibe desteği yapılmıştır. Yapılan desteklemelerde Sakaryanın öncelikleri dikkate alınmıştır.

2009 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında Hibe Desteği Yapılan Makina Ekipman Listesi		
Makina Adı	Makina Sayısı	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
Bahçe el traktörü	92	332.317
Damlama sulama sistemi	4	25.793
Yağmurlama sulama sistemi	4	15.858
Pülverizatör	98	186.808
Çayır biçme makinası	53	52.888
Silaj makinası	25	82.381
Süt sağım ünitesi ve soğutma tankları	59	105.467
Yem Hazırlama Araçları	19	69.827
Mibzer	51	248.131
TOPLAM	408	1.119.470

2010 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında, Sakarya’da Toplam 408 Başvuru Sahibine Makine Ekipman Desteği Sağlanmıştır.

5.Tarım Sigortası (Tarsim) Uygulamaları

Tarım Sigortaları 14.06.2005 tarih ve 5363 Sayılı Kanunu kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, tazminat ödemelerini yapılması tarım sigortalarının geliştirilmesi yaygınlaştırılması ve diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla tarım sigortaları havuzu kurulmuştur.

Teminat Kapsamında Olan Riskler (Tehlikler)

Havuz tarafından teminat altına alınacak ürünler ve riskler

MADDE 1 – (1) Bitkisel ürünler için dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını ek riskleri paket halinde; ayrıca, açık alanda yetiştirilen meyveler için yukarıda belirtilen risklere ilave olarak, isteğe bağlı olmak üzere, don riski; (ÇİÇEKLEME EVRESİ DÂHİL) ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilerin; mevcut arazi ve ürün bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

2) Seralar için dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, taşıt çarpması, kar ve dolu ağırlığı ile sel ve su baskını ek riskleri paket halinde; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş, Örtü Altı Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilerin; mevcut arazi, sera ve ürün bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

3) Kapalı sistemde üretim yapan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları ile Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş, soy kütüğü, önsoy kütüğü ve Hayvan Kayıt Sistemine (Türkvet) kayıtlı olan süt ve erkek besi sığırları için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; mevcut tesis, işletme ve süt ve erkek besi sığırlarına ait yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

(4) Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünleri için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş, Su Ürünleri Kayıt Sistemine kayıtlı işletmelerin; mevcut işletme ve su ürünleri yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

(5) Risk incelemesi sonucunda, Havuz tarafından sigortalanması uygun görülmeyen ürün ve riskler sigorta edilmez.

(6) Havuz tarafından sigorta edilmeyen ürünler ve riskler ile; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatlarla kapsam dışı bırakılmış haller ve kayıplar, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 17 nci maddesindeki uygulama yılında yer alan riskler arasında sayılmaz.

Prim desteği

MADDE 2 – (1) Bu Karar kapsamında belirlenen riskler için 2011 yılında, sigorta priminin % 50'si oranında prim desteği, Tarım Sigortaları Havuzuna bütçenin ilgili tertibinden aktararak karşılanır.

2-Ayrıca, çiçekleme evresinin don riski kapsamına alınması, risk maliyetindeki artışlar ve çiftçinin ödeyeceği prim de dikkate alınarak, verilen prim desteğine ilave olarak sadece don riski primine 1/3 oranında ek prim desteği, Tarım Sigortaları Havuzuna bütçenin ilgili tertibinden aktararak karşılanır.

5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında uygulama yılında yer alan ürünler ve riskler için tarım sigortası yaptırmamış üreticiler 2090 Sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere yapılacak yardımlardan yararlanamaz.

Hasarlıhbarları. Kümes Hayvanları Sigortalarında en geç 24 saat içinde Tarsim'e yapılır.

6. 4081 Sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Mahalle, Köy Muhtarlıkları ile Belediye Başkanlıklarına ve Kaymakamlıklara (İlçe Müdürlüğü) Koruma Meclisleri ile Murakabe Kurullarının oluşturulması ve bu kurullara işlerlik kazandırılması hususunda talimat verilmiştir. Çiftçilerin Tarımsal Varlıklarının korunmasının sağlanması ve şikâyetlerin öncelikle buralarda çözüme kavuşturulması konusunda uyarılmışlardır.

7. İl Özel İdaresi Destekli Uygulanan Projeler

7.1.Sertifikalı Tohumluk Projesi

Sakarya da Mahsul Fiyatına Buğday Tohumluğu Temini Projesi Kapsamında 2009 Yılında Merkez ile birlikte toplam 9 ilçede 172,15 ton buğday tohumluğu dağıtılmıştır.

2010 Yılı Mahsul Fiyatına Buğday Tohumluğu Dağıtım Cetveli

Mahsul Fiyatına Tohumluk Temin Projesi çerçevesinde Aşağıdaki cetvelle göre 135,9 ton buğday tohumlukları Sakarya Tarımsal Araştırma Müdürlüğünden teslim alınarak dağıtılmıştır.

S. NO	İLÇE ADI	BUĞDAY ÇEŞİDİ						TOPLAM (TON)
		TAHİR OVA (TON)	MOMT CHİLL (TON)	PAMUK OVA (TON)	HANLI (TON)	BEŞ KÖPRÜ (TON)	BEZOS TAJA (TON)	
1	ADAPAZARI	20	20	-	1,3	1,1	0.1	42,5
2	KAYNARCA	25	20	-	-	-	-	45
3	FERİZLİ	-	-	-	-	8	-	8
4	TARAKLI	-	-	-	10,9	-	-	10,9
5	GEYVE	-	-	-	10	-	-	10
6	PAMUKOVA	-	0,65	-	-	5	-	5,65
7	SÖĞÜTLÜ	0,35	-	5	-	-	-	5,35
8	K.PÜRÇEK	1,5	-	2	-	-	-	3,5
9	SERDİVAN	4	1	-	-	-	-	5
	TOPLAM	50,85	41,65	7	22,2	14,1	0.1	135,9

Proje 81,365 TL çiftçi, katkısı,70.000 Özel İdare kaynaklı olmak üzere toplam 151.365 TL ile uygulanmıştır.

8.Gübre Bayileri Denetimi

2009 yılında yerinde yapılan denetimlerde aşağıdaki hususlarda gerekli kontrol yapılarak ilgililer uyarılmıştır;

- ✓ Kimyevi gübre depolarının havalandırılması,
- ✓ Gübre torbalarının arasındaki mesafenin ayarlanması,
- ✓ Torbaların rutubetten korunması için ızgaraların üzerlerine istiflenmesi,
- ✓ Bayilerin satmakta olduğu gübrelerin Lisans ve Tescil Belgelerinin izin tarihlerinin kontrol edilmesi,
- ✓ Gübre depolarında yangın söndürme tüplerinin bulundurulması,
- ✓ Depoların yakınlarında yanıcı ve patlayıcı madde imalatının olup olmadığının kontrol edilmesi,
- ✓ Yangın güvenliği için uyarıcı levhaların bulundurulması,

Bu çerçevede 7 Adet Kimyevi Gübre numune alınarak analizleri yaptırılmıştır.

8.1.Sakarya da Kimyevi Gübre Bayilerinin İlçelere Göre Dağılımı

İlimizde 132 adet gübre bayisi bulunmaktadır.

İLÇE ADI	Adap.	Erenler	Akyazı	Hendek	Ferizli	Geyve	Karasu	Kaynarca	Kocaali	Karapürçek	Sapanca	Pamuk Ova	Taraklı	Söğütlü	Serdivan	Arifiye	TOPLAM
BAYİ SAYISI																	132

8.2. Kimyevi Gübre Bayilerinin Üreticilere Ve Dağıtıcılara Göre Dağılımı

İLÇE ADI	TEDARİKÇİ FİRMALARIN BAYİİ SAYILARI																				
	İGSAŞ	GÜBRETAŞ	TÜGSAŞ	BAGFAŞ	TOROS	EGE GÜBRE	PANKOOP	TKK MRK. BRL.	TRAKYA YAĞ. T.	NEO CHIMSA	AS ATILIM	DR.TARSA	HS TARIM	NİGPAŞ	AKTARLAR	ATSANLAR	KORUMA TARIM	OSTOLGUN	ERTUĞRULLAR	KA-YA TARIM HAYV. LTD.ŞTİ	DOĞ -AL GÜBRE
Merkez	6	12	2	3	2	1	1	6	1	2	1	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akyazı	1	5	-	-	1	2	1	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Hendek	1	8	2	1	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ferizli	1	7	1	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geyve	2	7	1	2	1	-	1	4	-	1	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-
Karasu	2	8	1	2	2	1	-	5	-	-	1	-	-	-	2	1	-	1	-	1	-
Karapürçek	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kocaali	1	10	2	1	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Sapanca	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pamukova	1	2	-	-	2	-	1	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Taraklı	1	2	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Söğütü	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kaynarca	2	4	1	2	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
TOPLAM	18	67	9	12	11	5	6	42	2	5	3	9	2	2	5	1	1	1	1	3	2

8.3.Sakarya İli 2010 Yılı Toplam Gübre Tüketim Cetveli (Kg)

AYLAR	%21 A.S.	%26 A.N	%33 A.N	%46 ÜRE	% 42-44 TSP	% 18-46 DAP	20.20.0 Komp.	15.15.15 Komp.	20.20. %1'Zn	15.15. 15. %1'Zn	25.5.0 Komp.	%50' K2O Pot. sulfat	12.30. 12 Komp.	13.0. 46 Pot. Nitr	NSP % 16- 18	13-24- 12 Komp.	TOPLAM
OCAK	147800	689600	507950	1122200	110350	98300	2316800	229100	0	1250	0	300	0	300	0	3750	5227700
ŞUBAT	432750	1368435	1020803	2122750	87800	144100	3469350	1254650	350	27650	2600	1250	8350	225	2400	26450	9969913
MART	921850	3320050	2726950	2594800	115650	136550	4162550	1358050	21700	33700	17400	13800	0	2300	0	25900	15.451.250
NİSAN	535075	2291200	1633900	2138350	32050	64600	3384500	559850	0	13850	0	4100	0	750	0	42800	10.701.025
MAYIS	563125	1152550	1076700	2626150	38600	59100	4083550	420750	0	4000	0	125	0	5550	0	45500	10.075.700
HAZİRAN	288750	697300	616400	2647200	21300	22950	1161450	154650	276850	6150	0	500	0	252	0	4900	5898652
TEMMUZ	278900	193250	369800	1683650	1200	13650	1329850	110155	0	3700	0	1500	0	6100	0	5200	3996955
AĞUSTOS	112650	142050	103715	572250	6150	6500	396855	129600	1000	2450	0	0	0	5625	0	2400	1481245
EYLÜL	144200	134350	144250	251450	21600	6950	504850	135000	7500	20150	0	0	0	2275	0	8550	1381125
EKİM	133850	81200	149750	339050	34050	17550	1111100	183700	7000	11650	0	200	0	175	0	136400	2205675
KASIM	71200	115000	266700	267400	222650	122100	1215250	238900	14250	17650	0	2500	0	75	0	37250	2590925
ARALIK	93390	167950	276300	566400	195650	142150	1222605	385150	1000	2050	0	11600	0	100	0	22000	3086345
TOPLAM	3723540	10.352.935	8893218	16.931.650	887050	834500	24.358.710	5159555	329650	144250	20000	35875	8350	23727	2400	361100	72.066.509

8.4.Kimyevi Gübre İthalatı

İthalatı gerçekleştirecek Firmadan istenen belgeler.

- ✓ İthal edilecek madde ile ilgili analiz sertifikası (aslı ve ya firmaca onaylı sureti)
- ✓ İthal edilecek madde ile ilgili porforma fatura (aslı ve ya firmaca onaylı sureti)
- ✓ Dilekçe ve dilekçede;
- ✓ Menşei (ithal edilecek madde)
- ✓ Kullanma amacı (hammadde, sanayi, tarım)
- ✓ İthal edilecek madde miktarı (proformada belirtilmişse tolerans sınırları)
- ✓ İsim, kaşe, imza.

Bu belgeler tamam ise Uygunluk Belgesi verilir.

İthalatı gerçekleştirdikten sonra firmadan istenen belgeler.

İthalat uygunluk yazısının aslı. Fiili ithalattan sonra Tarım İl Müdürlüğü'ne Fatura, Gümrük Beyannamesi. Gümrük Makbuzu (2'şer suret onaylı) getirilecek.

İlimizde 2008 Yılında İthalat Yapan Firmaların İsmi Ve İthal Ettikleri Gübre Miktarları.

S. No	Parti Sayısı	Firma Adı	Orjini	GTİ P	Ürün Adı	Miktarı (kg)
1	3	Gizemfrit Gizem Seramik Frit ve Glamur San. ve Tic. A.Ş	Çin	31.05	MAP	70.000
GENEL TOPLAM						70.000

ÇİFTÇİ EĞİTİMİ ve YAYIM HİZMETLERİ

İl Müdürlüğümüzün asli görevi olan yayım hizmetlerinin ve yeni tarım tekniklerinin çiftçiye ulaştırılması amacı ile Eğitim ve Yayım Programları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Gübrelemenin tahlile dayalı olarak yapılmasının sağlanması ve maliyetinin azaltılması için doğru toprak örneklemesinin öğretilmesi, bodur meyvecilikte budama ve bakım işlerinin gösterilmesi, yetiştiricilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, bağda ölü kolla mücadele, damlama sulama sistemleri gibi konularda toplam 18 adet metot demonstrasyonu programa alınmış, 22 uygulama ile 324 çiftçi eğitilmiştir.

Üstünlüğü test edilmiş çeşit veya teknolojinin çiftçi şartlarında uygulamalı olarak gösterilmesine yönelik çalışmalardır. Alternatif ürün yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması için çilek, kekik ve elma yetiştiriciliği, analiz sonuçlarına göre gübreleme yapılmasının verim ve sonuçta gelire olan etkisinin gösterilmesi amacı ile 22 sonuç demonstrasyonu planlanmış olup 19 sonuç demonstrasyonu gerçekleştirilmiştir.

Metot ve sonuç demonstrasyonlarında hedeflenen verim ve verimliliği artırıcı faktörlerin sonuçlarını üreticilere göstererek uygulamanın yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla yapılan 18 tarla gününe 387 çiftçinin katılımı sağlanmıştır.

Araştırma kuruluşlarından intikal eden yeni tarım tekniklerinden çiftçileri haberdar etmek ve ilgilerini uyandırmak ve karar verme sürecini hızlandırmak amacıyla 373 çiftçi toplantısı yapılarak 5 bin 286 çiftçi bilgilendirilmiştir.

Süt sığırı yetiştiriciliği konusunda 1 kurs açılarak 55 üreticimize eğitim verilmiştir. Arı yetiştiriciliği konusunda 3 kurs açılarak 79 üreticimize eğitim verilmiştir. 2 Biçerdöver operatör yetiştirme kursu düzenlenmiş 29 kişiye Biçerdöver operatör belgesi verilmiştir.

Bakanlığımız talimatları ile il dışında düzenlenen hizmet içi eğitimlere ilgili birimlerden görevlendirme yapılarak personelin eğitimi sağlanmıştır.

Çeşitli tarımsal konularda ilçe müdürlüklerimizden ve çiftçilerden intikal eden yazılı ve görsel yayım malzemeleri talebi karşılanmış, Yerel ve ulusal basın yayın organlarında; şap hastalığı aşılama ve küpeleme, dış mekân süs bitkileri çalışmaları, hayvan hareketleri, projeli hayvan dağıtımları, mera ıslahı, doğrudan gelir desteği, bilgisayarlı erken uyarı sistemi, fidan dağıtımları, su ürünleri, mısır tarımı ve hastalıkları, dane mısır desteklemeleri, yem bitkileri, fındık, kadın çiftçiler bilgi yarışması, biçerdöver operatörü kursu, hasat kontrolleri, anız yangınları, hayvan pazarının taşınması, dünya gıda günü, süt günü, kurban bayramı hazırlıkları, toprak analizi, tarım danışmanları, gıda denetimleri, toprakların korunması, toprak kurulu toplantıları, tarım sigortaları gibi çeşitli tarımsal konularda haber ve röportajlar yayınlanmıştır.

2010 Yılı Kadın Çiftçi Faaliyetlerimiz

Kırsal Alanda Kadın Çiftçilere götürülen Eğitim Yayım Çalışmalarının sonuçlarını görmek, tarımsal konularda performanslarını değerlendirmek, kendilerine olan güven duygularını geliştirmek, birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak ve girişimcilik ruhunu aşlamak amacıyla Tarım ve Köyüşleri Bakanlığımızın emirleri doğrultusunda 8 Mart 2010 tarihinde Kadın Çiftçiler Yarışmasının 7.si düzenlenmiş olup, 14 yarışmacı katılmıştır.

Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Çalışmaları

İlimizin iklim, toprak yapısı bakımından iç ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır. Coğrafi konum itibariyle başta İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa olmak üzere anakentlere yakın olması sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat sağlanmakta; bölgemizde yazlık tatil köylerinin ve sayfiye yerlerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Ankara gibi Büyükşehir belediyelerinin park ve bahçe düzenlemelerinde ilimizde yetiştirilen dış mekan süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır. İlimizde ruhsatlandırılmış üretim; 1997 yılında 14 işletmede 65 da , 2005 yılında 152 işletmede 3.732,6 da alana, 2011 yılında 359 işletmede 5.392 dekar alana ulaşılmıştır.

İlde süs bitkileri üreticilerinin tamamını temsil eden Süs bitkileri Üreticiler Birliği kurulmuştur. İlimizde özellikle dış mekan süs bitkileri üretim alanlarının genişletilmesi, bilinçli ve planlı bir şekilde üretimin artırılması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Bu çalışmaların ışığında; İlimizde İhtisas Organize Süs Bitkileri Üretim Bölgeleri kurulması, sözleşmeli üretim modelinin yerleştirilmesi ve repikaja uygun yeni alanların belirlenmesi hedeflenmiştir.

İlimiz Merkez İlçeye bağlı Yazlık Beldesi sınırları içinde kalan 1034 dekar arazi, şehir merkezine yakınlığının getirdiği ulaşım avantajı yanında analiz sonuçları itibariyle toprak yapısı bakımından da süs bitkisi üretimine uygun olduğundan, Süs Bitkileri Üretim Bölgesi kurulması için İl Özel İdaremizce satın alınmıştır. Bu arazi profesyonel anlamda fide üreterek sözleşmeli model yetiştiricilik yaptırmayı taahhüt eden 6 adet firmaya 16 yıl süre ile kiralanmıştır. 2007 yılında kuruluşlarını tamamlayan firmalar, İl Müdürlüğümüzce eğitilen 13

çiftçimiz ile 283 dekar alanda üretim sözleşmesi imzalayarak dikimlerini yaptılar. Alternatif üretim bölgeleri için arazi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. Bu yıl başlatılan sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım alanını oluşturma çalışması projelendirme aşamasındadır.

Ancak üretimimizin yurtdışı piyasalara açılması ve ihtiyaç duyulan üretim materyallerinin ilimizden ithali yönünde gümrüğümüzün yetkilendirilmesi için gerekli olan başta laboratuvar olmak üzere altyapı ve personel eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı

Laboratuvarımız ilimiz çiftçilerine hizmet vermekle birlikte komşu illerden gelen talepleri de karşılamaktadır. Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarında 2010 yılında 1.330 adet toprak, 36 adet su olmak üzere toplam 1.366 adet numune analizi gerçekleştirilmiştir.

Analizleri sonuçlarına göre gübreleme programları hazırlanmakta ve çiftçilerin bu yönde bilinçlendirilmeleri sağlanmakta, sulama suyu analizleri yapılarak sulamaya uygunlukları belirlenmektedir. Toprakta bünye, tuzluluk, PH, kireç, organik madde, alınabilir fosfor ve potasyum, Fe, Mn, Zn, Cu, Ca, Mg. analizleri, yaprakta N, P, K, Ca, Mg, Fe, Mn, Zn, Cu. analizleri yapılmaktadır. Sulama suyunda tuzluluk, PH, kalsiyum, sodyum, potasyum, magnezyum, klor, karbonat ve bikarbonat analizleri yapılabilmektedir. Laboratuvarında halen 1 ziraat mühendisi, 1 teknisyen, 1 laborant ve 1 işçi ile hizmet verilmektedir.

Analize dayalı gübrelemeyi yaygınlaştırarak bölge üreticilerinin bilinçli ve dengeli gübre kullanımını sağlamak, bitki beslemenin gerektirdiği çalışmaları yapmak amaçlanmıştır.

Yaprak-Toprak- Su Analiz Laboratuvarı Alet Ve Ekipman Listesi, 2010

S.NO	Malzeme cinsi	S.NO	Malzeme cinsi
1.	Alevli Atomik Absorbsiyon Spektrofotometresi	11.	Elektriki Kondaktivite
2.	Analitik Terazi	12.	Çeker Ocak
3.	Elektronik Hassas Terazi	13.	Masa Üstü Santrifüj
4.	Masa Tipi PH metre	14.	Toprak Kurutma Etüvü
5.	Azot-Protein Tayin Cihazı Yakma Ünitesi	15.	Su Distile Cihazı
6.	Azot-Protein Tayin Cihazı Distilasyon Ünitesi	16.	Kül Fırını
7.	Orbital Çalkalayıcı	17.	Spektrofotometre
8.	Öğütücü	18.	Kalsimetre
9.	Hot Plate (Isıtıcı Tabla)	19.	Küçük Cam Malzeme
10.	Isıtıcılı Manyetik Karıştırıcı	20.	Kimyasallar

Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygulamakta olduğu tarımsal program ve politikalar ile uyumlu olacak şekilde; doğal varlıkların korunması, tarımsal girdilerin doğru kullanılması, tarım arazilerinin ekim ve dikime hazırlanması, meraların ıslahı, hayvancılığın geliştirilmesi için yem bitkileri ekimi, hayvan besleme, ıslah, hayvan ve bitki hastalık ve zararlılarıyla mücadele, hasat, ürün değerlendirme, pazarlama, tarım alet ve makine bakımı ve kullanımı gibi temel konularda çiftçileri bilgilendirmeye yönelik eğitim ve yayım çalışmalarında bulunmak, hizmet vermekle sorumlu olduğu çalışma alanının istatistiklerini tutmak, envanterini çıkarmak, güncellemek, Bakanlığın uygun gördüğü kurum, kuruluş ve özel sektörle yapılan protokoller çerçevesinde çalışma yapmak ve bu amaçla, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde hizmet vermekle görevli ve sorumlu olmak ve Özel sektörün girmedığı köy ve beldelerde sözleşmeli veteriner hekimler tarafından sun'ı tohumlama ve zorunlu aşılama ile Çalışma Bölgesi içinde kalmak şartıyla İl ve İlçe müdürlüğünce verilecek diğer görevleri yapmak üzere 657 sayılı devlet Memurları Kanununun 4-B maddesi hükümleri çerçevesinde İlimizde 22 Ziraat Mühendisi , 14 Veteriner Hekim ve 1 Balıkçılık Teknoloji Mühendisi ile sözleşme yapılmıştır.

Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi kapsamında İl Müdürlüğümüzce belirlenen 44 çalışma grubunun 37 sinde görevlendirilen sözleşmeli personel yukarıda bahsedilen amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermektedir.

Her türlü teknik destek verilen, hizmet içi eğitim, kurs ve seminerlere katılımları sağlanan sözleşmeli personel, görevli oldukları köylerde kendi bilgi ve becerilerinin yanına devletin imkânlarını da katarak yeni projeler oluşturmuşlar ve böylelikle üreticilerin sevgi ve beğenisini kazanmışlardır. İlimizde 22 yeni çalışma grubu oluşturulmuş olup bu yerlere 2011 yılında sözleşmeli personel atamaları beklenmektedir.

ÖNEMLİ HEDEF VE ÖNERİLER

İl Master Plan çalışmalarının öne çıkardığı hedefler doğrultusunda başlatılan projelerden henüz uygulanamayanların hızla kaynak bulunarak ele alınması gerekmektedir. Öne çıkan proje konuları şöyle özetlenebilmektedir:

Hayvancılıkta çok küçülmüş işletme ölçeği en ciddi kısıtlayıcı faktör olup, ilimizde hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla işletme başına 25 sağmal ineği hedefleyerek hazırlanan 400 işletme ve 10 bin başlık "Sakarya Entegre Süt Sığırcılığı Projesi" nin uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

Mer'a tespit, tahdit ve aplikasyon çalışmaları son aşamasına gelmiş olup, bundan sonra da mer'a ıslahına yönelik çalışmalarımız başlamış olup devam edilmesi önem arz etmektedir.

Küçülmüş ve parçalanmış tarım arazilerinin verimlilik ilkeleri doğrultusunda işletilmesine imkan vermek amacıyla İlimizde 59 bin hektarlık alanı kaplayan "Sakarya Ovası Arazi Toplulaştırma, Sulama, Drenaj ve Tarla İçi Hizmetleri Geliştirme Projesi" hazırlanmıştır. Bu kapsamda ovada yer alan 16 köyün muvafakatları alınarak proje DPT'na sunulmuş ve ihale aşamasına getirilmiştir. Bu projenin bir an önce uygulamaya konulması ve benzeri projelerin devamı gerekmektedir.

İlimizde tarıma elverişli araziler ile tarım dışı araziler iç içe bulunmakta olup bu durum tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesine imkan sağlamaktadır. Toprak ve Arazi Kullanımı Kanununun hükümleri doğrultusunda başta tarım arazileri olmak üzere doğal kaynakları koruyarak tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesini destekleyen projeler öncelikli hedefimizdir.

Bitki deseni ve iklim şartlarında meydana gelen değişiklikler sulama ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Mevcut su kaynaklarının verimli kullanılabilmesi için başlatılan çalışmalar projelendirme aşamasına gelmiştir. Sulama önceliği belirlenen ürün gruplarında uygulanmak üzere damlama ve ağaç altı yağmurlama sistemleri şeklinde hazırlanarak uygulamaya başlanan bu projelere yapılan desteğin sürdürülmesi gerekmektedir.

Tarımsal ürünlere katma değer kazandırmak için başta fındık ve mısır olmak üzere hakim ekiliş ve üretimi yapılan ürünlere yönelik işleme, değerlendirme ve pazarlama ile birlikte istihdam sağlayacak tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi yönünde projeler teşvik edilerek uygulamaya konulmalıdır.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. 2007 yılı son baharından itibaren başlatılarak sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin iç ve dış piyasalarda değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım ve fuar alanını oluşturma çalışması hızla projelendirilip uygulamaya aktarılmalıdır.

Öncelikli bulunarak yukarıda özetle ifade edilen tarımsal projelerin çok az kısmı İl Özel İdaresince desteklenebilmekte bu durum problem çözme ve hedefe ulaşmada ciddi zaman kaybına neden olmaktadır daha fazla destek sağlanmalıdır.

İlde Avrupa Birliği standartlarına uygun hijyenik kesim ve et ürünleri üretimi yapacak yeni et sanayi işletmelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Hayvansal üretimin sanayi ile entegrasyonu istenilen seviyede değildir. Beyaz et üretiminde sanayici üretici entegrasyonu büyük ölçüde sağlanmasına karşılık kırmızı et ve süt için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

İlimizdeki uygun havzalarda ekolojik tarım üretim işletmeleri çoğalmaktadır. Ancak ilimiz açısından önemli bulduğumuz iyi tarım uygulamalarının eğitim ve organizasyon alt yapısı bir an önce tamamlanarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında, iki havzaya ayrılan ilimizde havzalara göre alternatif ürünleri belirleme çalışmaları yeniden gözden geçirilerek, hızla bitirilip uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir.

Tüketici sağlığının en iyi şekilde korunması hedef alınarak yeterli düzeyde ve güvenli gıda arzını sağlamak amacı ile Fındıkta aflatoksin, çiğ süt, bal, kanatlılar ve su ürünlerinde kalıntı; Sebze ve meyvelerde pestisit ile Gıda Maddelerinde Radyoaktif Kalıntı İzleme Projeleri ve Gıda Kontrolü çalışmaları programlı ve düzenli olarak yürütülmektedir.

Müdürlüğümüzün mevcut faaliyetleri ve yukarıdaki projelerin uygulamasını sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için polikültür tarımın uygulandığı ilimiz ihtiyaçlarına yeterli olacak personel varlığına ulaştırılması özel önem arz etmektedir.